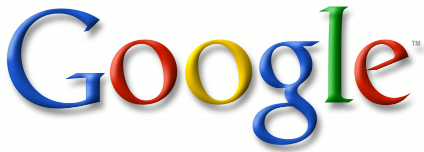
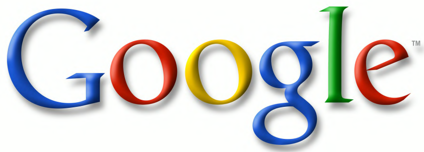
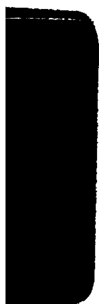
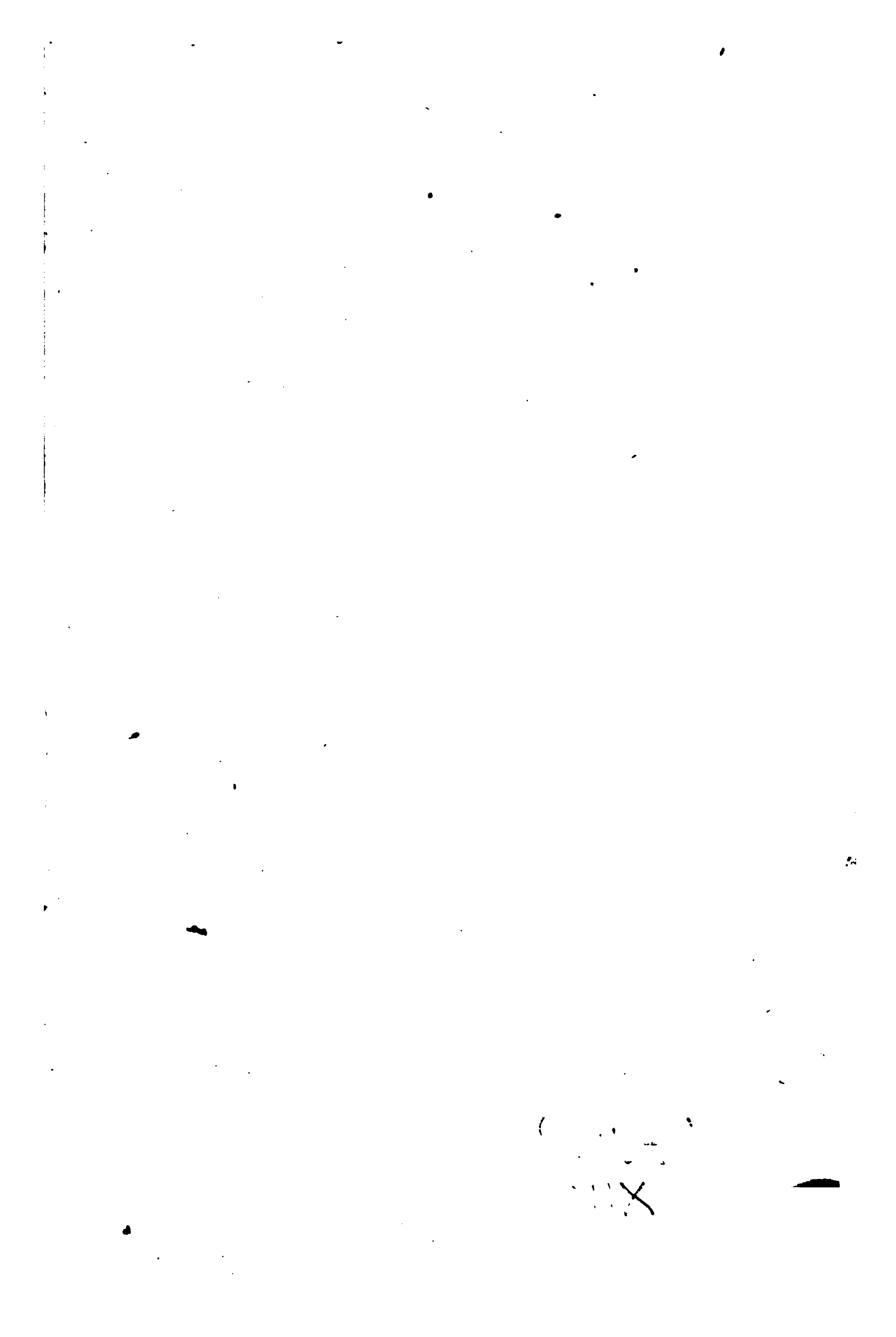

Google

Google

P. FR. RIST

LASSE MÅNSSON FRA SKAANE

DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN

P. FR. RIST

LASSE MÅNSSON FRA SKAANE

(Rist)

eter redrik

P. FR. RIST

LASSE MÅNSSON FRA SKAANE

KØBENHAVN
DET NORDISKE FORLAG
ERNST BOJESEN
1903

OPLAG: 2000
EKSEMPLARER
H. H. THIELES
BOGTRYKKERI

I

DEN lille fredelige Landsby paa Falster, der laa tæt ved Postvejen fra Guldborg Færge til Gaabense, var i Løbet af faa Timer ikke til at kende igen. Allerede Aftenen før, om Søndagen, var det rædselsfulde Budskab kommet. Det var ved Tusmørketid. Gæssene kom vraltende hjem i en lang Række fra det tilfrosne Gadekær, Køerne var afmalkede, og der skinnede Lys ud fra Husene. Folkene holdt sig inde i den skrækkelige Kulde, og i Ole Hassels store Fæstegaard sad Konen henne ved Ildstedet med et Træfad i Skødet og spiste med lille Helle, medens Anne gik til og fra Arnen med Mad til Faderen, gamle Elias og et Par Husmandsfolk, som var Helligdags-Gæster. Da blev Døren reven op, og en skingrende Drengestemme raabte: »Fjenden er paa Lolland, han kommer! han kommer!« Og han kom.

Thi det var i Begyndelsen af Februar i det ulykkelige Aar 1658. Som alle véd havde den svenske Konge, Carl X Gustaf, bemægtiget sig Hertugdømmerne, Jylland og Fyen, og nu havde han netop udført det Vovestykke, som Krigshistorien ikke kendte Magen til og som bestemte Nordens Skæbne for lange Tider, at gaa

over Isen med sit Rytteri fra Fyen til Langeland og fra Langeland til Lolland. Om Lørdagen satte han Foden i Land ved Grimstedgaard, det nuværende Frederiksdal, og saa drog han uden Modstand videre ind i det arme, snebedækkede Land, der i umindelige Tider ikke havde set en Fjende, og hans Soldater bredte sig i deres ustyrlige Triumf ud over de velnærede Øer. Kongen havde Hast og gav sig ikke Tid. Selv Nakskov Fæstning drog han forbi, saa Borgerne af Rædsel for Plyndring maatte løbe efter ham for at overgive deres By. Som en ilende Storm foer han hen over Landet, han fulgte Vejene saavidt de kunde findes for Sne, og de Byer, der laa ved disse Veje, var fortabte, men uden for Hærvejen, inde i Landet bag de hvide Marker og sorte Skove blev de mange Smaabyer liggende uberørte efter ham, ængstelig bævende ved den fjerne Larm og de flyvende Rygter — ak, deres Tid kom, næsten alle blev de voldtagne og skændede, da »Svecus« næste Aar kastede sig over Øerne, rasende over sit Nederlag ved Kjøbenhavn.

Men nu havde han ikke Tid. Han lod sine Avantgarde-Ryttere ile forud til Overgangsstederne fra Falster til Sjælland. Sejrsberuste rendte de et dansk Kommando overende, der søgte at gøre Modstand, og Dagen efter havde Forvagten besat Færgestedet ved Gaabense.

Det blev en sørgelig Helligaften for den lille Landsby, og ingen turde gaa i Seng. Bønderne ventede i stum

Rædsel paa, hvad der vilde ske. Om Mandagen havde raabende og hoverende Rytterskarer flere Gange sprængt gennem Byen uden at standse; de fulgte ikke de glatte, haardt frosne Veje, men søgte ind over Markerne, hvor Sneen laa løs og blød, og først uden for Byen fulgte de Vejen, hvor den svingede mod Nord, og forsvandt!

Dagen gik hurtigt og travlt for de arme Bønder. Alle de unge Karle, som ikke allerede var borte, søgte skyndsomst at naa over til Sjælland og komme til Kjøbenhavn. Kun de gifte Mænd blev hjemme, og de vidste ikke deres levende Raad. De gravede deres Smule Sølv, Kobber og Tin ned i Baghaverne og skovlede Sne derover. Men Dyrene! At jage Heste og Kreaturer ud paa Markerne eller skjule dem i Skoven, hvor de plejede at færdes naar Vejret var mildere, vilde være deres visse Død i den umaadelige Kulde. Og Børnene! Pigerne! Hver Gang en Trop Ryttere viste sig nede ved Guldborg Færgested blev de allesammen gennede bort, op paa Høstængerne eller ned i Kælderrummene.

Først om Eftermiddagen, da det mørknede, standsede en Rytterskare ved Byen og besatte den. Det skete uden Manddrab og uden megen Vold. Det var omtrent hundrede Mand af smaalandske Dragonregiment. Kort efter fulgte en halv Snes højtpakkede Vogne, der blev kørt op igennem Byen og stillede i Række norden for denne som en Slags Vognborg neden for Kirkebakken, hvor Vejen svingede; men det var ikke det rigtige store Tros med sit umaadelige

Tilbehør af Vognlæs med Bytte, ja Kvinder og Børn, thi det var ikke kommet med over Isen. Forspandshestene blev ført tilbage igen; det var udtærede Ralliker og tykke smaa Bønderheste, der lige var røvede ud af varme Bondestalde og som nu blev lejrede vesten for Byen, Side om Side i lange Rækker. De stod i deres Møg med hængende Muler og udslukte Øjne, udpinte og forasede; men Bondehestene, som endnu aad af Høbunkerne foran dem, foer af og til sammen og rejste Hovederne, idet de forskræmte vendte det Hvide ud af Øjnene og hev og sled i Rebene, der bandt dem til hinanden, indtil Rytterdrengenes Raab og Svøbernes Læderremme fik dem til at dukke sig. Her stod ogsaa en Del i al Hast sammenrøvet Ungfæ, Kvier, Kalve og Faar, hvis ynkelige Brægen og Brølen skar Bymændene og deres Kvinder i Hjærtet og fik det til at bløde, saa Øjnene løb over.

Ude paa Gaden, hvor Svin og Fjerkræ ellers drev om som de vilde, havde Rytterne tændt smaa Baal af det Ved, Gærdsel og Kvas og alle de brændbare Sager, som de forefandt. Det var mere for at lyse i Mørket, der rugede tæt og sort uden om de hvide Marker, end for at varme; thi Kulden var for stærk til at man kunde færdes ude. Kun oppe ved Gadekæret, hvor Vagten havde taget sin Standplads, brændte der et vældigt Baal. De havde her revet et Hus ned ved Siden af Smedien og af Bjælkerne og Bindingerne tændt en Ild, der stadig blev mættet af Tagstraaet, saa den blussede op og lyste for dem, naar de trak Hestene ned til Kæret

for at vande dem. Isen var brækket op, og de knuste Flager laa ved Bredden, saa baade Mennesker og Dyr idelig gled og snublede. Ildens Skær flammede og flimrede hen over Sneen saa det snart tabte sig i Mørket, snart lyste og glødede ud over Kæret eller op til Kirken paa den runde Banke mod den sorte, tykke Luft. Dragonerne havde travlt med deres Heste, som var ret uanselige, studs- og stikkelhaarede; de fleste vilde ikke drikke og var aabenbart halvt ødelagte af Anstrængelse. Sadlerne med de vældige Tasker og Hylstre laa endnu paa dem, og Folkene bar endnu den korte Pallask omkring Livet og Lunte-Karabinen paa Ryggen.

Nogle Børn, der ikke var krøbet i Skjul eller som Mødrene ikke havde gemt med Pigerne paa Lofter og Stænger, morede sig kosteligt over dette »St. Hans Blus« midt om Vinteren og havde travlt med at føde Ilden med alt, hvad de kunde finde, de jublede, da et Par Ryttere kastede Borde og Bænke fra det nedrevne Hus paa Baalet, og de stod med Hænderne paa Bagen og stirrede ind i Luerne med dumme, blændede Øjne og saa, hvor det vaade Træ sydede og spyttede, og hvorledes Halmens gule Røg og lette Gnister føg tilvejrs, fejede hen over dem og slugtes af Mørket.

Der var ingen Kro i Byen, men Smeden, som havde sin Esse neden for Bakken, havde af Lensmanden — maaske i Følge det gamle Ord, at hvor Gud bygger en Kirke, bygger Fanden en Kro — Privilegium paa Krohold mod en aarlig Afgift. Men det var ikke Lystighedsraab og Glædesskrig, der i Aften lød derfra. Rytterne

havde bundet Smeden til Hestepælen. De havde strax skubbet ham bort fra Essen og kastet ham ud af Døren, og da han havde sat sig til Modværge, havde de slaaet ham til Jorden med hans egen Forhammer. Da han kom til sig selv, bandt de ham. Der stod han og maatte se Rytternes egen Fanesmed arbejde med hans Værktøj og taale, at de slog Tappen af hans Tønde og drak hans gamle Øl. Ryttersmeden kastede Ved paa, satte Bælgen i Gang, stænkede Gløderne, og den mørke glorøde Ild farvede den bundne Mands hæslige forvredne Ansigt. Han var skævmundet og fuld af Udslet helt op i den skaldede Pande, og hans graadige Øjne fortalte om Drukkenskab, Fraadseri og hemmelige Synder. Hans lodne Hue, som var rimpet sammen af et Ræveskind, der kun var tørret i Luften saa man mærkede Kadaverlugten, var slaaet af ham, og Ansigtet drev af Sved og Skægget af Fraade. Det var Byens kloge Smed, hele Omegnens Skræk, Lægen for Mennesker og Dyr, Vismanden, Vovehalsen, som ikke frygtede nogetsomhelst, som havde Magten over Troldtøj og Hexe, som turde tage Urter om Natten paa Kirkegaarden og Bly af Kirkens Vinduer, selve Præstens Medbejler og Konkurrent og Dødsfjende. Rytterne beslog deres Heste uden at bryde sig om ham og holdt ham undertiden det hvidglødende Jærn eller det skummende Ølkrus for Næsen, naar han rykkede i Rebet og skældte og spyttede.

Mellem Smedien og Gadekæret laa den gamle Brønd, der var saa dyb, at den aldrig frøs, og Vippen var i

stadig Bevægelse op og ned. Luerne fra Baalet lod dens gamle grønne Brædder straale i det lyseste Guld, medens Smediens mørke Ild malede dens anden Side ligesom med Blod. Der blev slagtet ved Brønden. Der laa Dynger af Huder, Fjer og Indvolde i Pøle af Blod, og Rytterne løb bort med store Kødstykker, der dryppede rødt i den rene Sne, ja uden for hvert Hus var der Blodpytter og Mærker paa Døre og Mure af blodige Fingre. Soldaterne var vilde af Sult efter deres lange æventyrlige Ridt over Havet.

Men ovre paa den anden Side af Gadekæret sad en Hob af Byens gamle Folk, Gubber og Gamlinger. De var flygtet ud af Huse og Hytter, drevne ud som Dyr af deres Huler, og havde ikke som de Yngre Mod og Kraft til at blive ved Hjemmet og forsøge paa at gemme og forsvare deres Ejendele. De havde hylet og jamret og vredet deres Hænder og var saa flygtet ud i den kolde Aften, indtil de som Møl havde samlet sig ved Baalet for Varmens Skyld, for Lysets Skyld, ja fremfor alt for ikke at være i Mørket, hvor alt det Onde fødtes, husedes og lurede. Dér sad de, og deres gamle, benmagre Lemmer rystede og bævede af Angst og Kulde, medens de klynkende ventede paa, at det skulde blive Dag, saa at de kunde se Ulykken ret ind i Øjnene. Af og til skændtes de højt indbyrdes, tyssede saa paa hinanden, naar Rytterne kom dem nær, og krøb angst tæt ind til hinanden, naar de hørte den bundne Smed raabe op. De stødte vredt til Ludse fra Kohaven, en ældgammel udtæret Kvinde, hvis tandløse Gummer

ustandselig skældte og forbandede, indtil hun udmattet faldt sammen, for saa atter at kravle op og med skrigende Stemme og mimrende Mund at synge Salmer: Vor Skabermand, o Jesu Christ, din Huld og Naade vi forvist — skreg hun gennem Rytternes Raaben og Latter, Hestenes Vrinsken og Trampen, Børnenes Jubel, Flammernes Knitren og Larmen fra Smedien, — og Ilden farvede hendes smudsige, rynkede Hexefjæs, der var blankt af Graad og Angstens Sved. Hun blev helt vild, da hun saa' nogle Ryttere, der havde røvede Kvinde-Tørklæder om Hals og Bryst, tumle med et Barn. Det var en lille Dreng, der havde gemt sig med sin lille Hundehvalp inde i et mørkt Hul ved Smedien. Rytternes store Hunde havde sporet den, og da de trak ham ud, skreg han: Tullefas, min lille Tullefas! Han tænkte ikke paa andet, og Rytterne lo. Men en af dem saa' en Snor om Drengens Hals, og med et begærligt Ryk drog han i den, saa Drengen hvinede og Snoren sprang og en lille Mønt faldt i Sneen. Saa gramsede de om Mønten, og den Lille løb med Tullefas i Favnen.

Lyset strømmede ud af alle Husenes aabne Døre paa den tilsølede, optrampede Landsbygade, og der lød Larmen og Skrigen, Støjen, Raaben og Sang overalt.

Da Dragonerne kom ridende ind i Byen, gjorde de forreste Ryttere Holdt ved Ole Hassels Gaard, der var en af de vestligste og største i Byen, og faldt over den som Fluer over et Aadsel. Den øvrige Del af Kolonnen spredte sig omkring i Byens andre Huse og Gaarde.

En menig Dragon, som red en prægtig Hoppe, der

stak underlig af mod de andres uanselige Dyr, lod sig strax glide ned paa Jorden og vilde være falden, hvis han ikke var bleven støttet af et Par andre. En Forbinding, der var fugtet med Brændevin, for at der ikke skulde gaa Kulde i Saaret, var snøret sammen om hans Hoved, men Blodet, der var sivet igennem, var størknet og havde kaget og skorpet sig sammen over Ansigtet og paa Klæderne. Han blev baaret ind i Stuen samtidig med, at de andre med høje Raab stormede ind.

Stuen var efter den gamle Bygningsmaade et stort halvmørkt Rum, der uden Loft naaede helt op i Taget, hvor det fik Lys fra Lyren, hvor Røgen fra det aabne Arnested havde sin Udgang. De svære Tværbjælker, som over Ildstedet laa højere end de andre i Stuen, var her sorte og sværtede af Røg og Sod, men henne over det lange Egetræs Bord kunde man skimte, at de var pyntelig malede med brunrøde og hvide Farver. Rundt langs Væggene stod Slagbænke og Kistebænke. I den ene Krog længst tilhøjre fra Fremmerset, var Gulvet trælagt og her var Lemmen til Kælderen og Mælkehylderne paa Væggen. I det andet Hjørne førte Døren ud til Stalden og til Stænget i Sidelængen, og tæt ved denne Dør var der en lukket Skabsseng, men noget indenfor igen den store aabne Fyrretræs Himmelseng, i hvilken de lagde den saarede Mand.

Ole Hassel, en høj, rundrygget Gamling med langt, glat nedhængende Haar og et skægløst Ansigt, stod med mimrende Læber og kunde ikke faa et Ord frem. I Angst og Bæven havde han ventet det frygtelige.

Der havde ikke været Fjender i Landet i Mands Minde og han havde kun hørt om en Krig, som noget fjernt, helt ovre i Jylland, noget forfærdeligt, der ikke kunde naa ham. Han vidste jo nok, at Fjenden ogsaa var i Fyen, men forstod ikke, hvad han vilde her. Og Krig kunde da vel ikke være værre end Pesten? Den kendte han, det var ikke fire Aar siden, den havde huseret. Fjenderne var vel dog Mennesker, man kunde komme tilrette med.

Han var endnu i Søndagstøjet og stod stolt i sin Dør da de kom, men da en Dragon rev den store Stok med Messingknappen ud af hans Haand og raabte op paa et Sprog, han ikke forstod, da de sled den lange, fodside Kofte med de flade Sølvknapper af hans Krop, da han saa' dem tumle med Konen, støde til hende, rive i hende, da han saa' den saarede Mand blive baaren ind og lagt i hans Ægtesengs Dyner og Skind og saa' hvorledes de slog sig til Ro, slængte Brændsel paa Arnen, bar Levnedsmidler ind og brød Kisterne op — saa faldt Ole Hassel helt sammen og listede sig fortumlet, forvirret og halv vanvittig af Skræk ud af Stuen, uden at faa sagt et Ord af alt det, han havde tænkt at imponere dem med — op paa Stænget i Sidelængen sneg han sig, hvor Børnene var gemt.

Men Trine Ole Hassels var stærkere end Manden. Hun var en fed lille Kone. Huden laa hende glat og blank om Panden og de røde Kinder, men hun havde et Par dybe Furer fra Næsen ned til Mundvigerne, som gav hendes lille Gammelkone-Ansigt en barsk og stræng

Mine, især naar Sod og Snavs fra Arnen i Løbet af Dagen havde samlet sig i dem. Den smalle Strimmel af Lærredskappen, som man skimtede under hendes glatte brune Hue, var derimod altid lige saa snehvid som Baandene, der var snøret sammen under den runde Hage. Hun havde en svær, ulden, ærmeløs Trøje paa, som sad stramt om Overkroppen og om de tunge Bryster. De lo af hende og kommanderede hende, men hun lystrede ikke. Da hun fik Ryggen mod Væggen, talte hun dem til med sin skarpe Stemme, der lød i Stuen, og blev staaende rolig og saa', hvad de gjorde. Kun hendes rynkede Hænder med de spændte Aarer, som hun holdt foran sig paa Maven idet hun idelig skiftede den ene over den anden, rystede stærkere og stærkere, da de aabnede hendes Kister, da de slog Fadebursdøren ind og sprængte Lemmen til Kælderen. Men da de sparkede Ler-Muren ud ved Fremmersdøren og slog den ene Dørkarm ud for at faa tre Heste ind, som der ikke var Plads til i Stalden, saa lod hun sig glide ned i Krogen ved Arnen og sad stum og bleg og saa' til, uden selv at blive lagt Mærke til.

Lollands og Falsters Bønder var den Gang vidt bekendt for deres fede, kostbare Levemaade. Falstringerne ikke mindst, thi Falster var Kronens Gods fra Dronning Sophies Tider, og hvor slemt Bønderne end havde havt det under den nøjeregnende og nærige Enkedronnings Regimente, der endog sendte Bønderkonerne Hør til Spind for hende, stod en Fæstegaard

ikke ledig paa Falster før der var en Lysthavende til den. Det var ikke som paa Herregaardene andre Steder i Landet, hvor de Vornede blev tvunget til at tage Fæste, og Ødegaarde kendtes kun lidt paa Falster. Men det blev ogsaa sagt, at Bønderne levede højt og at de aad og drak saa meget, at de aldrig samlede sig Rigdomme, ja alt var saa dyrt, fordi Bønderne vilde have bedre, drøjere og overflødigere Føde end i de andre danske Provinser. »En Lollik og Falstring er slikken om Munde, men haver intet paa Kistebunde« er et gammelt Ord. Derfor var ogsaa mange tilbage med Landgilde og andre Afgifter. Men nu ved Vintertide fandt Svenskerne alle Forraadskamre og Fadebure og Kældere fulde, og de sultne Dragoner opdagede snart, at Ole Hassels gode Gaard var et Kvarter efter deres Lyst og Smag.

Der var en vældig Hede og Dunst inde i Stuen. Den store Kødgryde paa den aabne Arne løb over af Skum og Fedt, fyldt som den var af Flæsk og Høns og alskens anden Kødmad, og den mægtige Steg af næsten en halv Kalv, der var spiddet paa en Jærnstang bag ved Gryden, sendte kraftige og saftige Dampe op mod den aabne Lyre. De bredte sig i Stuen, hvor de blandede sig med Brænderøgen, med de mange skidne Menneskers Uddunstninger, med Lugten af Hestenes Gødning, af Ridetøjernes og Støvlernes Læder, med Osen af Tranlygterne og de store Talglys, som i Jærnstager var skruet fast i Bordet, og med den fugtige

Em af den smeltede Sne, som Fødderne slæbte ind og som gjorde Gulvet til en Sump, indtil det ud paa Aftenen blev dækket med et tykt Lag Halm og Hø.

En Klynge af Dragonerne flokkedes tæt om Arnen og betragtede længselsfuldt Madens Tilberedelse, sugede den fede, stegte Duft i sig og nød Varmen fra Ilden, der glødede i deres brune, stærke Ansigter. De skyggede for Ilden og tog dens Lys fra Stuen, saa der blev mørkt i Krogene, og deres Skygger tumlede om mellem Skinkerne, Pølserne og Faarekroppene oppe paa Bjælkerne, hvor Røgen samlede sig for at trække ud.

Der var en mægtig Larm og Støj derinde af Karlene ved Arnen, af Ryttere, der kom og gik med deres Saddelposer og Mantelsække eller med Kasser, som de hentede fra Troskarrerne og som de pakkede ud eller pakkede om i de halvmørke Kroge, hvor de drog deres Støvler af og gned deres stive, iskolde Fødder og Ben eller skiftede Tøj. Thi nogle af dem havde fine Sager i deres Oppakning, ja Silkevamse og Undertøj af fint Skind og meget andet, som de ikke holdt af at vise hinanden og som de færreste nænnede at tage paa Kroppen under Køllerten. De skændtes og stredes om alle de Sager, der flød hen ad Gulvet fra de opbrudte Kister. De rev og sled i de stopfyldte Dyner, Puder, Skindtæpper og Fjerposer, faldt som graadige Dyr over Uldent og Linned, Strømper og Hoser, og Lærredsrullerne — dem, som den lille Kone henne i Krogen kendte fra de havde været Frø paa Marken, som hun havde saaet og høstet og rusket og knevlet til det var

Taver, som hun havde skættet og heglet og tvundet og spundet til Traade, som hun havde spolet og vævet i mange lange Aftners Tid, indtil hun stolt havde bleget den smukke Væv paa Græsset — dem rullede de op under Latter og Skraal og skar dem i Stykker, Strimler og Klude for at svøbe dem om deres stakkels forfrosne Fødder, saa at disse kunde kende Nydelsen af at være ude af de stive Kanonstøvler. Men alle de andre rare Ting, de runde Bundter Hørgarn, Helligdagsklæder, Skørter og Bul og Huer blev kun revet op og traadt i Skarnet.

Men højest raabte og skraalede de henne ved Skiven, hvor de slog Spundsen af Kælderens Øltræer og Mjøddunke. Alle de gode Drikke, som Konen derhenne havde høstet af Humlehaven og samlet af Bistaderne og presset og kogt og skummet og siet og gæret, tappet paa Fade og Tønder og gemt i den kølige Kælder, lod de strømme i Tudekander og Krus og Stobe og Skaale af alle Slags. Der var nok til alle, og de drak Triumf og raabte hoverende kongelig Majestæts Kong Carl Gustafs stolte Navn. Vivat! Vivat!

Saa blev Maden baaren frem, og der var en Skrigen og Raaben uden Ende, en Larm af Skælden og Forbandelser og Latter, Vrælen af tyggende Munde, Brølen og Sang af lallende Tunger, af Hundenes graadige Gøen og Hestenes Trampen. Dampen stod ud af Døren fra det overhedede Rum, men den mægtige Kulde sad endnu de stærke Karle i Kroppen, og stadig sluttede de sig om Arnen indtil Larmen lidt efter lidt stilnede

af, og de fleste af dem faldt overmætte sammen i Halmen og sov med Kniven og Bægret i Haanden.

En Hob blev siddende ved Bordet, hvor et Par af dem spillede Skervensel eller Verkehring om det friske Bytte.

Dér sad Kvartermesteren, en høj, svær Smaalænding, bred over Lænder og Mave. Hans gustne Ansigt var fuldt af Fregner, der endog krøb hen over de blege, blaalige Læber og ind under det tynde, rødlige Haar og Skæg. Han havde en Næse som et Næb, og naar han bandede og lo udvidede Næseborene sig og man saa', at han ved et Skud eller Hug havde faaet Læberne flakt, Kæberne knust og Tænderne slaaet ud. Det var stygt at se. Kvinder og Børn løb for ham, men han var netop kær i Kvinder og Børn, og jo mere han læspede for dem, jo mere bange blev de. Saa brugte han Vold.

Han spillede med en lille lavstammet Holstener, der sad nøgen til Bæltestedet og med bare Fødder. De havde kun én Pibe at røge af, en knækket hollandsk Lerpibe, der gik fra Mund til Mund. Holstenerens snerrende Røst skar igennem alle de andres, han grinede og lo, snoede og tvandt sit lange Fipskæg med sine korte, skidne Fingre, kløede sin haarede Overkrop, og naar han vandt kastede han sig tilbage og lo, saa de smaa onde Øjne blev helt borte, men han havde dem alligevel med sig, naar Kvartermesteren spillede ud eller naar de fyldte hans Sølvbæger, som han pressede fast mellem Knæerne naar han ikke drak,

thi det var hans eget og lignede svært en Kalk fra en Kirke.

De slog i Bordet begge to og var betagne af Spillet, som ufravendt blev fulgt af den Klynge, der havde slaaet Kres om dem. Trompeteren, en ganske ung, rødblond Fyr lænede sig frem over Bordet, saa Lyset nedenfra lyste ind i hans fedtede Mund, der halvt smilende stod aaben i spændt Forventning, det skinnede over hans buttede, røde Ansigt, de hvide Tænder og den stærkt opstrøgede Knevelsbart. Hatten havde han strøget af, saa den hang ned ad Ryggen i Stormsnoren om hans Hals, men Jærnkrydset, som han havde i Hattepullen for at bøde for Hug, sad over hans stubbede Haar. Ved Siden af ham, halvt med Ryggen til, sad en underlig Skikkelse. Det var Korporalen selv, en lang, krumrygget Mand, mager som en Djævel, med mange Furer og Folder, Skrammer og Ar og sort tottet Skæg om de smalle Læber og den spidse Hage. De lyse, næsten hvide Øjne flakkede stadig spejdende om, naar han sad stille, og Spidsen af Tungen gled idelig hen over Læberne. Han indgød en sælsom, hel uforklarlig Skræk. Folkene skyede ham, naar de kunde, af og til skottede alle til ham, naar han var tilstede, og ingen holdt af at ride alene med ham i Mørke. Men naar han talte og var venlig, glemte de Frygten. Der var ingen, de hellere hørte fortælle end Korporalen. Naar han fik Tungen paa Gled kom der Liv i hans døde Ansigt, og lo han, saa Rynker og Folder krøb frem om Øjne og Kinder helt op i hans skaldede

Pande, saa maatte de alle le, skøndt hans Historier drev og dryppede af Blod og Mord og Voldtægt og Raahed. Men saa kunde han pludselig tie og se paa en af dem med et Blik, der fik den kækkeste til at blegne, som om han saa' et Genfærd eller Døden selv. Han havde »onde Øjne« mente de, og at han kunde den sorte Kunst, var lige saa sikkert.

Bag ved Spillerne stod endnu en Del Ryttere, alle havde de forvovne, vejrbidte, arrede og senede Ansigter med opstrøgne Skæg, der dryppede af Øl; men hvor forskellige de end var i Skikkelse og Klædedragt, lignede de dog hinanden i ét: de havde et skarpt, spejdende, haardt og hungrigt Udtryk i Øjet, der uden at blinke saa' langt, ligesom i det fjerne — som Rovdyret ser. Undertiden lignede de alle Korporalen.

Der blev spillet med knyttede Hænder og lynende Øjne, og i Spændingens Øjeblikke var de alle tavse og stod lydløse med stirrende Blik og aabne Munde — saa kom Afgørelsen af hvem der vandt: Hænder og Arme fægtede i Luften, Kroppene kastede sig tilbage, de skreg og bandede og lo, anraabte de Omstaaende, der galede af Latter, talte paa Fingrene og pegede, kom med fiffige Forslag og gav snedige Raad.

Uden at blive bemærket havde den lille Kone af og til listet sig ud og ind af sin Krog for at rejse en væltet Lygte eller for at slukke et udbrændt Lys. Hun vaagede over dyrere Skatte end dem, hun saa' flyde i Skarnet.

En pludselig Larm af Stemmer, Stampen af Heste

og Klirren af Vaaben lød ude paa Gaden. Én stor, svær Herre i Følge med en lille indskrumpen Graaskæg kom ind fra Mørket og var ved at falde over Hestene, der havde strakt sig i Halmen ved Hullet i Væggen. Det var Rytterlieutenanten, en Mand højt op i Fyrrerne, han havde en pelsforet Frakke paa med lange Skøder, der skrævede foran den svære Mave saa de stod ud til Siderne som et Skørt og viste en purpurrød Vest, hvorover der var bundet et folderigt blaat Silkeskærf.

Korporalen rejste sig og gik ham i Møde, de andre blev ved at spille. Lieutenanten saa' omkring paa de Sovende, blinkede med de smaa Øjne og puttede Snustobak op i den runde Braknæse med en lille Ske. Saa spyttede han i Snavset, hvor der var Plads, gjorde en rund Bevægelse med Armen over hele Stuen og spurgte:

»Drukne?«

»Ja — aa ja,« svarede Korporalen, »fedt og kraftigt Øl,« og han smilte med de smalle Læber.

Lieutenanten slog Hovedet tilbage med en flot Bevægelse, saa den gule Hattefjer viftede og det røde Haar, der fløø ham ned over Skuldrene, spredte sig endnu mere.

Tranlamperne og Lysene var for en stor Del brændt ud, der var mørkt i Krogene. Kun henne ved Sengen lyste en stor Hornlygte over den saarede Mand, der uden at røre sig havde ligget i Dynerne med Støvler og Vaaben. Kammeraterne havde af og til budt ham

Drikke, men han havde kun set paa dem med store sorte Øjne uden Blik.

Lieutenanten pegede hen paa ham. »Er det Lasse Månsson?« Og han gik hen imod Sengen, fulgt af Korporalen og den lille Mand, der stadig søgte at se ham op i Ansigtet, som om han vilde drikke hvert Ord af hans Mund, hvert Blik af hans Øjne.

»Hvor staar det til, Lasse Månsson?« spurgte Lieutenanten. Men den Saarede rørte sig ikke, hans Øjne gled stadig sorte og tomme om fra den ene til den anden.

»Feber!« sagde Lieutenanten. »Har I Arkebusadevand?«

Den lille Mand bøjede sit rynkede og bekymrede Ansigt over Lasse. Hans kortklippede, staalgraa Haar spidsede sig ned i den furede Pande mellem høje Kriger, som man brugte det paa Gustav Adolphs Tider, hans elskede, højsalige Herre og Konge, hvis Lig han for over 25 Aar siden som ung Feltskærer havde været med til at tvætte i Skolemesterens Hus i Meuchen. Medens han forbandt Lasse Månssons Saar i Hovedet, gik Lieutenanten sin Vej med Korporalen. Spillerne sluttede endelig deres Lanter, og der blev ganske stille. Man hørte kun langt borte, rimeligvis fra Vagtilden, hvis Skær svagt og usikkert flakkede derude i Mørket, en høj Baryton synge en lang, lang Soldatervise og næsten uhørligt nogle Stemmer brumme Kor.

Da sneg den lille, krumme Skikkelse sig igen forsigtig ud af Krogen ved Arnen og hen imod Døren

mellem de sovende Mænd, men Feltskæreren standsede hende paa Vejen og gav hende Ordre til at hjælpe sig med at faa Støvlerne af den Saarede og at bringe Vand og Linned. Hun vidste ikke, hvor hendes Mand var henne, hun vidste ikke, om Børnene endnu laa godt skjulte paa Stænget, hun vidste ikke, om Dyrene var i Stalden eller slupne ud, hun vidste intet, men hun spurgte ikke. Tavs hjalp hun med at vaske den fremmede Mand, der laa i hendes Ægteseng, Husets Helligdom, og tilsølede den med Blod og Snavs.

II

DET var næppe lyst næste Morgen, før den tykke Trompeter satte den lige, alenlange Trompet for Munden og blæste til Afmarch. Og saa tørnede de ud. De fløj frem fra Huse og Gaarde, trak Hestene ud, kastede den mægtige Oppakning over deres magre Rygge, ivrige efter at komme i Sadelen og afsted, begærlige efter at føle Dyret under sig og sprænge ud i den stærke, haarde Frostluft, hidsige efter at naa Forvagten ved Falsters Kyst og komme over til Sjælland, efter nye Æventyr, nye Farer, nye Kampe, Bedrifter og Bytte. De var allerede borte.

Alle Døre gabede tomme efter dem, men endnu var Beboerne ikke krøbne frem for at maale deres Jammer og Elendighed. Enkelte Hoveder kom tilsyne, men Korporalen holdt endnu oppe ved Smedien og talte til den løsladte dødblege Smed, der stod og støttede sig til sin Dør og brækkede Blod.

Da kom endnu en Rytter ud af Ole Hassels Gaard. Det var Lasse Månsson og hans Hest. Han havde en brunlig-rød Filthat med en falmet rød Fjer paa det forbundne Hoved. Han bar en stærkt slidt Klædes Kofte

eller Køllert inden for en Vams af Skind, hvis Skøder var opflossede og iturevne, en bred Lærreds Halskrave var bunden over Koften med hvide Snore, der endte i smaa Kvaster, men Kraven og Koften var sort af størknet Blod. Hoserne var af gult Skind med en stor Lap paa højre Laar, og i et meget bredt Skuldergehæng, der ogsaa var oversprøjtet med Blod, hang et pragtfuldt damasceret Sværd med et kunstfærdigt drevet Greb af Staal, som ethvert Museum nutildags vilde regne for en Skat, og som vel maatte være Krigsbytte, da det befandt sig i en simpel Dragons Eje. Han havde et fint skaaret Ynglinge-Ansigt med lige Næse og kraftig Mund, Skægget krusede sig spaltet og kort om Hagen og op om Munden og Kinderne, hvor det næppe havde været synligt, hvis det ikke, ligesom Bryn og Øjenhaar, havde været bleget af Vejr og Vind og synede som sølvhvide Dun mod den brune Hud. Han lugtede af Læder og Metal, af Sved og Blod og Snavs.

Han trak sin prægtige Hest ved Tøjlen, og den fulgte ham villigt, men den manglede Oppakningen, og Sadel og Hovedtøj hang skævt. I den anden Haand holdt han sine mægtige, ufarvede Kravestøvler med de stive Skafter, tommetykke Saaler og lange spidstandede Sporer, paa Armen hang en Musket med Flintelaas, hvilket den Gang var ret sjældent.

Kammeraterne havde forladt ham i Sengen, da han ikke var sig selv bevidst. Saa havde han selv tumlet med sin Hest og sit Tøj til han fik Hesten ud og Tøjet paa, men han følte selv, at det ikke var som det skulde

være. Han vaklede, da han stod ude i den tiltrampede Sne, støttede sig til Hesten for ikke at falde og tog sig sammen for at tænke. Han vilde følge Kammeraterne! — Han maatte afsted! Der var jo blæst! — Hvor var de henne? for alle Djævle! I det samme rejste den sorte Hoppe sig i Vejret og vrinskede højt og klingert, saa at Manken stod brusende om dens Hoved.

Der lød Raab og mange galoperende Hestes haarde Hovslag knaldede mod Vejens Is. Det var den svenske Konges Vagt, 200 finske Ryttere, der kom sprængende. Smaa uanselige Karle, mørke, knoglede Ansigter med langt stridt Haar. De havde ugarvede Læderkøllerter under Kyradset, graalige Filthoser ned i Støvlerne og paa Hovedet Stormhuer af Jærnblik. De magre, langtoede Heste med de korte, afgnubbede Manker og Haler, der var indfiltret med Isklumper og Høtotter, var lige saa svedige og smudsige som deres Herrer, deres smaa mørke Øjne var lige saa livlige og nysgerrige som deres, og de bar deres Træsadler og Hovedtøj, som var sammenflikket af Reb og Remme, med lige saa godt Humør som Rytterne deres Lanser og brændende Lunte-Pistoler.

Saa kom Kongen selv. Han sad i en Bredslæde med et Forspand af fire blankbrune Dyr, de samme, som havde trukket ham og den svenske Gesandt over Isen fra Langeland. Kongen saa' ikke ud som en Triumfator, men som en fed Mand, der frøs. Han var helt indhyllet i Pelsværk, og hans svære Legeme blev derved saa uformeligt, at Monsieur Terlon svandt ind til

intet ved hans Side. Pelsen var ham for snever i Halsen og den skar i hans hængende Dobbelthage, naar han drejede Hovedet, og hans klare, udstaaende Øjne fik saa et stikkende Udtryk. Han var rød i det svære Ansigt, og hans lange sorte Haar hang glat ud over Pelsens Krave. Han var i glimrende Humør, thi det havde truet med Tø om Natten, men nu frøs det haardt igen, og Himlen var graa og stræng, kun langt nede i Horizonten grinede en gullig Stribe ud over Møens Land. Kongen saa' det selv, da han lidt efter kørte over Bakken. Men da han nu ved Indkørslen i Landsbyen saa' Lasse Månssons stejlende Hest, smilte han under den lille smalle Knebelsbart, og da Lasse i det samme vaklede frem og tilbage og pludselig sank sammen i Sneen uden en Lyd og uden at slippe hverken Hesten eller Støvlerne, rakte Kongen Haanden i Vejret og raabte. Slæden holdt saa øjeblikkeligt, at de bagvedværende Ryttere maatte parere Hestene i Farten, saa de satte sig paa Bagparten; men Fortroppen red videre.

Korporalen var kommen til. Krumrygget og mager stod han ved Siden af sin Hest og saa' paa Kongen med sine spejdende Øjne, idet han besvarede hans Spørgsmaal.

Om det ikke var en af Smaalændings-Dragonerne, der laa dér paa Landevejen? spurgte Kongen og pegede paa Lasse Månsson. Naa! Om det var den Hest, Dragonen havde taget i Polen, da han reddede Grev Totts Liv? Naa! Og hvorfor han laa dér paa Vejen?

Korporalen svarede med Hatten i Haanden, at Lasse Månsson var bleven saaret Dagen før om Morgenen, da de paa Marchen sprængte en fjendtlig Hob af Fodfolk ved den store Købstad, der hed Mariebo. I Nat havde de havt Kvarter her i Landsbyen og var nu paa Vejen til Stranden.

Om Lasse Månsson havde et svært Saar?

»Gud velsigne kongelig Majestæt, det er kuns en lille Blessure paa en otte Dages Tid eller saa.«

Der var kommet Folk til rundt omkring fra; blege, søvnløse, udhungrede og udplyndrede Mennesker laa knælende i Sneen omkring Slæden og bad om Naade og Barmhjærtighed for Jesu Christi Skyld for deres usle Hjem og deres fattige Børn. Kongen saa' paa dem med sine kolde Øjne og løftede Haanden, da deres Jamren og Hylen overdøvede Korporalen. Han spurgte saa om dennes Navn.

Korporal Johan Printz af Smaalands Dragonregiment.

Manden dér laa, sagde Kongen højt, var en saa brav svensk Soldat, at han vilde have ham karsk igen. Og det skulde Bymændene sørge for, og derfor skulde nu Korporalen blive paa Stedet som Salvegarde for akkorderet Betaling og holde Byen og dens Folk fri for Plyndring og Insolentier af hvad Art nævnes kunde. Kongen sagde de sidste Ord med et fast, haardt Blik, og det plumpe Træk kom frem om hans Mund. Saa løftede han Haanden for tredie Gang. Hestene, som havde staaet og hængt med Hovederne, indhyllet i dén Damp, der rullede op ad deres Flanker, trak et Par

Gange til, thi Kælkerne frøs fast i Sneen, atter susede den lange Svøbe over dem og med et Ryk foer de afsted i Galop, — alle de smaa Finner bagved fløj afsted efter ham paa én Gang som et Skud, der gik af.

Bymændene kom frem og samlede sig ængstelige om Korporalen, men denne sagde intet, han rettede kun sin lange Krop og saa' sig langsomt om imellem dem, — der var ligesom noget slimet, glidende i hans Blik. Saa lod han den Saarede bringe ind i Ole Hassels Gaard og Bønderne blev staaende udenfor og ventede paa ham. Konerne gik hjem, rystende af Kulde og Angst, og der begyndte nu et Oprydningsarbejde efter de forfærdelige Gæster, der fremkaldte mange Forbandelser, et Eftersyn af deres Ejendele, der vakte jamrende Veklager, thi der var vendt op og ned paa alt i de gamle Huse og Gaarde, som om et Uvejr var faret hen over Byen; der var røvet og stjaalet, slagtet og brændt, ødelagt, sønderslaaet, spildt. Og dog havde det ikke været en egenlig Plyndring, thi Avantgarde-Ryttere kan kun føre lidet med sig. Hvis Hæren var fulgt efter samme Vej, vilde de først have lært Ulykken at kende, skrækkelige Ting, som Korporalen senere fortalte dem: ikke Tag over Hovedet, ikke Skjorten paa Kroppen og kanske ikke Hjærtet i Livet, ikke et Bæst, ikke et Øg, ikke et Nød i Stalden. Og Bymændene betalte med Glæde Salvegarde-Pengene til Korporalen.

Men det svenske Fodfolk, som langsomt, trøgt og

sejgt arbejdede sig frem gennem Lollands og Falsters dybe Sne, fulgte sydligere Veje end Avantgarden og kom ikke gennem den lille By. Faa Dage efter stod Carl X Gustaf paa Sjælland og rykkede frem mod sit Maal, mod Kjøbenhavn. Som en giftig Aande spyede han en panisk Rædsel foran sig, der lammede eller splittede alle danske Mænd og — som Sneglen en slimet Sti — lod han et bredt Spor af Plyndringer og Voldsgerninger efter sig. Kun en ringe Besætning blev efterladt paa Øerne, i Nakskov Fæstning, omkring i Købstæderne og paa Landet. De huserede som de vilde, medens Kongen forhandlede om Freden i Ringsted.

I den Tid var Korporal Johan Printz Herre i den By, som selve Kongen havde givet i hans Varetægt.

Lasse Månsson kom først til sig selv i Ole Hassels Seng lidt efter at Kongen var kørt, og Byens Folk mere og mere samlede sig efter Skrækken. Den lille rolige Moer Trine havde været paafærde lige siden Dragonerne var redet bort, og Lasse trak sin Hest ud af Stalden. Saa listede hun sig op paa Stænget til Manden og Børnene, der Natten igennem havde rystet af Skræk for Moderen, og for at der skulde blive stukket Ild paa Gaarden. Nu kom hun atter ned, aabnede forsigtig Døren fra Stalden, kiggede ind og raabte efter de andre, og saa kom de: Ole Hassel selv, Elias Hugger, de gamle Husmandsfolk og tilsidst Datteren og Sønnen: den smukke Anne Olsdatter Hassel og den lille Helle.

Lasse laa i Sengen og saa' paa dem med sine store mørke Øjne. De græd allesammen, talte i Munden paa hinanden og kælede for den lille Dreng. Elias og Husmandsfolkene gav sig til at tage Mundfulde af de mange Madlevninger paa Arnen, og saa begyndte de alle at rydde op og flytte om og gøre rent. Alt imellem skottede de til den fremmede Mand i Husets Seng og hviskede. De havde tusinde Ting at se efter og Spørgsmaal at gøre, først om Dyrene: om Køerne var slagtede, om Hestene var tagne, hvor Hunden var og om Naboerne. Og der blev mere og mere at fortælle, og jo mere de fortalte, jo mere havde de oplevet. Drengen søgte stadig efter sin røde Kat, men turde ikke kigge ind under Sengen, hvor Manden laa. Angsten og Uroen sad og kippede i dem, og de saa ængstelige ud paa Vejen gennem den udstødte Mur, hvis Ler laa i Halmen hele Gulvet over, og stadig kiggede de hen til den Fremmede, der laa og stirrede paa dem.

Ja, han laa og saa', men det var kun Anne han saa'. Aa, saadan en rank, hvid En! Høj og stærk om Skulder og Bringe! Og det mægtig svære, lyse Haar! Men der hang Hø og Frø i Haaret og i de fine Klæder, thi det havde jo været Søndag den Aften, da hun maatte skjule sig paa Foderloftet, og hun var endnu i sin stribede, højrøde Bul, der var snøret over Barmen med Sølvlænker, der endte i to dinglende Dupper, som klirrede, naar hun rørte sig og tog fat med Kost og Rive, og derfor var hun endnu i sit gode grønne Skørt med de utallige Folder og Læg og

Spænderne paa Hofterne. Men den lille Silkehue med de grønne Baand havde hun revet af og slængt fra sig, hun vidste ikke hvor.

Han undrede sig over hende. Aldrig havde han hos noget Pigebarn set saa lange Haar om Øjnene, man kunde næppe se Øjnene selv. Saa svandt hans Bevidsthed bort, og han vidste ikke i flere Dage, hvad der foregik om ham.

Der hændte da heller ikke noget mærkeligt i den første Tid. Huset blev bragt i Orden, og trods Kulden stod Ole Hassel og Elias og klinede den ituslaaede Mur og lagde Ild og Gløder om den for at faa den tør. Ole var snart tilfreds igen, thi hans Tab havde ikke været noget at tale om, og det laa ikke for ham at hænge med Hovedet. Han var Byens første Mand og var godt kendt paa Slottet i Nykjøbing, hvor Ridefogden tidt havde Brug for den solide Mand til mange Tillidshverv og derfor skaanede hans Heste mere end de andre Fæsteres. Han var sjælden bagefter med sine Afgifter, og det var hans hemmelige Ærgerrighed at købe sin Gaard, thi der var kun et Par Selvejerbønder paa hele Øen.

Han var født i Veggerløse Sogn paa Hassel-Øen, der laa ude i Fjorden Syd for Nykjøbing, men som nu er landfast, og man sagde, at Befolkningen dér stammede fra de hollandske Nybyggere, som Christiern II fik her til Landet. Klædedragten og de Sædvaner, som havde hjemme paa den lille Ø, mindede stærkt om Stamfædrene. Sikkert er det, at Ole Hassel og hans Børn havde et

vist fremmed Præg. Han kunde huske, at hans Bedstefader havde baaret de vide Stormbuxer, og der var over ham og hans Børn en særegen Nethed og Renlighed, der især i hine raa Tider var ret sjælden. De var høje og slanke, lyse af Lød og havde en stærk Haarvæxt. Sønnen, den lille Helle, der var en halv Snes Aar, havde Haaret staaende som en Hjælmbusk om Hovedet, og Anne var højere end andre Piger paa Egnen. Hendes Hud var nu ved Vintertid, da Tiden gik indendørs ved Rokken eller ved Kærnen, lige saa fin og skær som den om Sommeren var rød og brun, naar hun var i den friske Luft hele Dagen. Hendes Haar havde hun svært ved at tvinge glat tilbage under Huen uden Skilning.

Ole Hassel var ret tilfreds med, at hans Hus var taget i Kvarter til den saarede Rytter, som Kongen selv havde lagt dér i Byen. Han mente, at det kunde komme til Nytte. Han følte sig stærk og han — som altid førte det store Ord, — førte det nu større og større. Nej, saa havde lille Moer Trine det værre, hun ærgrede sig, og det var ogsaa helt sørgeligt at se, som der paa en eneste Nat var blevet tomt i Fadebur, Kælder og Kister.

Korporalen havde slaaet sit Kvarter op hos Smeden. Han opdagede strax, at det var Byens klogeste og fiffigste Mand; havde han først ham i sin Magt, kunde han gøre, hvad han vilde. Det lykkedes ham ogsaa i den Grad, at den kloge Smed snart beundrede ham

lige saa meget, som han frygtede ham. Da Korporalen havde faaet sit Salvegarde-Brev i Orden var han altid at finde i Smedens Hus. Han sad dér og spejdede med sine hvide Øjne ligesom en langbenet Edderkop, der ganske langsomt og umærkeligt suger og suger. Han vidste alt, hvad der skete i Byen paa enhver Tid af Dagen, og hvor alle Byens Folk var henne. Bønderne skottede til hans Dør, naar de gik forbi, om de kunde se hans Øje i dens trekantede Kighul.

Der var Bekymringer nok for de stakkels Mennesker, men de fæle Rygter, der indløb om Plyndringer andre Steder og de mange Flygtninge, der kom over Isen paa Guldborgsund og som »jammerlig udplyndrede var forjagne fra deres Hus og Hjem i den gruelige Vinters Kulde«, var dog ligesom en Trøst for Byens Folk. De tænkte kun paa at hytte deres eget, haabede at det værste var overstaaet og følte sig ligesom helt trygge — de havde jo Salvegarden!

Al den Smule sund Sands, som Skrækken og Angsten i den ene Nat havde ladet tilbage hos de stakkels Bønder, var henvendt paa Korporal Printz. Endnu i den første Tid, især i de Par Dage, da det svenske Fodfolk holdt Rast paa Falster, inden det gik over Isen til Vordingborg, var Byens Folk bange og frygtsomme, de flygtede som Rotter og gemte sig, naar der lød Larm paa Gaden eller ude over de stille Marker. Og naar der kom Soldater gennem Byen, hvad enten det var smaa marcherende Hobe, Transporter af Kvæg, Tros eller enkelte omstrejfende, byttegraadige

Marodører, var Gaden i et Øjeblik tom, Dørene lukkede og Asken over Ilden. Men da de et Par Gange i saadanne Tilfælde havde set Korporalen staa oppe ved Smedien eller uden for Ole Hassels Gaard med dennes høje, messingknappede Stok i Haanden og med et spottende Smil om Læberne fremvise Byens Salvegarde-Brev, fik de den mest uindskrænkede Tillid til hans Magt.

Hver Dag saa' de ham komme gaaende langsomt og værdigt op ad Gaden, iført hele sin krigerske Mondur, Sværdet ved Siden, Pistolerne i Bæltet, Musketten over Ryggen og den lange Stok i Haanden. Han saa' altid lige ud, aldrig til Siden. Børnene løb for ham og Kvinderne smuttede ind ad Dørene, men Mændene stod stille og tog Huerne i Haanden. Han var paa Vejen til Ole Hassel. Her blev Kruset strax sat for ham, — da Trine igen havde faaet et Anker eller to i Kælderen — efter at hun først havde lettet sit Hjærte i Klager før hun tappede.

Saa satte Korporalen sig hen til Lasse Månsson for at forbinde ham. Den første Gang det skete, havde en Stemme i Stuen raabt: »Kender I noget til det? Lad os hente vor Præst, han véd mer end andre Mennesker og har da selv og været Krigsmand.« — Det var Anne, som var Præstefolkenes Yndling; men da Johan Printz vendte sig om og saa' paa hende med det Blik, som fik Folk til at blegne, tav hun, men han studsede ved, at hun uden Frygt saa' ham i Øjnene. Helt mærkeligt var det nu ogsaa at se, med hvilken

Behændighed hans lange Fingre forstod at behandle den Syge og hans Saar. I de første Dage, da Lasse havde Feber, lagde han Sne paa hans Hoved, og hver Dag vaskede og rensede han Saaret, badede det med Vundvand, som han havde i en lille Tinflaske og forbandt det. Og da Anne nysgerrig saa' til, lærte han hende at lægge Bindet, og lod hende gaa sig tilhaande. Saa lagde han sig tilbage i Halmstolen og betragtede hende paa en Maade, som næppe havde behaget hende, om hun havde lagt Mærke dertil. Hendes lyse Ansigt havde et sælsom barnligt og uskyldigt Udtryk, og hun havde en saa besynderlig troskyldig Maade at se Folk i Øjnene paa, at Johan Printz, der var vant til at alle var bange for ham, blev hel underlig tilmode. Naar hun uden Sky, frimodigt og frejdigt færdedes mellem de to Mænd, den syge i Sengen og den uhyggelige Læge i Stolen, var hun helt optaget af sit Hverv og virkede mægtigt hidsende paa den sidstes Sandser. Johan Printz lod da sin Snogetunge vellystigt glide hen over sine Læber, naar han kom i nær Berøring med Pigen, men han følte sig usikker og ængstelig, ligesom stærke Mænd over for spæde Børn.

Men Anne lagde ikke Mærke til ham.

Hun havde hjulpet den saarede Mand med samme Iver, hvormed hun altid forrettede sit Arbejde, uden at tænke andet derved, end at Manden var syg, eller lægge Mærke til andet, end at han var bleg som en Død og at hans mørke Øjne rullede om uden Udtryk. Men en Morgen, da hun lænede sig over ham, slog

han Øjnene op og saa' et Øjeblik ind i hendes med et Blik, som gjorde hende helt bange. De saa' saa bedende ind i hendes, syntes hun, som om de bad om Naade og Gunst, som en stakkels Hund, der beder om Mad, ja al Verdens Jammer og Pine laa i det korte Blik, saa hun blev helt underlig tilmode. Hun blev uvilkaarlig staaende og ønskede, at han atter vilde hæve de tunge Laag og se saaledes op paa hende igen, men da han saa slog de dybe, mørke Øjne op og atter saa' lige ind i hendes, blev hun angst. »Jesus!« raabte hun og fløj tilbage. Men hun glemte ikke siden Lasse Månssons Øjne, og fra nu af var han ikke en stakkels svagelig Karl med et Strejfskud i Hovedet, men han var det skønneste Menneskebarn, Anne Olsdatter nogensinde havde set.

Men fra den Dag af var Saarfeberen forbi, og Lasse Månsson begyndte at tale med sine Husfæller.

Lasse Månsson var en Skaaning og altsaa en dansk Mand, uagtet han nu var svensk Soldat. Han var fra en meget afsides, ensom og mager Egn, hvis Beboere levede af Havet og Skoven, og hvor der var langt til Købstad, langt til Kirke og langt til Lov og Ret. En Egn, hvor det i hver Familie gjaldt om at hytte sig selv og holde Livet oppe. Enhver maatte selv skaffe sig sin Føde paa alle Maader, og Maaden var ligegyldig, naar blot Maalet blev naaet. Man stjal fra hinanden, naar man var sulten, og aad det i Krogene. Man tog, hvad man vilde have, naar blot man kunde faa det,

og det gjaldt baade om Mad og Drikke og Kvinder og Søvn og Varme og al Livets Glæde, der frembød sig; men det var saare lidt, ynkelig lidt, — der var saa fattigt og magert paa Livets Glæde i de tynde Skove og paa de stenede Strande. Noget af den gamle papistiske Kirketro sad endnu den spredte Befolkning i Sjælene, men iøvrigt bestod dens egenlige Religion mest af Overtro og al den Trolddom, som selve Naturkræfterne øvede. Han hørte hjemme i en Egn, hvor Drifterne endnu var stærkere end Loven og hvor der ikke kendtes Hensyn, naar de tog Magten.

Lasse havde altid været i Besiddelse af store Legemskræfter og havde derfor, baade som Dreng og som Mand, altid været sine Kammerater overlegen. En dansk Herremand tog ham i sin Tjeneste og førte ham med sig til Danmark og senere paa en Rejse til Udlandet, hvor Lasse saa blev Berider hos Grev Clas Tott til Ny Carleby, en af Sverrigs stolteste Adelsmænd, lige saa overmodig og ødsel som smuk og tapper. Han fulgte denne høje Herre i Krigen i Polen som Dragon og var saa heldig at redde hans Liv ved Warschau. Det gjorde Lasse Månsson bekendt hos de høje Herrer, ja Kongen selv havde lagt Mærke til den kæmpestore Rytter og hans Blodhest, som Greven havde skænket sin Redningsmand tillige med sjældne Vaaben, Penge og Taksigelser.

Men saa udbrød Krigen mellem Danmark og Sverrig.

Lasse Månssons Saar var uden videre Betydning og

han kom snart paa Benene igen. Saa vilde han ikke mere ligge i Folkenes store Seng, men redte sit Leje paa Bænken i Hjørnet tilhøjre, hvor der var Trægulv og en Lem ned til Kælderen. Her havde Ole Hassel sit lille Bord, hvorved han gjorde Forretninger og Handler om Kreaturer, og her fandtes det lille Væggeskab, hvori han havde sine Papirer og Penge og hvor Moer Trine kunde huske sin Fader og Bedstefader staa og gemme deres Kostbarheder. Men nu stillede Lasse sine Vaaben og sine andre Sager i dette Hjørne; thi det første han havde forhørt sig om, da han kom til sin Bevidsthed, var Hesten, Vaabnene og først og fremmest Sadeltaskerne, som da ogsaa blev fundne ude i Stalden. Da de bragte ham de mægtige Tasker og han saa', at de var urørte og vel tilsnørede, lo han for første Gang højt og straalende af Glæde.

Vejrliget vexlede stærkt den Vinter mellem Frost og Tø, men Tøvejret blev aldrig til noget, den haarde Østenvind brød altid ind, og saa knagfrøs det. Sunde og Bælter laa stadig med Is. Folkene holdt sig inde i den store, lune Stue, og Lasse, der var bange for, at der skulde gaa Frost i Saaret, levede mellem dem. Det varede ikke længe, før han var gode Venner med dem alle.

Først blev han gode Venner med Drengen, der ikke veg fra hans Side, saa talte han venligt og sønligt med Konen og lidt efter lidt med Ole Hassel, og da han et Par Gange havde siddet og langet til samme Fad med dem ved Maaltiderne, hørte han snart helt hjemme

mellem dem. Det varede et Par Dage længer med Anne.

Da hun første Gang saa' ham staa oprejst i Stuen, blev hun bange for den høje, stærke Karl, og da han rakte Haanden imod hende og paa sit syngende Maal sagde: »Kan Du binde mig den Liste om?« idet han satte sig foran hende paa Bænken og rakte Hovedet hen til hende, blev hun helt forknyt. Da han laa hjælpeløs i Sengen, tænkte hun intet derved, men nu skælvede hendes smaa røde Hænder, da hun rørte ved hans Hoved og hans lange Haar, der efter Tidens Skik hang ham ned over Skuldrene, og hun undgik at se ham i Øjnene. Men allerede næste Dag lagde hun ham dog Bindet om Panden, som om det var lille Helle hun forbandt, og saa sagde hun højt et gammelt Vers, hun ellers havde tænkt ved sig selv:

Intet bedre Plaster haver man,
Som alle Vunder læge kan,
End flittig alle Stunder
Betænke Jesu Vunder.

»Ja, saa er det,« sagde han.

Og da han saa hver Aften efter Nadveren sad hos dem ved Spiddelyset, der brændte rødligt i Jærnstagen paa den brede Skive og kun lyste et Par Alen i Omkreds, og han saa fortalte om sig selv, hvem han var, hvor han kom fra, og hvad han havde oplevet, var det snart ligesom om hun havde kendt ham i mange Aar, ja altid.

Han fortalte dem da om Krigen, thi hvad andet havde

han vel at fortælle om. Om hans Hjemstavn var der kun lidt at sige, i det mindste sagde han intet. Han vidste ikke om hans Fader og hans Søskende var døde eller levende hjemme paa den fattige Strand, det var jo sex, syv Aar siden, han kom derfra. Han havde altid været saa stærk, sagde han, derfor havde de taget ham til Rytterjung. Men han fortalte dem om fremmede Lande og Riger, om Slag og Fægtninger og Træfninger, om hærgede Byer og plyndrede Gaarde og afbrændte Kirker og om de lange Marcher over Polens vidtstrakte Stepper med deres Sne og deres Is og bidende Vinde, og om Sulten, de havde lidt og om de polske Friskarer. Ja, dernede havde han vænnet sig til en Kulde og Frost, der var værre end her oppe ved Vandet. Især kunde han fortælle om de endeløse Marcher gennem Egne, hvor Markerne laa udyrkede hen, og hvor de smalle opkørte Veje var bundløse eller bundfrosne, saa Hestenes Hove raadnede eller revnede. Og disse forfærdelige Veje havde han set opfyldt af flygtende, hastende, grædende Mennesker, overstrøet med væltede Vogne og sønderbrudt Bohave. Han kunde fortælle om de pjaltede Kvinder, de jamrende Børn og de gamle Mænd, der skændte og rasede eller bed Tænderne sammen i indædt Tavshed med forstenede Udtryk i de gule, blodløse Ansigter, ligesom de var døde, han kunde fortælle om Røgen fra den brændende By, der fulgte Rytterne med sin Stank og lagde sig fladt hen over de oprevne Marker, hvis Sæd og Frugter var fortæret af Fjenden

og hans Heste, og han kunde fortælle om Hestekadaverne, der laa i Grøfterne med opsvulmede Buge og om de halvraadne Menneskeligs blege og blaa Ansigter, hvis udslukte Øjne stirrede op i den røgfyldte Luft. — Og Ole Hassel sad med aaben Mund og knyttede Næver og hørte paa ham, og vor Moer standsede i sin huslige Travlhed og støttede sig med Sleven paa Bordet og hørte til, medens hendes skikkelige Ansigt stirrede strængere og strængere paa ham; men Anne flyttede helt hen til ham paa Bænken og lagde Armene paa Knæerne og ligesom aad Ordene ud af hans Mund.

En Aften fortalte han om en Bro, de havde fundet afbrudt, da de vilde over en Flod, hvis Navn han ikke kunde huske, men som han omstændelig maatte beskrive for Ole Hassel og gamle Elias Hugger, og om Bagholdet næst ved Floden, da de sloges ude i Vandet, medens Hestene svømmede under dem. Mest fortalte han om det Tre-Dages Slag ved Warschau for to Aar siden, da han den første Aften havde reddet Grevens Liv, den Gang de stødte paa Lithauernes Forposter. Greven havde da givet ham den polske Hest, og det var den fjendtlige Høvidsmands Sværd, der stod dér henne ved Bænken. Ja den Gang sloges de og den Gang gav de ingen Pardon og tog ingen Fanger — og han tav og sad og stirrede ud for sig, saa der blev ganske stille i den store Stue og kun Grenene knitrede paa Arnen og lille Helle drog Vejret henne paa Bænken under Dynen. Ja, der blev saa stille, at da Hunden pludselig loppede sig under Bordet og

bankede med Poten imod Bænken, foer Anne sammen med et lille Skrig; men saa lo de alle sammen og hun sagde: »Og hvad saa mere, Lasse Månsson?«

Ja, saa fortalte han videre, medens Moer Trine pirrede i Dyppelyset og de andre saa' sig om i den store Stue med de mange mørke Kroge. Han fortalte om Slaget og om den vældige Støv, der stod om dem under Kampen i Hulvejen mellem Biallalenka-Skoven og Byen, saa det var som en Nat, ikke sort men gul Nat, og om den pressende Trængsel i Kolonnen, der næsten knuste dem og som var saa tæt, at hans Hest ikke rørte Jorden med Hovene, og saa om Dræbningen den næste Dag. — Saa laa de stille i lang Tid ved den brede Flod og havde ikke været i Slag før Dagen før Jule-Helligaften, — og saa jagede de rundt efter Fjenden i mange Tider, men fandt ham aldrig. — —

Alt det kunde han fortælle paa sit syngende Maal, paa sin rolige, tørre Maade, som om det var almindelige Hverdags-Ting. Selv følte han ikke den Gru eller den kildrende Undren og Spænding, som hans Tilhørere, og Fortællingen rev ham aldrig med sig, selv hvor den gik løs paa Liv og Død. Men naar han talte om det, tav han undertiden et lille Øjeblik og saa' hen for sig. »Gud hjælpe mig arme, fattige Synder,« sagde han en Gang, »jeg maatte jo værge mit Liv.« Det glemte Anne ikke, at han havde sagt. Men Lasse saa' sig om, strakte Benene velbehageligt fra sig og ytrede sin Glæde over, at Krigen nu snart var forbi, for nu havde Kongelig Majestæt hele Danmarks Rige

inde og saa maatte da Freden komme. Saa rejste Ole Hassel sig og sagde: »Gud evig forbyde Rigets Undergang og Elendighed!« Lasse Månsson lo saa smaat, men om det Bytte, han havde gjort i Krigen, som han havde solgt i Byerne og byttet med Guldpenge i Hamburg, talte han ikke.

Men Anne havde aldrig troet, at der kunde være saa store, stærke og mægtige Mennesker som Lasse Månsson.

III

ANNE havde altid været helt forskellig fra de andre Piger i Sognet. Som Barn var hun en sælsom fin lille én, saa lys og spædlemmet, at Konerne i Byen talte om Byttinger og Ellebørn, men da hun voxede til, blev hun stærk og fik Slægtens høje, slanke Væxt. Hun bevarede imidlertid sit barnlige Væsen og en besynderlig troskyldig og frejdig Maade at være paa. Hun tog alting i Spøg, legede altid, selv Arbejdet tog hun som en Leg, hvilket vel var Skyld i, at det gik saa let fra Haanden; men mærkede hun, at der var Alvor paafærde, kom der en Bestemthed og Myndighed over hende, som ingen kunde bryde, og hun gjorde, hvad hun vilde. Lidt efter lidt fik hun Magten i Huset. Da det viste sig, at hun var meget lærenem og altid stod sig bedst ved Undervisningen i den kristelige Børnelærdom baade hos den lærde Degn, der nu var Hjælpepræst et Sted ovre i Jylland, og ved Overhøringen i Kirken, saa tog de gamle Præstefolk sig af hende. Hos dem gik hun ud og ind og lærte mange Ting, baade at læse og skrive og meget andet, som egenlig var over hendes Stand. Dette bidrog og-

saa til, at hun holdt sig meget for sig selv. Tiderne var raa den Gang, og skøndt det paa Falster ikke var Brug, at Pigerne gik med paa Hovarbejde, var der dog megen Raahed med Drukkenskab og Vildskab ved Karlenes og Pigernes Fester og Lege, og det holdt Anne Olsdatter sig for god til.

Hun var vant til i Ugens Løb, strax efter at der var læst fra Bords, især efter Nadveren, at læse den kommende Søndags Evangelium højt, saa at de alle kunde det paa deres Fingre inden Søndagen kom. Deri gjorde hun nu ingen Forandring, men lod Lasse Månsson høre til, hvis han vilde. Men naar saa Alvoren var lagt tilside, fik hun ham til at fortælle. Forældrene vilde saa ogsaa have hende til at berette de mange Historier, hun kunde eller til at synge, men det vilde hun ikke, — det var først senere, under helt andre Forhold, at hun kom til at synge for ham, — nu kom hun kun en Gang imellem med Rim og Gaader og med smaa morsomme Sagn som det om Fanden og Smeden og den Slags. Men vilde hun ikke fortælle, saa var Ole Hassel altid beredt til at snakke med den svenske Dragon, og saa drejede Talen sig naturligvis om Heste, thi Ole kunde mange Hestehistorier fra sin Ungdoms Tid, da han kørte om og solgte Kaal og Grønt.

Lasse Månssons første Følelse over for Anne var Forbavselse og Beundring som over for en sjælden og kostelig Ting, en Henrykkelse som over en fejlfri Hest af det ædleste Blod. Han havde jo set skønne og

fornemme Kvinder ude i Verden, som da han var i Frankrig med Greven, men de silkestruttende og juvelglimtende Damer var jo ikke for ham, og blandt Bønderpigerne og Soldaterkvinderne — han vilde slet ikke tænke paa dem. Anne var jo ogsaa en Bondedatter, men hun hverken løb for ham eller lokkede for ham. Hun var saa rolig, saa overlegen og saa sikker som en Dreng og dog saa fin, saa stærk som en Treaaring og dog spæd som en Fugl. Dér sad hun og spandt og saa' saa frimodig og troskyldig ud som en Frugt paa Grenen, der ikke véd, at den frister og vækker Tørst.

Der var kommen en Del svenske Ryttere til Nykjøbing, hvorfra der af og til blev sendt smaa Kommandoer omkring i Landet. Undertiden kom de ogsaa til den lille Landsby, hvor Korporal Printz var Salvegarde og blev indkvarterede dér. Det gjaldt for Svenskerne om at holde sig i Respekt, thi der var saa faa Tropper paa Øen, at det havde været let for Bønderne at faa Bugt med dem; men hvad kunde det hjælpe, — hele det øvrige Land var jo i Svenskens Magt.

Korporalen levede højt. Havde der ikke før været Søgning hos Smeden, saa var der nu desto mere Liv, altid lød der højrøstet Tale, Raab og Sang, ja Kvindeskrig fra Smedens Hus. Johan Printz gled desuden ud og ind af alle Gaarde og Huse i Sognets Byer, og hvor han kom, diskede de op for »Salvegarden«. Paa

en uforklarlig Maade fandt han netop først ind, hvor der endnu fandtes rede Penge. Som oftest sad han dog hjemme, men havde altid en af Bymændene hos sig — næsten altid kun én ad Gangen — med Kortene i Haanden og Kruset paa Bordet. Man kunde ligefrem se, at hans slunkne Krop blev federe i disse Uger, men især blev hans Sadeltasker forbavsende tunge. Man kunde ikke sige, at Johan Printz plyndrede eller røvede, ja ikke en Gang, at han modtog Gaver, men han spillede Kort, og de Bønder, der ikke fandt Vej til Smedien, besøgte han venskabeligt og nedladende. Og se, hvor der ikke var Penge at spille om, var han altid saa heldig at vinde et Svin eller et Nød eller Skinker og Pølser, og Smeden var Mand for at kræve Gevinsterne ind og gøre dem i Penge. Der var en hel lille Handelsforretning i Smedien i den Tid, men det mærkedes ikke synderligt, det gik saa stille til, og morsommere Mand end den svenske Korporal havde Bønderne aldrig truffet og deres Kvinder da heller ikke. Som han kunde fortælle og som han kunde faa dem til at le! Og saa havde han saa mange mærkelige Ting at betro dem i al Hemmelighed, baade om Krigens Gang og Fredens Komme, men de rigeste Bønder og deres Koner hviskede han alskens lønlige Ting i Øret, baade om Hexeri og Djævlebesættelser, om Vandprøver og Voxbørn og meget andet, som han ikke betroede andre end den ene, han i Øjeblikket talte med, og mod edelig Tavshed naturligvis: tre Fingre i Vejret og en dragen Kniv paa Struben, —

men alt imens blandede han de smudsige Kort og gav og spillede ud og stak og tog hjem. Bønderne gik helt fortumlede fra ham med tomme Lommer, ja hvad værre var: de havde som oftest sat deres Bomærke paa et Stykke Papir, der tidt var mere end en Malkeko værd, og Smeden drev det ind og svang med Glæde Stokken over deres Rygstykker, naar Korporalen gav Ordre. Johan Printz var en værdig Salvegarde, han plyndrede ikke og tog ikke Gaver og Bestikkelse, og hans Sadeltaskers Omfang forøgedes dog.

Hos Ole Hassel kom han ikke saa ofte, efter at Lasse var bleven rask. Han sad der vel af og til og lod sine Øjne glide langsomt om i Stuen fra den ene til den anden, idet de hyppigt ligesom klæbede fast ved Anne. Dette undgik ikke Lasse Månsson. Da han en Dag stod i Døren og indaandede Tøvejrets fugtige Luft, flyttede han sig næppe af Stedet, da Korporalen kom og vilde ind.

»Hum!« sagde Korporalen, og de saa hinanden i Øjet et kort Sekund. Lasse var ikke fri for at være bange for ham, ligesom selv de stærkeste Mænd kan være bange for Kryb, men han tvang sig.

»Nu,« sagde Korporalen, »det havde dog kanske været godt om Han havde havt en lille Passauer-Seddel i Lommen, lille Lasse. Slig en Seddel, véd han, kan gøre haard og skudfast. Saa havde Han nu ligget for Kjøbenhavn, og jeg og.«

»Jeg kerer mig ikke om sligt Djævelstøj!« svarede

Lasse, som altid havde havt stor Lyst til at komme i Besiddelse af disse hemmelige Skytsmidler.

»Saa havde vi nu ligget for Kjøbenhavn,« gentog Korporalen, »og naar den store Fæstning akkorderer en af disse Dage, vil der falde stor Glorie og Lystighed af. Det faar vi nu ikke at smage, gode Lasse.«

»Jeg er nu hel sund og kan ride, naar Tiden er,« svarede Lasse og strøg Haaret op fra det lægede Saar, hvorover Huden laa rød og frisk.

»Hum,« sagde Korporalen, »Han har havt en angenem liden Feltskærer. Men bedre er dog hel skudfast at være.«

»Og Isen gaar snart løs til Sjælland, om Tøvejret varer.«

»Saa betaler Kongelig Majestæt Færgepenge, gode Lasse. Oberstlieutenanten flyr os nok Ordre og Betaling.«

Han satte Foden frem for at gaa ind, standsede saa et Øjeblik og saa' Lasse skarpt ind i Synet, idet han sagde med dæmpet Røst: »Maanen kommer i Ny om faa Dage. Maanen efter Kyndelmisse er god. En kløgtig og forfaren Mand kommer da til mig med lønlige Ting. Han kan fly Ham rare Sager, Lasse Månsson, for en ringe Penge, rare Sager, der gør haard og forlænger Livet, frier for Sot og Syge, Djævelens Herredom, onde Kvinders Forgørelse og Forlokkelse og —« han smilte, idet han før han gik ind tog Hatten af og stænkede Vandet fra Tagdryppen af den — »og duftendes Urter, hvilke kan volde Jomfruer Længsler og Hjertekval.«

»Jeg spytter ad Jeres Helvedes Kram!« sagde Lasse. Men han gjorde det ikke. Thi det er netop det, Menneskene tror mest paa og sætter deres højeste Lid til, som de ivrigst fornægter. Saadan er Menneskene.

Hine Tiders Soldater tog uden Hensyn til Nationalitet Tjeneste, hvor der var mest at tjene ved Sold og Bytte. De var vilde og raa. En stor Del af dem var sammenskrabet Pak fra alle Lande, der kunde forse sig mod alle ti Bud paa én Gang uden at blinke og Dagen efter med grædende Taarer skrifte for en Præst, tage Alterets Sakramente og give alt deres Bytte, der var erhvervet ved Rov og Mord, for Syndernes Forladelse.

Lasse var i mange Henseender vidt forskellig fra Kammeraterne. Han kunde nyde Livet i fulde Drag ligesom de, men han veg tilbage for Nydelserne, naar han kun kunde naa dem ved lave og forbryderske Midler. Han var en sejg, haardnakket Natur. Naar hans Hu og Hjærte var fanget, hengav han sig med Hud og Haar urokkeligt, hensynsløst og blindt og havde kun én Tanke, én Følelse og Fornemmelse. Da han blev Kriger, blev han, der var opfødt mellem lovløse Folk, helt betagen af at finde Pligter og Forskrifter og faste Love, som ordnede hele Livet for ham og som alle skulde bøje sig for. »Krigsartiklerne« blev hans Religion og hans Ledetraad i ét og alt, og det blev ham umuligt at dræbe uden i Kamp, at røve og plyndre fra Fattige og Svage, at skade Kvinder og

Børn. Han ligesom følte sig svag over for dem, netop fordi han var saa stærk.

Den dybe Visdom, der laa til Grund for hine Tiders Krigslove og som ogsaa fandtes i Carl X Gustafs nye Krigsartikler, forstod han vel ikke, men han forstod, at de indprentede Dyd, Ære og Tapperhed i Soldatens Sind. Han havde i sit Hjærte optaget disse knappe og kortfattede Bud om at tjene Gud, leve et kristeligt Levned, ære sin Krigsherre, være lydig og ærlig og pligttro. Og alle disse strænge Forbud mod uædle Gerninger, mod Banden og Sværgen, Plyndren og Røven osv. søgte han til det yderste at overholde, uagtet han saa', at de idelig blev overtraadt af hans Kammerater og Befalingsmænd, uden at de kom til at lide de barbariske Straffe, som »Artiklerne« paabød. Men han følte sig stolt ved at overholde dem og nød Følelsen af derved at være bedre end de andre.

I sin Køllert havde han den hellige Fane-Ed opskreven paa et Stykke Pergament, indsyet i Skind. Ofte havde han givet en mere lærd Kammerat et Krus Øl for at læse den for sig, til han nu kunde den udenad. Den indeholdt hele hans Sædelære, hele hans Trosbekendelse, han havde svoret at tjene »dem durchlauchtigsten, grossmächtigsten« Fyrste og Herre Carl Gustaf med Liv og Blod, saalænge han var i hans Tjeneste, og overholde hans Krigsartikler »saaledes som det en flittig, trofast, lydig saavel som ærlig og uforsagt Krigsmand egner og anstaar.« Med urokkelig Standhaftighed hang han ved denne Ed.

Kammeraterne forstod ham ikke. Nogle af dem, hans bedste Venner betragtede ham som en Særling, andre som en Sindssyg, hvilket den Gang var det samme som en Besat, atter andre og blandt dem Johan Printz som en Dumrian; men Respekt for hans Kræfter og hans Tapperhed havde de alle. Var han end en simpel Soldat i sin Færd, uvidende i Læsning og Skrift, var han dog høvisk i sit Hjærte.

Nu var det en lille Pige med runde røde Kinder og stort lyst Haar og et rødt Livstykke, der fik Soldatens Pligtfølelse til at rokke, og som han hengav sig til i en Tilbedelse, der vel endnu ikke var slaaet ud i Luer og Flammer, men som glødede i ham og lyste i hans mørke Øjnes Ild.

Han havde jo nok kendt Kvinder, men han havde jo sjældent havt blivende Sted, og dem han i Farten havde favnet, havde han næsten glemt Dagen efter. De havde alle været ens for ham, smukke maaske og blide, men saadan et Pigebarn som Anne havde han aldrig set. Det gentog han idelig for sig selv. Han havde i sin Tid havt ondt ved at glemme den sortøjede Pige med de lange Flætninger, der i en lille By i Polen havde slaaet løs paa hans Kammerater med en glødende Ildrager, da de vilde tvinge Penge ud af hendes Husbond. Og Hexen — han gøs, naar han tænkte paa den unge Pige, som han havde set blive brændt i Thorn sammen med to andre gamle Hexe, han kunde ikke glemme hendes runde hvide Hals og hendes dejlige

Arme og hvorledes hun lagde Fingeren paa Munden og saa' paa ham, og i en Ring paa Fingeren brændte en rød Sten som en Bloddraabe. Ak, den Hals, den Hals!

Men en Pige som Anne havde han aldrig siddet saa nær hos. Han kunde sidde længe og vente til hun aabnede Munden for at se hendes Læber bevæge sig naar hun talte, og han holdt af at se hende spise for at se hende bide i det sorte Brød. Men undertiden, naar hun pludselig saa' paa ham og spurgte, idet hun lagde Hovedet paa skraa, som et Barn der tigger, kunde der komme noget Vildt op i ham, saa han rejste sig og gik.

Efterhaanden var det heller ikke ham, der fortalte eller talte, i det mindste ikke naar de var ene. Han sad saa tavs og saa' paa hende, og det forstod hun ikke rigtig. Da han mærkede hendes Forundring gav han sig til at spørge. Thi alt det, der vedrørte Landet og Egnen og Sognet og Byen, vakte mere og mere hans Opmærksomhed og Nysgerrighed, alt det, der særlig angik hende og Gaarden, fyldte ham med Deltagelse. Det rolige, ordnede og regelmæssige Liv gjorde ham godt. Alt som han hvilede legemligt, faldt der ogsaa en Ro over hans Sind, som han aldrig havde kendt. Han, som var vant til altid at være paa Springet, sove i Klæderne og spise tilfældigt, parat til at jage afsted, til at følge Trompeten, til at spejde og spore, være paa Post, tage sig i Agt, fulgte nu med den yderste Opmærksomhed Livet omkring sig. I Begyndelsen følte han sig ligesom falden i et Baghold og fangen, men han

følte sig atter fri, da Vejret blev mildere og hun gik med ham for at vise ham Egnen. De stod ved Fredsskoven, der laa tæt ved Gaarden. Hun pegede, og han saa'. Sneen var næsten borte.

Den Gang saa' Landet ikke saa venligt ud som nu, det var nærmest en vild Skovnatur. Dér, hvor der nu er Enge, var der Søer, Kær, Moser og bundløse Moradser, og mange af Vigene og Fjordene, som da fandtes, er nu inddæmmede og fravundne Havet. Ude over Markerne og Overdrevene fandtes der spredte Lunde og Skovstykker, der tydede paa at hele Egnen en Gang havde været Skov. Det, der ikke var Skov og Mose, var Agerjord. Krongods var det alt sammen.

Anne pegede ud over Bymarken med dens Vange, Aaser, Tofter, Lykker og Agre, og mellem dem viste hun ham Engene og Skovstrimlerne, som havde Navne, og helt ude laa Overdrevet, men norden- og vestenfor Byen, i en mægtig Bue, laa i blaasort Dis de vidt udstrakte Skove, der først endte helt ude ved den aabne Strand. Men hvor Skoven begyndte, var det vanskeligt at sige, thi den var ikke hegnet som nu og holdt inden for bestemte Grænser. Den begyndte lidt efter lidt ude paa den nøgne Mark med Sumpe og Ellemoser, Smaakrat og Buske, der blev tættere og tættere, enkelte høje Træer ragede op, saa kom der flere og højere i Grupper, og saa var Skoven der. Men den Del af Skoven, sagde hun, som de stod ved, blev fredet af dem alle sammen, for ellers vilde den snart være borte, og man maatte

dog have et Sted tætved, hvor Kreaturerne kunde søge hen om Sommeren for Heden og om Vinteren for Vinden. Hestene og Svinene gik jo ude den meste Tid af Aaret, og det var kun naar Kulden var saa grumme haard som nu i Vinter, at de tog dem ind. Hestene gaar derude, sagde hun med en rund Bevægelse med Armen ud imod Skoven, og det var da godt, ellers havde Svenskerne vel taget dem.

»De er vel lige saa smaa som dem, jeg har set i Byen?« spurgte han.

»Naa,« sagde hun krænket, »de er da vel lige saa stærke som dem, de fleste af Jer red paa.«

»Du saa' vel ikke synderlig til dem, Anne. Du var jo forputtet oppe paa Loftet.«

»Ja, men jeg kiggede da ud,« svarede Pigen og lo. Hvis de havde set hende! tænkte Lasse, og fra nu af gruede han tidt ved Tanken om Anne, og hvorledes det vilde gaa, hvis Kammeraterne kom igen.

Han saa' ud mod Skoven og spurgte, hvor stor den var. Aa, svarede hun, det var jo ikke saadan én sammenhængende Skov. Den var mange, mange Mile vid, og der var store, store Lysninger derinde og hele dyrkede Agre, saa at man tidt troede, at det var en hel ny Skov, man kom ind i, men det var stadig den samme.

»Der skal vi over en Dag,« sagde Lasse.

Han anede ikke, hvor godt han og Anne skulde lære den Skov at kende.

Saa fortalte hun ham, hvorledes Jorden var delt i Bygvangen, Rugvangen og Fællevangen, som Svinene

rodede op. Brakmarken kunde man ikke se, for naar den først var givet til fælles Græsning, saa rev de jo Hegnet ned og brændte det, der var jo Gærdsel og Staver nok i Skoven, og hun fortalte ham om de store Skændsmaal, og den Tidsspilde, som Fællesskabet bragte, da alle Bymændene maatte pløje, saa og høste paa samme Tid. Han kunde aldrig tro, hvor det var haardt at pløje den tunge, fede Jord, — tre Gange maatte de pløje den, første Gang i Efteraaret, anden Gang naar Frosten var af den og saa tredie Gang før Saaningen, og saa skulde den harves og Klumperne bankes med Køller — ja, Helveds Pine og Falsters Pløjen faar aldrig Ende, sagde man for et gammelt Ord.

Og hun fortalte ham om det indviklede Arbejde med at tilberede Hørren og Hampen, hun fortalte om Køerne og Kalvene og Bierne, men mest dog om Svinene, Bøndernes vigtigste Rigdom, der gik paa Olden i Skoven. Hendes Fader havde 30 Svin, men Fedesvinene, som de slagtede i Høsten, hang hjemme under Loftet, — det vil sige de, som Svenskerne ikke havde taget, — de skulde hænge til Gøgen kukkede.

Fra al denne kloge og belærende Tale gled de over til at snakke om Julen, og hun berettede om al den Leg, de havde havt for sidste Julefest, al den Mad, de havde spist og om Kortspillet og Nødderne og meget andet — den Gang tænkte de kun lidt paa, at der var Krig i Landet, og det var da heller aldrig faldet dem ind, at Krigen kunde komme ned til dem. Saaledes snakkede de saa mindeligt sammen fra Dag til

Dag, og den ene Dag gik som den anden. Krigen mærkede de ikke.

For Lasse begyndte nu en underlig Tid. Han tænkte mere, end han nogensinde havde tænkt. Han var brav tosset og tumpet, tænkte han. Nu havde han redet om i den vide Verden og forlystet sit Sind og ikke keret sig om andet end sin Hest. Den Pige havde forgjort og forhexet hans Sjæl! Et Pigebarn! Han var galen og besat! Ikke andet end som et Bondebarn! Men var hun ikke som et fyrsteligt og ædeligt Blod, saa rank hun bar sig, saa stolt! Aldrig havde der været slig Fryd og Lystighed som nu — og dog!

Han kendte ikke sig selv. Hundrede Gange og mere, slog han fast, at nu vilde han fort, til Sjælland, men naar han talte til hende derom, hældede hun Hovedet lidt og smilte blot: Lasse Månsson var jo deres Salvegarde og Skytspatron og maatte ikke drage fort. Dragonerne kom kanske tilbage igen! »Dog de faar nok brodne Pander for Kjøbenhavn alle tilhobe!« tilføjede hun.

»Johan Printz, den Gaudieb, er Salvegarde og ikke jeg,« sagde Lasse saa, »det véd Du vel nok, Anne,« og led Smaalændingerne ondt for Kjøbenhavn burde det sig for ham, at komme did og tage sin Part, men det havde ingen Nød. »Kender jeg Kong Carl ret, saa er Kjøbenhavn og det ganske Land i hans Gewalt inden Fasten er ude.«

Saa rejste Anne sig og saa' koldt paa ham. »Vor Herre Jesu forbyde det!« sagde hun og gik.

Og Lasse Månsson talte da heller ikke med Korpo-

ralen om at komme afsted. Han tænkte paa, hvorledes det skulde gaa Anne, naar Rytterne kom tilbage, og han led ejheller Tanken om at lade hende blive alene under Korporalens Beskyttelse. Han knyttede Næverne haardt sammen ved Tanken.

Guds Død, saadan en Smule Pigebarn, tænkte han altid. Men overfor hende var hans Frejdighed borte, og det var ham undertiden en hel Pine at være sammen med hende, saa usikker følte han sig, han vidste ikke hvorfor; men hun var lige rolig og uforknyt; ogsaa det ærgrede ham.

Hun førte stadig Talen hen paa, at han var dansk og dog tjente i den svenske Hær.

En Dag, da hun stod og skurede ved Arnen, talte hun især alvorligt derom og var helt ivrig, medens han som sædvanlig i den senere Tid sad hel tavs. Og hvad enten det nu kom af Arbejdet eller af Talen saa blussede hendes Kinder og lynede hendes Øjne. Tilsidst vendte hun sig om imod ham, idet hun holdt Halmvisken i de smaa røde Hænder ud fra sig.

»Naa, hvad siger Du saa,« spurgte hun, »er Du Kong Frederiks Undersaat eller ej? Svare kan Du da?«

»Jeg er Skaaning.«

»Ja det er da vel dansk Land, kan jeg tro!«

Han ledte Samtalen hen paa noget andet og sagde: »Ja Du er et vel lært Pigebarn og ikke som noget andet, jeg har mødt i Verden. Er det Præsten, som Du har al Din Visdom at takke for?«

Hun gik i Fælden og fortalte, hvorledes Præsten og

hans Kone havde lært hende at læse og skrive og synge.

»Du kan vel og Latin?« spurgte Lasse drillende, thi han foragtede egenlig alt sligt, og kunde selv hverken læse eller skrive. Saa opdagede hun hans Træskhed.

»Naa, sig saa: er Du en dansk Mand, Lasse Månsson? Naa! Hvad kaldes saa den Mand, som gør Parti med Landets Fjender? Kanske Du véd det paa de fremmede Maal, Du kan tale. Kan Du det Ord?«

Og hun gik forbi ham med hævet Pande og Favnen fuld af sine Fade, idet hun saa' ham ind i Øjnene.

»Tvi!« sagde hun.

Et Par Dage efter kom det endnu stærkere frem. Lasse havde været ude at ride for første Gang efter at Saaret var lægt, og da han kom hjem, mødte han Anne. Saa fulgtes de.

Hun havde svøbt et stort Tørklæde om Hovedet, uagtet Vejret var mildt, saa at han kun kunde se hendes Næse og Mund. Der var noget tilbageholdent over hende og intet Spor af den sædvanlige Tillidsfuldhed og Troskyldighed. Det var tydeligt nok, at hun havde noget paa Hjærte, og han følte sig saa trykket, at han tilsidst spurgte hende derom.

Ja, svarede hun da, der var det, at Dagen igaar havde de talt saa meget derhjemme. »Véd Du vel, Lasse Månsson, at alle Byens Folk undres paa, at Du er en dansk Mand og tjener Svenskerne. Har Du aldrig tænkt over det?«

Nej, det havde han da ikke gjort sig mange Tanker om.

»Det kan Du da ikke forsvare for Gud Fader og Din retmæssige Konge og Herre — siger Fatter — og siger Hr. Niels med,« tilføjede hun.

»Hr. Niels?«

»Ja, Præsten!« Hun fortalte, at da denne Dagen før i Kirken havde paamindet Ungdommen om at komme frem for at overhøres i Børnelærdommen, som sædvanligt var, og at hun da ogsaa havde begivet sig frem paa Gulvet, havde Hr. Niels sagt med bedsk og bidsk Røst: »Hvor længe skal I huse den svenske Rytter, Anne Olsdatter? Det maa være en slemme Kumpan, eftersom han siges at være født i Kongens Riger og dog at være blandt Rigets Fjender ligesom den Skælm Hr. Ulfeldt?«

»Hvad svarede Du saa?« spurgte han og holdt Hesten an.

»Jeg svarede ret intet. Men da vi gik fra Kirken sagde Fatter: Anne, sagde han, Du kan sige dette til Lasse Månsson, dette som Præsten sagde i Kirken i Dag, eftersom det jo var saa godt som at lyse ham til Bands, og dertil tykkes mig Karlen for god.«

»Det sagde Ole Hassel?« spurgte Lasse. Saa opstod der en underlig Pause. Hovedklædet var faldet ned om hendes Skuldre, og hun stod med hængende Arme og brændende Kinder som i Forventning. Men Lasse sad lidt og stirrede ud for sig. Saa fik han pludselig Munden paa Gang.

Han var vel født dansk, det var sandt, men han var en brav Dragoner, andet var han ikke og det kunde vel

være ét, hvad saa Landets Konge havde for et Navn. Det var ham lige kært. Soldater tog Parti for Haandpenge og Sold, og hvor Æren var størst. Og bliver man fangen, maa man tage Parti for det andet Parti. Saadan havde det altid været. Man kunde da nok holde af sit Fødeland, selv om der kom en anden Konge, men nu vilde han sige hende det, som nu var blevet fast hos ham, at nu var han ked af Krigen, og naar nu Freden kom, vilde han aftakkes og blive i Landet. Saa lænede han sig ned til hende over Dyrets Hals og tilføjede sagte: »Ikke vil jeg være Din Fjende, Annelille, for de allersomdyreste Haandpenge.« Det var de første Elskovsord, han havde sagt.

IV

LASSE stred en haard Strid. Han tænkte tilbage paa sit fattige Barndomshjem og paa hin Dag, da han med de andre Drenge havde klappet Ulvene og Rævene frem af Skoven for Lensmanden fra Malmø og de mange andre høje Herrer, og da de efter Jagten og Maaltidet maatte lege og brydes for dem. Hvorledes han saa maatte tage Livtag med Hr. Ove Tott til Barsebæk selv og havde lagt ham i Græsset, hvilket behagede de Herrer saa meget og Hr. Ove i Særdeleshed, at han gjorde ham til sin Stalddreng, og siden lod ham lære Ridekunsten i den kongelige Marstald i Kjøbenhavn. Da var han kun en 15 Aars Knøs.

Hvad gik han bort fra derhjemme? Fra en Fader, der pryglede ham og en saa stor Flok Søskende, at de næppe kendte Tallet paa hinanden. Fra en Moder, der altid laa syg paa en Straasæk og som de altid ventede skulde dø, men som alligevel fik Børn hvert Aar indtil hun endelig døde. Det var hans Fødeland, som de talte saa meget om!

Han tænkte med Fryd paa de gode Dage, da han var i fremmede Lande med sin Herre. Ak ja, det var

gode Tider, og mangen god Gulddukat fortjente han af de fornemme Herrer ved at ride deres Hingster og Hopper efter den gode gamle Skole-Kunst, hvis Hemmeligheder kun kendtes ved faa af Fyrsternes Hoffer der ude, men allerbedst i Kjøbenhavn, hvor han havde lært af den gamle Ridemester, der roste »hans umanerlige og ugemene Bøjelighed i alle Ledemod.« Men i Udlandet traf hans Herre sin Slægtning den svenske Greve Clas Tott, der var kongelig Rigsstaldmester og som skulde i Gesandtskab til Frankrig. Han laante Lasse Månsson med paa Rejsen.

Det var et Liv! Han tænkte med Stolthed paa sin brune Klædning med de brede gule Striber. Tolv Tjenere, alle i samme Dragt, fulgte de Hr. Tott. Forrest gik den gamle svenske Livtjener og fem andre og saa kom han og fem til med Hestene ved Tøjlerne. Der var ingen der kunde ride eller føre »Lejon«, den sorte Hannoveraner, uden han. Greven selv havde aldrig siddet paa dens Ryg, men den skulde med alligevel. Han tænkte paa den Tid, Krigen kom, og da han hverken sov Dag eller Nat af Lyst til at være med til den Dans, og da Greven tog ham til sin egen Rideknægt og Livdragon og gav ham dobbelt Sold og en Klædning om Aaret, saa var hans Lykke gjort.

Men det blev en krank Lykke. Blot det havde været en anden og ikke ham, der havde reddet Grevens Liv; thi Dagen efter havde han kaldt ham til sig, — for at takke ham, havde Lasse tænkt sig. Men da han

stod over for den stolte, skønne Mand, havde han kun vendt sig imod ham og sagt:

»Nu maa Du rejse, Lasse Månsson.«

»Hvorhen?« spurgte Lasse, som troede det gjaldt en vigtig Sendelse.

»Hen, hvor jeg ikke er. Jeg kan ikke have Dig gaaende her og æde mig evindelig Tak ud af Ansigtet hver Time paa Døgnet. Du maa fort!« Og han havde taget hans Haand og knuget den fast. Saa gik han. Hesten sendte han ham, Flinten og Sværdet og Guldet, — men han kunde ikke taale at se ham mere. Saa kom han til Smaalændingerne.

Hvad angik det ham, under hvem han tjente? Hjemme i Skaane vidste de knap Kongens Navn eller tænkte over sligt, naar blot de fik nok at spise. Naa, nu havde han jo ogsaa faaet nok af Krig, og Penge havde han ikke saa lidt af — men, men — Herligheden ved at tjene en saa stor og mægtig og ganske uovervindelig Majestæt som Svenskekongen, var ikke saa let at slippe, og han havde jo givet sin dyre Ed, som kun Krigsherrens Ord kunde løse ham fra. — —

Saaledes stod han om Aftenen uden for Gaarden og tænkte og tænkte. Det brændte i ham, men hans Ansigt var roligt. Thi naar Lasse Månsson sad paa en vild Hest som støbt sammen med den, var der en urokkelig Ro over ham og en ubevægelig Kulde, som om han var gydt i Bronce, men inden i ham flammede det af en Længsel, som han betvang, efter at give Dyret Tøjlerne og lade det flyve over Sletten som

Fuglen gennem Luften, som Vinden over Havet. Ak, nu havde en lille Pige al Magt over ham, og alle hans Tanker og Længsler fløj ind i Elskovens uendelige Land som Vinden over Havet, Fuglen gennem Luften, Hesten over Sletten.

Det var sent paa Aftenen, Folkene maatte forlængst være gaaet i Seng. Han vilde endnu gaa lidt frem og tilbage for at svale sit Blod, og han gik op ad Gaden mod Kirken. Byen havde nogle Ryttere indkvarteret i de Dage, men det lod til at være rolige Folk, bedre end de fem, sex sidste, som Johan Printz, der tog sig saa vel betalt for at »salvere« og »gardere« Sognets Folk, havde havt Møje med at holde nogenlunde i Tømme.

Der var Lys endnu i Smedens Hus; saa doblede og drak de vel derinde. Idet han gik forbi traadte en høj Skikkelse et lille Skridt frem af Husets Skygge, men var næppe til at skelne fra den. »Kom!« sagde Korporalens Stemme. »Kom kun, Lasse Månsson. I kommer paa rette Dag og Tid. Maanen er i Ny.«

Uden at sige mere traadte han helt ud af Mørket og gik op ad Bakken til Kirken. Lasse fulgte uvilkaarlig efter langs Muren til de kom Vest for Kirken. Et Træ inde paa Kirkegaarden strakte sine bladløse Grene ud over Muren ligesom for at kigge og lure. Her sad to Mænd.

»Er det Tid?« spurgte Korporalen paa Tysk.

»Tiden er der,« svarede den ene af Mændene paa samme Sprog, idet han rejste sig og slog Gnister med Fyrstaalet, blæste paa Tønderet og tændte et Lys i

en lille Hornlygte. Da han pustede, kendte Lasse i Skæret af det glødende Tønder, der belyste hans Ansigt, strax en Hovsmed, som var draget om nede i Polen fra Lejr til Lejr. Det graa Haar hang ham forpjusket ned over det sodede Ansigt under en stor blød Hat med slap Skygge. Da Lyset var tændt saa' han, at den anden var Regimentets Stokkeknægt, Professens Medhjælper, en ligbleg Tater med kort, sort Haar, svulne Læber og en krum Næse. Den gamle Hovsmed tog en stor Læderpose, der laa paa Jorden, og saa tvært hen til Korporalen.

»Pak ud!« sagde denne, »hvad har Du? Skynd Dig!«

Saa lagde han sig paa Knæ, løste Posen op og tog en Del Sager frem, idet han i en søvnig, træt Tone remsede Tingene op.

Han viste dem nogle Skuepenge: en Mannsfelder St. Georgs Daler med Aarstallet 1611, der ufejlbart beskyttede for enhver Kugle, for Hug og Stik, en anden fra 1613 var ogsaa god, men det var saa sjældne Stykker, at kun højere stillede Krigsmænd plejede at købe dem. Men saa tilbød han dem mange Bundter tørrede Urter og Løg, der var gode for Saarfeber og mangen anden Sot og Syge: der var Stolt-Hendrik og Hønsetarm for Feber og Værk, der var Bittermælk og den røde Arve, som var god for Vandskræk, og Bingelurt for Pokker og Franzoser og mange flere. De maatte opgraves med nyslebne Knive, sagde han, aldrig tages paa med bare Hænder, allermindst med venstre Haand. Han nævnede Priserne paa dem og gav

Anvisning paa, hvorledes de skulde anvendes. Paa Bunden af Posen under Hexeurterne laa der noget sælsomt noget, der var omhyggeligt indpakket, og som han vilde lægge tilside, det var ikke tilfals, sagde han. Korporalen, der var saa ivrig, at hans Øjne lyste i Mørket, tvang ham til at vise det, og Hovsmeden saa' sig sky om til alle Sider, idet han forsigtig og ængstelig løsnede de røde Snore som om han var bange for det, der vilde komme frem, men det var kun en underlig Genstand, der lignede et lille Menneske, en Alrunerod, som en Zigøjnerkvinde havde solgt ham. »Den skriger, naar den graves op af Jorden og den, der hører det Skrig, bliver aldrig Menneske mere,« sagde han.

Saa kom han endelig frem med de altid efterspurgte Passauersedler. Det var smaa Stykker Papir, beskrevne med mærkelige Tegn og Ord i sælsomme Sprog, Skriftsprog, Bogstaver, Cirkler, Kors og Drudefødder. De var ufejlbare, og den, som bar dem i en Pose om Halsen eller endnu bedre under den venstre Arm, var usvigelig haard og skudfast og kunde le ad Sværd og Lanse, Musketter og Pistoler, men mod Bøndernes Knipler hjalp de ikke. »Men hvem er bange for Bønder?« Priserne var forskellige efter »deres Styrke« og varierede efter som de var paa grovt eller fint Papir eller skrevet paa Hostier eller paa Jomfrupergament med sædvanligt Blod eller Flagermuseblod.

Medens han talte, havde Stokkeknægten lukket en lille Pose op og søgte forgæves at komme til at fal-

byde sine Varer. Den anden gennede ham stadig tilside.

»Lad os se, hvad Du har?« sagde Korporalen tilsidst til ham, og den blege Mand, der klynkede og krøb som en syg Abe, viste sine Sjældenheder og Kuriositeter frem: et Stykke af en hængt Mands Strikke, Tyvefingre, Ulveøjne, Flagermuseøjne og haarde Gemsekugler, der gjorde deres Besidder usaarlig, Saarsalve og Vaabensalve, Pulver, der i Skuddet tog Knaldet fra Krudtet, brugeligt i Baghold, ja en Sejrsskjorte havde han, der kostede 20 Dukater, — den var spundet, vævet og syet af en uberørt Jomfru i Satans Navn, bedre, langt bedre end en hvilkensomhelst Rustning af Jærn eller Staal.

De to Mænd bredte alle deres Pakker og Æsker ud i Skæret af Lygten i en vis Orden, saa at de ikke kom til at ligge over Kors, de gjorde mange Fagter og Bøjninger med Overkroppen, medens de talte i deres gebrokne eller helt ukendte Sprog, der undertiden lød som Besværgelser og Formularer — alt dette og Mørket udenom dem og de drivende Skyer betog Lasses Sind.

Han mærkede Johan Printz's Øjne paa sig. Det han egenlig vilde have, havde de ikke talt om. Saa købte han sig en Passauerseddel af de bedste, der laa i en Pennepose. Havde han havt den før, var han vel ikke blevet saaret, tænkte han. Han købte Urter for Sygdom, og Salve, der kunde beskytte hans gode Vaaben.

»Har I Penge at laane mig, Korporal?« sagde han.

»Jeg skal hente dem,« sagde denne, »der sidder mer end én Svend der nede i Huset, der vil købe.«

»Lad dem komme! lad dem komme!« raabte Mændene efter ham, da han gik. Men næppe havde han vendt Ryggen til, før Lasse spurgte: »Har I Hjælp mod Djævelen og al hans Magt?«

Nej, nej. Der var ingen Hjælp.

»Kan I da,« hviskede han og hans Stemme bævede, »kan I da hjælpe mig at vinde Elskov og Kvindegunst?«

Saa smilte Rakkerknægten, og hans sygelige Ansigt fik ligesom et blidt og smerteligt Udtryk og han spurgte sørgmodigt:

»Kan I give hende en Drik?«

»Nej, nej«, sagde Lasse.

»Saa køb her, det er Galnebær, det er Belladonnabær og gode, fine, bløde Planter. Bær dem om Dit nøgne Bryst, da smelter Møbarnets lille Hjærte, og hun ser intet i den vide Verden uden Dig.«

Han rev Pakken til sig, gemte det altsammen inden for sin Køllert og løb.

Senere maatte han i dyre Domme betale Korporalen hans Udlæg for sine Skatte.

En Aften ved Sengetid, da Ole Hassel gik over i Stalden for at fodre, blev Lasse, der som sædvanlig fulgte med for at give sin Hest, staaende ude i Gaarden og ventede paa ham. Han stod og stirrede op i den klare Stjernehimmel og glemte helt Mørket omkring sig, som hin Tids Mennesker ellers ikke holdt af at færdes i paa Grund af alt det Djævels

Pak, som de jo nok vidste puslede og smuttede i Krogene.

Det skal have en Ende, tænkte han. Han vilde have den Pige — han vilde og maatte have den Pige. — Men han havde set nok til at vide, at det var lige saa vanskeligt for ham, en vildfremmed Krigskarl, der var kommen ind i Landet med plyndrende Pak og som ikke havde Hjemstavn noget Sted eller Skudsmaal af en Præst, at bejle til en Falsterbondes Datter, som til de fine Prinsesser, han havde set i fremmede Lande.

»Ole Hassel,« sagde han, da denne kom med Lygten. »Kan jeg faa tale med Jer i Enrum?«

Ole vendte sit skægløse Ansigt imod ham og saa' længe paa ham. »Hva'er'et, Lasse Månsson?« sagde han. »Kan Du ikke komme ind med i Stuen?«

Der var mørkt derinde, og Kvinderne var i Seng. Ole satte Lygten paa det lille Bord i Hjørnet ved Lasses Sengeleje.

»Naa, hvad tynger Dit Sind, at Du skal tale saa sent paa Natten? Kan Du ikke vente Dagens Lys?« Han talte hviskende for ikke at vække de andre, og i samme dæmpede Tone blev de ved at tale.

»Ole Hassel!« svarede Lasse, »jeg kender ikke ret Sæd og Skik hos Jer, og det kan vel nok volde Jer Betænkeligheder, det jeg nu vil sige, men jeg er fra Barnsben af vant til at slaa til uden lang Snak.«

Ole var ængstelig. Han anede, at det gjaldt Anne

og vilde nødig have den anden til at udtale sig; han gjorde en afværgende Bevægelse, tyssede paa ham, kom med Udflugter, men Lasse holdt ham fast i Ærmet og hviskede ind i Øret paa ham:

»Jeg vil gifte Jeres Datter, Ole!«

»Ih, vor Herre, Gud Fader bevare os naadig vel!«

Der blev ganske stille. Ole stønnede sagte og tørrede sig med Trøjeærmet over Ansigtet. »Det kan aldrig i Evighed ske!« sagde han.

»I siger jo selv, at jeg er en god dansk Mand?«

»Jeg véd slets ikke, hvem I er!«

»Og nu tager jeg mit Pas, naar Freden bliver!«

»Det kan aldrig i Evighed ske!« sagde Ole bestemt, idet han rettede sig i sin fulde Højde og blev næsten lige saa høj som Lasse.

Saa tog Lasse ham endnu en Gang i Armen og sagde haardt: »Tøv en Kende!« Og han tog sine Sadeltasker ned af Krogen paa Væggen. Med et Ryk rev han nogle stive Remme op, fik en Kniv op af Lommen, skar nogle tykke Hyssingsliner over og fik en vel sammenbundet og forseglet Pakke op af Tasken. Han holdt Kniven mellem Tænderne, medens han søgte at løse Snorene og Seglet, men da det varede ham for længe, skar han et Snit gennem det hele.

Lygten lyste over deres Ansigter, medens Stuen laa helt i Skyggen af deres Legemer, dens træge Lys skinnede blankt i Oles svedte Pande og rødmede Lasses magre, faste Ansigt; men pludselig som han skar, straalede det i den gnistrende, funklende Guld-

glans fra alle de mange Mønter, der væltede frem over Bordet.

»Ih, vor Herre Jesu, vor naadige Gud forbarme sig over os, — Gud Fader og vores Frelser give os det bestandige Liv for sit Ansigts Herlighed!« Ole havde foldet Hænderne helt oppe under sin svære Hage, og bad af Hjærtens Grund, men Øjnene saa' ikke op mod de sorte Spærretræer, men ned mod det blanke Guld.

»Det er mine Penge,« sagde Lasse roligt og søgte saa godt det lod sig gøre at knytte de Guldstykker ind i Paprullerne, der var løbet ud. »Efter det I selv har sagt og har redet ud for mig, er det vel nok til at fæste en Gaard, ja købe en Ejendomsgaard. Hvad siger I saa?«

»Jeg siger, hvorfra har I den gruelige Bunke Penge, Lasse? Ikke kan Du tro, jeg sælger mit Barn!«

I det samme blev der banket paa Stuedøren, der sprang op. Ole, hvis Sind i Forvejen var i Uro, udstødte et Raab, Kvinderne og Drengen, der skræmmedes op af Søvnen, gav sig til at hvine i vilden Sky, og selv Lasse Månsson blev betagen af Rædsel ved at se Korporalens Ansigt i den aabne Dør, som de havde glemt at lukke.

»Ej, her bliver Freden raabt ud med Honnør!« sagde Johan Printz, idet han traadte ind med Smeden. »Med Forlov at komme ind? Ret nu i Aften kom Tidende, at Freden er sluttet ved Kjøbenhavn, og ikke vilde

jeg forholde Jer det gode Budskab, hæderværdige Ole Hassel, da jeg saa' Lys.«

Medens han talte havde han Øjnene ufravendt hæftet paa Bordet og Guldet.

»Det er vel en Drik Mjød eller Gammeløl værd, lille søde Moer?« vedblev han, idet han pludselig vendte sig mod Konen i Sengen.

»Der staar Øl paa Skiven, om I vil tage tiltakke,« lød vor Moers lille Stemme henne fra den mørke Seng. »Jesu Kors, hvor jeg blev bange, men det var da et velsignet Bud. Ole, skænk for de fremmede Folk!«

Ole flyttede Lygten hen paa det store Bord, mens Lasse havde travlt med at gemme sine Sager i Tasken.

Saa talte Mændene om Nyheden en Stund før de skiltes, men da Lasse hilste Ole Hassel Godnat, svarede denne ham ikke.

Faa Dage efter blev Freden i Roeskilde offenlig udblæst i Købstæderne og forkyndt fra Prædikestolene overalt.

De knusende haarde Betingelser gjorde dybt Indtryk paa Folket. Hadet til Svenskerne voxede til det yderste, da det rygtedes i Landet, at Danmark maatte afstaa de gamle Provinser hinsides Sundet, udlevere 2000 Ryttere osv. osv. og bøje sig for alle de ubarmhjærtige Fordringer. Dybt nede i Folkets Hjærte begyndte Frøet at spire til den Energi og Daadskraft, hvormed det rejste sig imod den umættelige Erobrer, da han kom tilbage et halvt Aar efter. Der blev allerede nu

helt usikkert paa de Steder i Landet, hvor Svenskerne ikke var i Overmagt. Bønderne skulede til dem, spyttede efter dem, og der hørtes om Overfald og Mord.

Korporalen begyndte at føle sig ilde tilmode i den lille By paa Falster. Bønderne lukkede Dørene tæt for ham, og han talte med Lasse Månsson om, at det vilde være rart, om der snart kom Ordre til Afmarch. Lasse mærkede ogsaa Bøndernes Uvilje. Han havde aldrig givet sig meget af med dem, da han holdt sig meget hjemme, men Ole Hassel var som Byens rigeste Bonde meget misundt, og hvor der var Lejlighed dertil blev han og hans Familie ilde omtalt for Stolthed og Hovmod. Man begyndte ogsaa at snakke om Anne og den svenske Dragon.

Et Par Dage efter Fredens Forkyndelse var Anne gaaet op til Præstens, og Lasse gik for at møde hende og ventede udenfor. Det saa' ud til Regn, og den overtrukne Himmel laa som en graa Dundyne lunt og blødt over Jorden.

Kirken paa Bakken Nordost for Byen var lille og lav og opført af Munkesten, men hist og her var den ligesom lappet med graa Kampesten, der sad som store Plastre paa den røde Mur. Nogle af de spidsbuede Vinduer var tilmurede, andre var gjort lavere, og det var i det Hele taget en af Ælde og Vanrøgt ilde medtagen Bygning. Rundt om Kirkens Fod laa store Sten mellem hverandre, nogle løse, andre halvt inde i Muren, som gav Siddepladser for Menigheden, naar de ventede paa »Vor Faer«. Præstegaarden stødte

lige op til Kirken. Den var kun Bindingsværk, men af nyere Bygning, da den havde Vinduer, som man dog ikke saa', da der næsten altid var Træskodder for dem alle. Indelukket mellem Kirken, Præstegaarden og den faldefærdige Mur laa Kirkegaarden. Dens søndre Side var bedst passet og røgtet, thi saa nær op til Kirken som muligt og i Solen vilde Folk jo helst begraves; dér laa da ogsaa de rigeste Bønder, og om Sommeren duftede der af Gyldenlakker og Maanedsroser, og Buxbomhækkene lugtede saa bittert og krydret af deres brændende varme Læderblade, naar Solen rigtig brændte.

Længst fra Kirken, dér hvor de Fattige laa, groede kun Græs, Skræpper og Ukrudt, men ved Muren stod Hyldetræet, det velsignede Træ, Allemandslægen, Fattigmandsdoktoren, og bredte sin lune, kvægende Duft over den sure Jord. Helt nede paa den nordre Side laa nogle uægte Børn, og inde i Krogen var den Kvinde puttet ned, som sprang i Mosen ifjor. Inde under selve Kirkegulvet hvilede de fornemste Folk, Præster og Ridefogeder. Under den herskende Rædsel for Helvede var Kirken et beskyttende Fristed midt i en af Djævle besat Verden. De Døde vilde bedst finde Fred saa nær Guds Alter som mulig og allerbedst inden for de røde Mure. Her var de jo ligesom endnu med i Menigheden, Salmer og Bønner lød ud over dem og — hvem véd? — maaske hørte de dem dernede under Gulvet, ofte lød det som om Tonerne,

naar de rungede under Hvælvingen, kom helt nede fra den mørke Gravkælder.

Lasse drev om paa Kirkegaarden. Foden sank i den opblødte Jord, der var gennemtrængt af Tøvandet. Kun hist og her stod der nogle strittende Stilke eller laa nogle Levninger af visne Blomster. Der var saa øde og sørgeligt. Det begyndte at regne, og han gik ind i Kirken, der stod aaben.

Den var en Tøndehvælving af overkalket Træ og laa knugende over hans Hoved. Den lignede en gammel Klædekiste med buet Laag. Over Alteret og helt op ad Hvælvingen svævede kejtede Figurer i visne, svindende Farver: Lammet med Fanen, Moses og David, Christus og Maria, alle med tynde Lemmer, lange Halse og røde Kroner paa de næsten udviskede Hoveder. Prædikestolen var kun lidet hævet over Gulvet og ikke pyntet og udskaaren, men kun malet med brun Farve. I Lydhimlen over den var der malet et Øje, hvorfra der udgik blodigrøde Straaler. Det Øje havde været Annes Rædsel alle hendes Livs Dage; tidt om Aftenen, naar hun laa i sin Seng og bad sin Bøn, saa' hun det blodige Øje over sig. Hun bad saa bønlig op imod det, naar hun havde en daarlig Samvittighed, men det stirrede ubarmhjærtigt eller ubønhørligt ned til hende eller græd sine røde Taarer over hendes Daarlighed. Det var en tarvelig lille Kirke, der lugtede af Fugtighed og muggen Jord og af de Døde under Gulvet, men den var alligevel Indbegrebet

af Pragt og Højtid hos dem af Byens Folk, som ikke havde set andet. Lasse frøs derinde.

Atter gik han udenfor og satte sig paa en Sten ved Præstegaardens Mur. Dér kom hun. Hun vidste, han var der, og dog foer hun sammen, da hun saa' ham; hun havde en Følelse af, at han vilde hende noget, sige noget, som hun frygtede for og dog saa gærne vilde høre. Men i sin Frygt vilde hun ikke lade ham komme tilorde og begyndte strax at snakke løs:

»Kan Du sé derovre?« begyndte hun. »Det er Kippinge, som vi har talt om,« og hun pegede med strakt Arm mod Nordvest. »Den ligger ved Vejen fra Gaabense Færgested til Nykjøbing, og Vaalse Vig skyller lige op til den. Det er den helligste Kirke i hele Danmarks Rige.« Og hun fortalte om »det hellige Sakrament«: de flydende Draaber af Christi hellige Blod, der opbevaredes i Kirken og hvortil mange, mange Mennesker i mange hundrede Aar havde valfartet. Hele hendes barnlige Troskyldighed kom frem, medens hun fortalte ham om Jomfru Marias Kroning, som var skildret paa en Tavle i Kirken, og om den hellige Kilde ved Muren, som gav Helsebod for alle Syger.

»Ja, Lasse, Du skal se dem selv: alle de mange Krykker og Kæppe, som de lægger i Vaabenhuset, naar de efter deres Bøn til Gud og Drikken og Badning af Vandet erlange deres Helbred. St. Hans Dag er vi alle, ja fast det hele Sogn ved Kippinge Kilde. — Men hvor er Du saa henne, St. Hans Dag?«

Hun talte altid højt og klart, men da hun sagde dette, dæmpede hun Stemmen og lagde Hovedet lidt paa skraa. Han tog efter hendes Haand, men hun trak den til sig og sagde hurtigt:

»En Gang var der en slemme Misdæder og Tyv, som havde stjaalet Messebrødet og den Sølvbodike, i hvilken det blev forvaret, og véd Du, hvad der saa hændte og skete? Han sank i Jorden lige til Knæerne og stod som slagen med Lamhed med udspilede Tyvefingre. Og Du kan selv se Sporene i Jorden ved Kirkemurens ene Hjørne, og der voxer aldrig Græs paa det Sted, og hans Fingre i Stenen kan Du og se.«

»Tror Du, det var Gud, som slog ham med Straf?« spurgte Lasse.

»Om det var! Det skete ogsaa en Gang, at en arg og ond Spotter kom til den hellige Nadver i Kippinge. Da kan Du tænke Dig, men næppeligen fatte og forstaa, at som han gik ud af Kirken spyttede han Hostien ud, som han havde beholdt udi Munden, og sagde: dette er ikke Christi Legeme, men almindelig Brød. Men da hændte det, at da samme Mand atter kom at nyde Alterets Sakramente, og Præsten stod og messede, da fløj en lille blaatskinnende og straalende Fugl ind i Kirken og satte sig paa Alterbordet, hvor den oplod sit Næb og forkyndte, at det Præsten havde i sin Haand var Vorherres Legeme, og til Tegn derpaa vilde Vorherres Blod vise sig paa Messebrødet og en Kilde udspringe neden for Kirken, og se: begge Dele skete!«

»Men hvad Straf fik den lede Spotter?« spurgte Lasse og saa' hel hævngerrig ud.

»Det véd jeg ikke,« svarede Anne, hvis Ansigt straalede af Iver og Interesse som af en hellig Ild, »men der kom fra den Tid saa mange Mennesker til Kilden og saa mange rige Gaver til Kirkens Sakramente, at Konger og Prinser kom paa deres Knæ og tiggede om Laan. Aa, sid nu bare stille, Lasse, saa skal jeg fortælle Dig om da Præstegaarden brændte og — —«

Men Lasse var mere betagen af sin egen jordiske Længsel end af Lyst til at høre om de himmelske Mirakler, og da hendes lyse Ansigt saa' saa tillidsfuldt op i hans, bøjede han sig ned over hende og lagde sin Arm om hendes Skuldre.

»Annelille!« sagde han.

Men da veg hun pludselig tilbage med et Skrig. »Lasse!« raabte hun, »er Du en Djævel, som piner mig om Dagen og giver mig vaagne Nætter! Alletider er Du i mit Sind. Er Du en Djævel, som har forgjort mig, da byder jeg Dig, i Jesu Christi Navn, at Du viger fra mig — — den Gud, som har lagt mig Korset paa, hjælper mig vel, naar det er hans faderlige Vilje« — hun strakte Armene afværgende ud for sig, men da Lasse ikke veg som en Djævel, men smilte ømt og kærligt ned til hende, rakte hun hulkende sine Arme ud imod ham og gemte sig i hans Favn.

Da fløj Træskoddet i Muren op bag ved dem med

et Smæld, og nu var det Lasse Månsson som skrækslagen foer tilbage. Thi i Lugen saa' han to hvide Ansigter, der stirrede ud paa dem. Det var Præstefolkene. Et stort hvidt Haar stod forpjusket om Hr. Niels' Ansigt, og der sad hvide Skægstubbe i den bengule, tællede Hud, som hang saa løs, at Doglæppen i to Hudfolder dællede fra Hagen ned paa Halsen, der var omgiven af en lille Præstekrave, som var lagt i Rynker og Ruer. Åk, højsalig Prins Christians, den udvalgte Prins' fede Tider var forbi, de gode gamle Dages dobbelte Hage var borte, den gamle Feltpræst var efter Pestens Anfald nu kun en skrantende Olding med slem Kolik og sure Opstød, — men dog: »han var en sød og angenem Orator«, sagde Embedsbrødrene, og Bønderne led ham vel, thi »han nedbrød Satans Rige ved Hexer ivrig at forfølge«. Desuden: Hr. Niels' Draaber var berømte langt ud over Øen og var gode for mange Onder, et kosteligt Medikament. Præstekonen var dyr med den herlige Tinktur og passede paa, at den gamle Mand ikke gav den for intet, ja, altid passede hun paa ham og stod nu bag ved ham med sit blegfede Aasyn og sine svulne Øjne, dobbelt hvidt saa' det ud i den sorte Hætte i den mørke Luge.

»Hvi skriger Du saa, lille Anne?« sagde Hr. Niels, »volder han Dig ondt, den svenske Soldat?«

Han saa' fra den ene til den anden med sine smaa stikkende Øjne, som under de buskede, hvide Bryn lignede smaa Dyr, der laa paa Spring i Græsset.

»I skulde ikke saa skændeligen vanbruge dette Sted!« raabte han til Lasse. »Al den Grumhed og Haardhed, hvormed Menneskene stundom søge at underkue deres Medmennesker, deres Næste, deres kristne Brødre, kan I øve, I svenske Ligrøvere og Misgerningsmænd — Riget kan I tage — men dette Sted er hellig Grund! Jeg kender Dig, Svecus! O Ve og Vok! Du er Satans Tjener og servus, ham er Du submis og underdanig og kysser Skarnet i hans Fodspor! Jeg kender Dig, Svecus! Jeg kender Dig fra Du løb ind udi Holsten, i Skaane, i Jylland som en Flok galne Hunde og Vilddyr med Blodtunger ud af Halsene! Du har immer en smilende Skørlevnere-Mund, Du kalkede Grav! Du opsluger Kvinderne som lækker Føde og tager dem med Vold, men ikke her skal Du krænke Gravens hellige Fred! — —«

Lasse var kommen til sig selv og afbrød ham:

»Jeg er ikke Svecus, Hr. Niels,« sagde han rolig, »men kun at agte for en Lejesvend og har intet Sted ret hjemme. Nu er Freden jo kommen, og jeg vil blive her, om I tykkes saa?«

Da lo Hr. Niels, men det var en sælsom Latter. »Ja, nu er Freden kommen,« skreg han, »o Jesu! En artig Fred, en skiden og skurvet Fred! Du er Skaaning, ja, — jeg véd det, ja — men hvor er Skaane nu? Véd Du ikke, at de høje Herrer, Rigets Raad og Kongen selv har forskrevet de gamle Provinser til Svecus? Tjente Du ikke i Svenskens Hær, imod Dit eget Land? Svar dertil! Og nu? Nu er Skaane Sven-

skens Land, og nu? Nu løber Du over igen til de Danske! En Overløber! En Rømningsmand! Fort med Dig og den lange svenske Tyv der nede hos Smeden, den Djævelens Yngel og Afkom!«

Men da saa' Præsten, at Anne stod og lænede sig til Muren og græd bitterligt. Han holdt brat inde med sin rasende Skælden. Der blev ganske stille et Øjeblik og man hørte kun Regnen, der tog til at pjaske ned. Saa sagde han ganske stille og sagtmodigt: »Gak til Døren begge To og kom ind.«

Præsten stod i Døren til sit lille Studereværelse med Haanden paa Slaaen.

»Stineke! Stineke!« raabte han til Konen, »lad Anne komme ind til mig en bitte Stund.«

Anne gik rødmende ind til Præsten, og Lasse, som havde sat sit Værge fra sig i Forstuen, var alene med den gamle Præstekone.

Hun havde oplevet meget i denne Verden og havde i Holsten, hvor hun var født, tjent som Pige hos den bekendte Fru Anne Lykke og vidste meget at fortælle om den Tid, da denne højadelige Dame løb grasat gennem Landet med den udvalgte Prins, indtil Kongen i nogen Tid satte hende paa Kronborg Fæstning. Det blev ogsaa fortalt, at Præstekonen uden Skyld havde været stærkt indviklet i Sagen mod Troldkvinden Lamme Heine, som sammen med Fru Anne Lykke blev beskyldt for at have forhexet Prinsen til Elskov og at have havt til Hensigt at forgive Hans Majestæt. Hun havde meget at fortælle om den stak-

kels gamle Lamme Heine, om Forhørene over hende paa Pinebænken og hendes Henrettelse. Da Anne Lykke døde, havde Prinsen taget sig af Kirstine Thomasdatter for de gamle Minders Skyld, og hun havde havt gode Dage paa Nykjøbing Slot. Saa blev hun gift med Hr. Niels.

Nu satte hun Godtøl og Peberkager frem for Lasse Månsson. Hun syntes godt om den unge, høje Karl.

»Ach was,« sagde hun, »was will Fatter doch Anneke? Junges Blut er ja junges Blut!« Og hun begyndte med sædvanlig Snakkesalighed at fortælle om Hoffet paa Nykjøbing i den Tid, Prinsen og hans Gemalinde havde levet dér. »Ach,« sagde hun, »die gnädige Frau Magdalena, Gott glede hender ewiglich — — aber der Prinz! der Prinz! immer Jagd und Doppeln und Trinken. Und so gottergeben han war. Beim Tische wenn die Jungen ikke war bei der Hand leste han Bønnen selber, ja, — und so schön und mit en Stimm' so alle Glaser und Geschirr sang und klingelte. So trank er aber und machte Spas und Scherz mit Leberreim und Gesang, immer Rheinwein, immer Rheinwein, ja und ein wenig Alicante —« og hun begyndte med hviskende Stemme at fortælle Lasse om den meget vidtløftige Prins' Udskejelser. Men Lasse hørte kun Præsten inde ved Siden af, han lyttede, men kunde intet Ord opfatte, og han foer sammen, da Døren endelig blev aabnet og Præsten kom ud med Anne.

»Jeg har talt med Anne,« sagde han, »hun er et godt Barn, men Du,« sagde han til Lasse og vendte

sig mørk og stræng imod ham, »hvem er Du? Du er stærk. Har Du fundet nogen stærkere? Nej, Du har vel ikke! Jeg skal sige Dig: Gud er stærkere! Du vil faa det at fornemme. Vor Herre Jesus bor i hende. Du kender Dine Kløers Kraft og Dine Tænders Styrke, Du Vilddyr, men det spæde Kid paa Marken, som Gud Herren har i Varetægt, er stærkere end Du. Det skal Du vide. Og tænk paa Din Skabermand! Din Salighed tag vare!«

Han satte sig paa Bænken og tav, men begyndte saa i en stille, sørgmodig Tone igen at tale med Lasse om hans Planer, og gav ham mange gode Raad. Lasse maatte saa fortælle den gamle Feltpræst om Krigen og om fremmede Lande, hvilket interesserede ham i høj Grad. Han maatte ogsaa vise ham sit Sværd.

»Det skal aldrig drages mod en dansk Mand fra dette Nu at regne, lover Du det Lasse Månsson, er det ikke saa Du hedder?« sagde Præsten og rakte ham Sværdet tilbage.

»Det lover jeg!« svarede han helt højtideligt og lagde Haanden paa Værget.

Præsten sad igen tavs. »Ak, ak!« sagde han saa, »kan I høre det risle og skylle derude? — Det er Danmarks Land, der græder. Før lo de saa godt og levede saa højt paa Gaardene i Landet, — nu regner det gennem Tagene. Nu klynker de som Børn, der er bleven uenige i Legen. Kan Du sige mig, Stineke, Du, som dog er saa gammel og har set saa meget, har der nogensinde været Enighed og Samdrægtighed

i dette Land? Alle vil de op, op, op! Den ene kravler og kryber over den anden og tramper ned og ler af dem, der ikke vinder med. Sig mig: hvor sidder de ærlige Mænd? Hvor sidder de, der ikke tørster efter Penge og sulter efter Magt? Hvor er I henne, I gode danske Mænd, som aad Jeres grove Kost med Vellyst, desformedelst den var dansk? O Vok! O Ve!«

Han sad længe og stønnede, saa rejste han sig, støttet til Bordet.

»Gaa nu, I To, ja gaa nu, I unge Folk, og vor Herre Jesus give sin Benedidelse og Velsignelse over Jer til evig Tid! Amen!«

Han vaandede sig af Smerter og krumbøjet og vaklende gik han ind til sig selv, men der var en Højhed over hans sidste Ord, der lyste over hans Skikkelse.

V

I den forløbne Tid havde alle levet i den Spænding, som Krigen foraarsagede, alle Forhold var usikre og forrykkede, hver Dag kunde bringe store Begivenheder.

Hjemme hos Ole Hassels havde Forældrene med Bekymring set Forholdet mellem de to Unge. Ole havde fortalt Trine, hvad Lasse havde sagt, men videre talte de ikke derom med hinanden. Anne, som altid havde havt Styret derhjemme, talte ikke om ham til Forældrene. Disse følte sig ogsaa stærkt trykkede over for Byens Folk; thi man havde altid tænkt, at der egenlig ingen var god nok for Anne, og at hendes Bryllup, naar det dog en Gang kom, vilde blive en Begivenhed, der vilde rygtes langt.

En Dag tog Moer Trine en Smule Mod til sig. Det var godt Vejr, og der var meget at gøre ude. Ole Hassel kom i en Hast hjem fra Marken for at spise, og Kvindfolkene stod sammen ved Arnen. Saa lød pludselig Lasses Stemme udenfor og Anne foer sammen og tabte Sleven. Da saa' Moderen paa hende og sagde kun: »Men hvad tænker Du dog paa, Barn?«

Hun svarede ikke. Men da Maden var færdig, og der skulde kaldes, sagde hun med sin høje Barne-

stemme: »Det bliver Lasse Månsson, Moer. Snak ikke!« Og da hun gik over Gulvet med Fadet, tilføjede hun: »Naar den onde Tid er forbi, bliver han hos os.«

I det samme kom Lasse ind ad Døren.

Forældrene tav, men Moer Trine smagte ikke Mad i sin Mund, og Ole Hassel drak meget Øl den Dag.

Skøndt Freden var sluttet, blev Landet dog ikke strax rømmet. I flere Maaneder blev en stor Del af den svenske Hær liggende paa Sjælland og Fyen. Lolland og Falster havde kun en svensk Besætning i Nakskov og Nykjøbing, og disse Øer lærte saaledes ikke Ulykken rigtig at kende før senere, da Svenskerne atter begyndte Krigen.

For Lasse Månsson blev det dog en urolig Tid, da han nu blev udtagen til at ride Kurer- og Ordonnanstjeneste mellem Nakskov Fæstning og Hovedkvarteret. Han haabede paa den Maade at træffe sit Regiment, men det var sendt over Øresund til de nye svenske Provinser, og hvor han henvendte sig, mødte han kun Udflugter; men det var hans faste Hensigt snarest mulig at forlange sit Afskedspas.

Han red og red i denne Tid ad Sjællands Veje, som næsten ikke var for Veje at regne. De gik her og der som Bønderne kørte og skar foddybe Hjulspor, der stod fulde af Vand, og hans Hest traadte dybt i den sorte Grød til op over de fine Hove. Som sorte Striber gik Vejene gennem øde Egne, over Aaernes Vadesteder, da Broerne var ødelagte, forbi forladte Huse, brændte Gaarde, øde

Byer, plyndrede Kirker og stolte Herresæder, hvis bly- tækkede Tage var flængede af, saa Spanterne grinede mod den graalige Himmel.

Han red og red og tænkte intet ved alt dette, som var ham saa kendt og almindeligt fra Krigen i andre Lande. Hans Tanker var ikke øde og graa, de lyste vaargrønne, elskovsvarme og klare.

Det vil nok blive godt alt sammen, tænkte han. Han havde jo nu talt mange Gange med Ole Hassel, og han skulde nok faa Bugt med ham og Konen. Han havde godt forstaaet, at det var Oles højeste Ærger- righed og stærkeste Ønske at blive jordegen Bonde. Der var jo kun et Par saadanne paa hele Øen, — ja, Ole skulde have alle Pengene! Lasse lo, naar han tænkte paa Oles Ansigt, da denne havde staaet og trukket i sit lange Haar og sagt: jeg sælger ikke mit Barn! jeg sælger ikke mit Barn! Lasse var det ligegyldigt, om han saa skulde stjæle hende og sprænge afsted med hende paa Hesten!

Hop! sagde han og slog den muntert paa Halsen, da han langt ude skimtede Byens Kirke paa Bakken. Hoppen vrinskede saa det gjaldede i den fugtige Grøde- luft, den havde vænnet sig ligesaa hurtig til Ole Has- sels Stald som Lasse til Huset og dets Folk. De længtes begge. Men alt som han nærmede sig Byen, steg hans Længsel og han havde for første Gang en Fø- lelse af at have et Sted, hvor han hørte til, et Hjem. Nu svingede Vejen, dér laa gamle Elias' Hus, og han travede rask op ad Bakken til Kirken. Han

kiggede ind til Præstens, — var hun mon derinde? Dér laa Byen nede, og dér ude, som svære Skybanker, laa de vældige Skove, bag hvilke Solen gik ned.

Da han red ind i Byen var der stille og tomt; Folkene var vel inde til Nadveren. Men henne ved Vippebrønden kom Korporalen, der standsede brat, da han saa' ham og ligesom søgte at skjule sig. Men Lasse raabte ham an. Da lod Johan Printz, som om han først nu opdagede ham.

»Hej, Lasse Månsson, se, se! Godt at I kom, godt at I kom! Vi skal rømme Landet! Ja for tusend' Djævle, vi skal afsted! Til Nakskov Fæstning i Morgen den Dag!«

Ondskab og Skadefryd smilte fra hans lange Fortænder og lurede i hans farveløse Øjne, medens han vedblev at snakke. Han havde just været hos Ole Hassel og budt Farvel — »Aa, den lille Satan, den rare lille Pige dernede, — det er saa bedrøveligt at ride afsted fra de Piger smaa!« Ak ja, i Morgen maatte de afsted, efter Davren. Hvad mente Lasse Månsson? Og maaske saa' man aldrig igen de gode Folk. Han klappede Lasses utaalmodige Hest, roste den i høje Toner og smigrede baade Herren og Dyret. Lasse vidste godt, at det altid havde været ham en Torn i Øjet. Men Korporalen smilte kun og snakkede. Han mente, at alle Rytterne paa Øerne skulde udskibes fra Nakskov. Hvorhen? Ja, det vidste Fanden! Til Holsten, tænkte han. Og han fortabte sig i politiske Betragtninger om den nærmeste Fremtid. Lasse hørte ikke

og svarede ikke. Men pludselig sagde Korporalen i en kommanderende Tone: »Rid hjem og røgt Dit Dyr! I Morgen efter Davren møder Du ved Ønslev Kirke, vel at forstaa!«

Der var stor Sorg i Ole Hassels Gaard over at de skulde miste Lasse.

»Aldrig havde jeg troet,« sagde Ole, »at jeg skulde blive en svensk Mand god. I gamle Dage sagde vi: én Dansk bøder for to Svenske, det er jo næsten nu vendt om.«

»Men Fatter dog,« sagde Trine, hun talte aldrig meget, men altid med høj og lydelig Stemme, »Krigen er jo nu forbi, og Lasse Månsson er jo dansk.«

»Ja, det er jo og sandt.«

Lasse sad ved Skiven og spiste til Aften. Anne sad lige over for ham med begge Albuer paa Bordet og Hænderne under Hagen og stirrede paa ham. Hendes blaa Øjne var saa dybe, at de saa' ganske sorte ud. Han nikkede smilende til hende, naar han tog et Drag af Kruset, men hun saa' stadig alvorlig paa ham.

De sad længe i Mørket ude i Kaalhaven bag en Stak af Ærteris paa en lille Bænk ved Bistaderne. Alt var sent fremme i Aar paa Grund af den stærke Frost, det havde været, men Jorden var svanger med Grøde, Luften var tung at aande. Naturen var ved at føde, og den ligesom vaandede sig i Fødselens Besvær; der hang en Duft, en Em i Luften, som baade beruste med Forjættelsens Fryd og gav Angst og hemmelig Frygt. Langt oppe over deres Hoveder hørte de underlige

Lyd af trækkende Fugle, som med lange Skrig drog nordover mod Skoven og Stranden. Den Nat kyssede han Anne for første Gang og mange, mange Gange.

»Naar Du kommer tilbage, Lasse,« sagde hun, »skal Du finde mig, som Du nu forlader mig, hvad enten Du kommer snart eller det varer længe.«

»Det skal ikke vare længe,« svarede han. »Men nu maa jeg lyde Ordre og Kommando for sidste Gang.«

Og hun troede heller ikke, det vilde vare længe. Han var jo saa stærk og stor og saa fuld af Villie. Hvem kunde bøje ham? Ikke en Gang Præsten havde han jo været bange for!

Det blev ud paa Natten før de gik ind. Ole Hassel sad i den højryggede Sivstol og sov. Han vaagnede og rakte vanemæssigt efter Kruset, men saa' da de unge Folk. »Ja, det er nok paa Tide,« sagde han sindigt.

Men da Anne forsvandt omme bag Himmelsengen, hvor hun havde sit Leje, trak Lasse hendes Fader hen i Krogen, hvor de havde siddet saa tidt hos hinanden. Ole var træt og satte sig paa Lasses Seng med Hovedet lænet til Træpanelet. »Aa Gud ja!« sukkede han. »Hvad vil du saa mere, Lasse Månsson?«

Ja, Lasse vilde endnu engang paalægge Ole at forvare de mange Penge sikkert og godt.

»Pengene ligger dér, Lasse!« sagde Ole og klappede et Par Gange dovent med Foden paa den lille Lem i Trægulvet under Bænken.

Lasse sagde ham saa, at de Penge skulde være Pant

for, at han mente det ærligt. Han skulde snart være hos dem igen, men kanske maatte han rejse en lang Vej for at faa Grev Tott i Tale, og saa vilde der gaa nogen Tid. Det var jo ogsaa saaledes, at der altid kunde støde en Ulykke til. »Inden jeg drager af,« sagde han tilsidst, »kan I give mig ti af de smaa Dukater i Rejsetæring. Dette skal Du vide,« tilføjede han, »Du annammer nu disse Penge uden Vidnesbyrd og vil forvare dem som Dit eget Gods, men hører I intet fra mig inden Aar og Dag, saa er Pengene Anne Olsdatters.«

De havde rejst sig begge to og gav hinanden Haandslag. —

En halv Times Tid før Daggry blev Lasse vækket af den Gamle, der halvt paaklædt laa knælende paa Gulvet udenfor hans Seng. Lygten stod ved Siden af ham, han var hel hvid i Ansigtet og kunde ikke tale. Lasse sprang op.

»Har Du selv taget Pengene?« raabte Ole med en hæs og halvkvalt Stemme.

Pengene var borte. Da Ole Hassel var staaet op for at vække sine Folk, vilde han først tage de Penge frem, som Lasse havde forlangt, thi han holdt ikke af at lukke op for sine Gemmesteder i andres Nærværelse, og saa havde han ikke fundet Posen. De stod begge forfærdede. Ingen af dem talte, de saa' kun paa hinanden. De mærkede begge, at de betragtede hinanden med Mistro. Har han taget dem? Vil han narre Dig? tænkte de begge. Lasse tog i opblussende

Harme den Gamle i Skuldrene, saa denne sank helt sammen, men i samme Øjeblik de to Mænd saa' hinanden i Øjnene, var Mistanken borte.

Saa blev der en Forvirring i Huset uden Ende. Alle kom ud af Sengene. Der blev raabt og der blev spurgt, der blev vendt op og ned paa alt. Gamle Elias kom tumlende ned fra Stænget, og Ole greb ham i Struben, saa han hylende faldt paa begge Knæ. Da han fik Mælet, skreg han: »Korporalen! Korporalen!« Han havde set ham snuse omkring Gaarden et Par Gange i de sidste Dage, da de andre havde været i Marken. Lasse kastede Klæderne om sig, den Gamle laa og søgte og søgte i Rummet under Gulvet, i Væggeskabet, alle Steder; da lød der et Raab udenfor og Karlen stak Hovedet ind og raabte til Lasse: »Jeres Hoppe er ikke i Stalden!« Lasse udstødte et mægtigt Raab, der gjaldede ud over Byen, og i sin Ubændighed var han frygtelig at se. Han greb sine Pistoler, foer ud af Døren og forsvandt.

Lille Moer Trine kastede sig stønnende ned over Bordet, Ole var sunken sammen i Sivstolen og mumlede helt forvirret, Drengen sad og klynkede i Sengen med Hunden i Favnen, men ude paa Vejen stod Anne, høj og rank i den kolde, klamme Morgen og stirrede efter Lasse.

Lidt efter kom han tilbage, men var da ganske rolig. Han tog Anne ved Haanden og drog hende ind med sig, men han aandede endnu tungt og besværligt, som om det kostede ham Smerte. Smedien havde været

lukket, men han havde sprængt Døren, Huset var tomt og Stalden var tom. Tyven var borte med Byttet! Korporalen maatte have listet Hoppen ud, mente han, og den kunde han ikke indhente. »Men jeg skal ramme Dig!« hviskede Lasse mellem Tænderne. »Laan mig Jeres lille Brune, — rask!« raabte han til Karlen, »træk den ud!« Han greb sine Klæder og Vaaben, og lidt efter saa' de ham sprænge afsted paa den nøgne Hest. »Han kommer nok snart igen,« sagde Anne og stirrede efter ham i Morgentaagen, til han forsvandt Syd paa ad Vejen til Nykjøbing.

Men der skulde gaa lange Tider, inden de atter hørte og saa' noget til Lasse Månsson og Ole Hassels den lille brune Hest.

VI

FORAARET gik, og det blev Sommer. De hørte intet om Lasse Månsson. Bønderne trak Vejret igen og forbandede deres »Salvegarde«, naar de vejede deres Skindpunge i Haanden. Byens Smedie stod stadig tom. Ole Hassel klagede tidt over Tabet af sin Hest og havde svært ved at bevare sin Tro paa Lasse, naar han talte med Bymændene. Ja, naar han saa' den før saa frejdige og storraadende Anne gaa stille omkring, lod han falde forblommede Ord om de fordømte svenske Hestetyve og Spioner. Anne sagde intet, men Moderen skottede til hende og stødte til Manden med Albuen. »Aa,« sagde hun, »de kommer vel nok igen, Lasse og den Brune.«

Saa kom August Maaned, og det Utrolige skete. Carl X Gustaf steg ved Korsør igen i Land med sin Hær. Det var haard Vinter, da han kom første Gang, men da han nu marcherede gennem Sjælland mod Kjøbenhavn, stod Kornet i sin fulde Væxt paa Markerne og ventede paa Leen. Der var dækket Bord for Svenskerne, men i Byerne og Gaardene var Lofter og Kældere tomme, thi man var endnu ikke be-

gyndt at forsyne sig til Vinterbrug. Slagtningen kom nu Svenskerne til at besørge.

Den ene store Begivenhed fulgte efter den anden. Belejringen af Hovedstaden begyndte. Landet skælvede i alle Fuger og truede med at ramle sammen, men Folket begyndte at rejse sig, og Ulykken gjorde det stærkt. Da Indbyggerne og Besætningen i Kjøbenhavn forsvarede sig saa tappert og haardnakket, slog Svenskerne sig mageligt til Ro omkring i Sjælland og førte sig som Herrer, meget strænge og haarde Herrer. De havde endnu ikke bredt sig til Smaaøerne, der havde en lille Besætning af danske Tropper, og paa Falster hørte man kun om deres Brandskatten, Plyndren og Røven gennem de flyvende Rygter og af de mange fordrevne Mennesker, mest gamle Mænd og Kvinder, der kom flygtende fra Sjælland og søgte Ly hos Bønderne, idet de spredte Skræk og Rædsel imellem dem.

I September kom Efterretningen om Kronborgs Overgivelse, der vakte en mægtig Harme i Landet.

Bymændene i den lille By paa Falster, der endnu ikke havde set Krigen ret ind i dens slugne Dødningeøjne, knyttede Næverne og bandede eller foldede dem og bad. De havde onde Ord nok om Svenskerne, og næst efter Johan Printz var der ingen, de hadede mere end Lasse Månsson. Der var taget nogle svenske Spioner paa Møen, som Bønderne havde dræbt, og nogle af Bymændene var med til at drukne nogle spejdende svenske Ryttere, der lod som de var ude at fiske ved Falsters Strand. Det hed sig almindeligt,

og blev fast troet, at Lasse havde været en saadan Spion i Ledtog med Korporalen, og at de havde taget den storsnudede Ole Hassel ved Næsen. Modet voxede i Øboerne som i hele Folket paa den Tid, thi Svenskerne led Nederlag ved Kjøbenhavn, og sidst i Oktober kom det jublende Budskab om den hollandske Flaades Ankomst til Kjøbenhavn, som Carl X nu opgav at belejre og foreløbig lod sig nøje med at indeslutte og blokere.

Rundt om paa Øerne lastede Bønderne Smaaskibe med Proviant, og uden Hensyn til de svenske Orlogsskibe med de mægtige Agterspejl, der krydsede i Farvandene, førte kække Skippere dem til den hungrende Hovedstad. Men da de hørte, at det nu var Svenskernes Hensigt ogsaa at komme over og erobre deres Øer, blev de helt forskrækkede. I den lille Landsby løb de fleste helt fortvivlede om og raabte og skreg. »Det er Lasse Månsson, den Spejdertyv, og den forbandede Korporal, der fører dem!« skreg de. Andre tog Sagen med Ro, saaledes som Falstringerne plejer, og sagde: »Kære Brødre og gode Naboer, lad os ikke falde i Mishaab og strax se den visse Død i Øje; for den kære Guds Skyld, vær ikke saa forknytte. Lad os blive ved vor Næring og Bjering og forsvare vort Land.«

Saa samledes Bønderne og byggede Skanser ved Kysterne, dér hvor de mente Fjenden vilde komme, men mange flygtede bort til Nykjøbing eller sendte deres Ejendele til Nakskovs stærke Fæstning, der nu

var udrustet med stor Besætning og mange Kanoner. Næsten alle Herregaardene stod forladte, og Fjendens Landgang ventedes hver Dag. Modet blev nu ogsaa holdt oppe i dem ved Rygterne om, at Bornholmerne havde forjaget Svenskerne fra deres Ø.

En Morgen blev der fundet et dødfødt Barn ved Vippebrønden, og der drev et Kvindelig i Gadekæret. Det var Smedens Pige, som havde været »forløbet« et halvt Aars Tid. Bymændene truede med de haarde Næver og svor Hævn over alle svenske Skurke, thi Kvinderne vidste allesammen, at Johan Printz var Barnefaderen. Hr. Niels lyste ham til Bands i Kirken, men sammen med Korporalen nævnte de altid Lasse Månsson.

Juleaftens Dag stod Bymændene oppe paa Kirkebakken og lyttede mod Øst efter Skydningen ovre fra Møen, hvor Svenskerne gjorde det ene forgæves Forsøg efter det andet paa at erobre den dejlige Ø. Om Aftenen kom en Mand løbende til dem fra Stranden. Han havde sét det hele: Svenskerne var drevne tilbage igen over Isen, og han havde set Lasse Månsson paa Stranden. Bønderne jublede, men Ole Hassel, som stod i Klyngen, blev helt bleg. Lidt efter sneg han sig bort fra de andre og gik hjem, men dér fortalte han ikke, hvad han havde hørt om Lasse.

Det blev en sørgelig Jul. Ingen Leg og ingen Dans og ingen Juleglæde. Kun Dyrene fik deres Extrafoder og Spurvene deres Neg. Der laa en tung Angst over den lille By, Mændene samledes vel af og til ved Majbænken, naar de kom fra Skansearbejde og talte Mod

i hinanden, men de havde kun ringe Haab, og Kvinderne holdt sig mest inde i Husene og græd i Smug.

Vinteren var stræng ligesom den forrige, og Fjorde og Sunde laa med Is. Bønderne havde en haard Vagttjeneste, men de endeløse Skove var i denne Forstyrrelsens Tid under endnu mindre Tilsyn end ellers, og de kørte store Læs Ved til Vagtstederne og Bavnerne. Atter i Januar søgte Svenskerne forgæves at faa fast Fod paa Møen, og et Par Uger efter fik Bønderne et Par Budskaber, der ligeledes i høj Grad oplivede deres Mod: Svenskernes Angreb paa Langeland var blevet afslaaet, og Hovedstormen paa Kjøbenhavn var endt med et stort Nederlag og umaadeligt Mandefald for Svenskerne.

Midt i Glæden følte de dog en vis Angst, thi nu maatte Turen jo snart komme til dem. Tiden gik, Øjeblikket nærmede sig, Skyerne trak mere og mere sammen om dem paa alle Sider. Vel var det en Trøst, at Vinteren gik og Isen forsvandt, men snart viste de svenske Orlogsskibe sig ovre under Sjællands Kyst. De kunde hver Dag vente en Landgang, og deres Hjærter bankede tungt og forventningsfuldt, da de erfarede, at nu var Langeland endelig tilsidst faldet i Fjendens Hænder.

Det var Palmesøndag. Byens Folk var i Kirke, men Menigheden var dog lille, thi de fleste af Mændene var ved Stranden. Der var en uhyggelig, forstenet Ro over dem alle, og der var mange, som den Dag og i

de paafølgende Helligdage nød Alterens Sakramente. Som sædvanlig havde Kirkefolkene siddet paa de store Sten udenfor og ventet paa Vor Fa'er og snakket om de tunge Tider. Ole Hassel, der paa Grund af sin Alder var fri for Strandvagt, var dog gaaet til Skanserne, og Anne og Helle mødte mod Sædvane alene med deres Moder i Kirken. Siden Lasse var forsvunden, var hun ikke den stoute, raske Pige som før. Hun gjorde sit Arbejde derhjemme som altid, men hun var ikke mere Livet, Uroen, Pulsen og Hjærteslaget i Huset. Det var ikke alene Savnet af ham, Uvisheden om ham, der pinte hende, men næsten endnu mere Byfolkenes Mistro og Had til ham.

Naboerne hilste dem tvært da de gik dem forbi paa Kirkegaarden, ja hun led den Dag en Forsmædelse, som sved hende i Hjærtet.

Da Præsten med sin stakkels trangbrystede Stemme, der var saa sprukken af Hoste, havde lyst Velsignelsen og bedt for Kongehuset, Krigsfolket og de Syge, sagde han som Brug var: »efterdi vores hellige Paaskefest tilstunder og den gamle Surdejg bør at udrenses, derfor, om her er nogle i denne lille Menighed, som sig har forset med Lejermaal eller anden Utugt, berede de sig til at udstaa den christelige Kirkes Disciplin, paa det, de kan Guds Straf og evige Vrede undgaa«. I samme Øjeblik vendte nogle Koner foran Anne sig helt om i deres Stole og saa' stift paa hende med store, anklagende Øjne, som hun først ikke forstod, men som saa gjorde hende helt forvirret. Skøndt

hendes Samvittighed var pur og ren, sandsede hun pludselig intet om sig og hørte ikke Præstens Paamindelse til Ungdommen om at trine frem paa Kirkegulvet til Overhøring. Hun, som ellers var den første til at komme frem. Hun vidste ikke, hvorledes hun var kommen ud i det varme Solskin, og det var som om alles Øjne hæftede og klæbede sig ondt og spørgende ved hende. Hun gik heller ikke ind til Præstens, som hun ellers plejede, men saa' blot efter sin Moder. Pludselig opdagede hun hende nede ved Kirkeristen med Helle ved Haanden, og da hun saa' dem staa og kigge til alle Sider som to smaa forvildede Kattekillinger, kom hun til at le for første Gang i lang Tid, hun vidste ikke hvorfor.

I Løbet af Dagen havde hun jo nok en Følelse af, at nogen havde gjort hende Fortræd, men hun var alligevel ved et saa sælsomt frejdigt Mod, og der var en Uro over hende, som hun ikke kunde beherske. Snart var hun ligesom fuld af Haab og Glæde og følte sig let og uforsagt, snart faldt hun hen i sin vanlige Længsel og Vemod og ønskede, at hun maatte dø. Det var saa mildt i Luften, og man mærkede Foraarets Komme. Hendes Forældre sad som altid de hellige Aftener i Bislaget med hinanden i Haanden, men hun turde ikke gaa ud til dem, thi alle Minderne vældede ind over hende, og hun kom til at tænke saa inderlig klart paa hin sidste Aften, hun havde set ham. Da kunde hun ikke holde det ud, og trods Helligaften tog hun sin Rok for at spinde, men Haan-

den sank ned og i sin Kvide sang hun den gamle vemodige Salme:

Naar jeg betænker den Tid og Stund,
Som jeg af Verden skal fare,
Mit Hjærte sig fryder saa mangelund,
Som Fuglen ved Dagen den klare.
Det er den Dag, da al min Klag'
Min Sorrig og Jammer faar Ende:
Til Glæde sød — — —

Medens hun sang, hørte hun Helle spørge efter hende derude. Hun hørte Forældrene svare, og hun saa' ham komme ind og hen til hende, helt tæt ind til hende smøgede han sig og hviskede:

»Anne!«

»Ja, Helle,« sagde hun og holdt op at synge.

»Anne, Du maa skynde Dig at komme over til Stenen i Fredsskoven.«

»Hvorfor, Helle?«

»Jo, for Lasse staar ved Stenen og venter paa Dig.«

Da kunde hun ikke betvinge det Skrig, som fløj fra hendes Læber, — det var som alle Baand brast, al Nød havde Ende, som en Klippe blev spaltet og Livet atter laa for hende som et stort, stort Hav uden Ende.

Kort efter var hun ovre hos ham i Skovens mørke Udkant, og noget efter var hendes Forældre der ogsaa. De sad hos ham ved den store Sten, hvor ingen kunde se dem, og hvor der ingen kom saa sent paa Aftenen. De saa', at Lasse ikke mere var i Mundering, men i

en sort Lammeskinds Vams med Ulden indefter, der naaede ned over Knæerne; den sad stramt som en Rustning og gjorde ham højere og mægtigere. Han var bleven slankere og mere mager, syntes de. Flinten havde han over Nakken.

De overvældede ham med Spørgsmaal, men lidt efter lidt tav de, og han fortalte.

Han havde faret vidt, vidt omkring. Om han havde fundet Korporalen? Ja, han havde fundet ham, og selv i Mørket kunde de se, at der kom et sært Udtryk i hans Øjne, de ligesom lyste.

Den Dag, som han forgangne Aar var redet fra dem, havde han forfulgt Johan Printz til Nykjøbing, og da han ikke var dér, red han over Guldborg Færge til Nakskov. Paa Broen over Graven styrtede den lille Hest, og Korporalen var ikke i Fæstningen, ingen vidste noget om ham, og det varede lange Tider, før han fandt ham.

Lasse maatte følge Svenskerne, der blev udskibede til Holsten, og han maatte forrige Sommer følge Hæren tilbage til Sjælland og til Kjøbenhavn. Han havde kun en eneste Tanke, den, at faa fat paa Tyven. Som en Støverhund havde han sporet ham, og da han tilsidst fik Færten af ham, kunde Lasse ikke slippe bort. Han bad om at blive aftakket og fik Nej. Saa gjorde Lasse Månsson et Skridt, som han aldrig havde tænkt sig Muligheden af at kunne gøre; — trods Fane-Eden, som han gemte i sit Hjærte og paa sin Barm, deserterede han.

Han trak Vejret dybt og tav en Stund.

Helt oppe i Sjælland ved Kallundborg, en By med et vældigt Slot, havde han fundet sin Hest og Johan Printz. Han greb ind under Vamsen og tog en Pakke frem. »Her har I Pengene, Ole Hassel!« sagde han, og da denne tøvede med at tage dem, rakte han dem til Anne og tilføjede: »Haa, haa, der er ikke mere Blod ved dem, andet end det som kan vaskes.«

»Og Korporalen? Hesten?« spurgte Ole, idet han skottede efter Pakken.

Saa fortalte han dem om sin Jagt efter Johan Printz, om alt det han havde udstaaet og lidt i den Tid og om den List og Snuhed, han havde brugt for at spore ham, finde ham og ramme ham.

Johan Printz havde staaet paa Vindebroen, der førte over Graven til Slotsgaarden, og raabt op til de Ryttere, der laa helt oppe paa Rygningen og rullede de svære Blyplader af Taget, som de saa kastede ned i Gaarden. Det var en vældig rød Bygning i tre Stokværk, som allerede var helt udplyndret, og der brændte et svært Baal i Borggaarden, hvis Røg drev hen over det stille Vand i Graven. Slottet skulde brændes, kunde man se, og Korporalen kommanderede det hele.

Lasse fortalte, at han laa bag et lille sammenfaldet Hus tæt ved Broen og havde ligget dér en god Stund, til han endelig havde mættet sit hungrige Øje med Synet af hans fordømte Fjæs; fed og hvid var han bleven. Saa kiggede han efter Hesten. Der gik en lang Række gamle Poppeltræer hen til Broen, og bundne til Træerne stod en sexten, sytten Dragonheste, og dér

stod ogsaa hans. Fede og runde var alle Dyrene, men Hoppen saa' ud som en Hjort i en Faareflok. Hjærtet sprang i Livet paa ham, og han var lige ved at kalde.

»Saa drog jeg min Degen og gik ind paa Broen. Jeg hørte ikke selv mine egne Skridt. Saa stod jeg lige bag ved ham, han hørte mig ikke, vendte sig ikke, og jeg havde Pistolen i min anden Haand. »Træk! Johan Printz!« sagde jeg ganske sagte, og saa drejede han sig saa rask og slyngede Skeden af Sværdet saa voldsomt, at Hatten fløj af hans nøgne Skalle. Jeg saa' de lange gule Tænder i hans flængede Flab, da han skreg som en Ræv skriger om Natten i Saxen. Men han fik ingen Tid. Jeg slog ham Værget af Næven, lod mit hænge om Haandleddet, smed Pistolen og greb ham i Struben. Om saa Johan Printz havde havt to Gange en Tyrs Kræfter, havde det ikke hjulpet, ud over Broen maatte han. Jeg krængede ham baglængs ud over Jærnstangen, men da han faldt, fik han fat i den med venstre Haand og blev hængende over Graven; saa hug jeg ham Haanden fra, men Klingen sprang i sønder mod Jærnet med et klirrende Skrig — og jeg hørte Plumpet af ham i Graven, just som Folkene ved hans Skrig løb ned fra Tagene og kom springende. En af dem fandt min Pistol og skød efter mig, men jeg er haard og skudfast skal jeg sige Jer. En af Rytterdrengene fik en Næve i Fjæset og den anden løb, men min Hoppe lo, saa det klang igen ovre mod Murene og saa var jeg paa Ryggen af hende. Kors for tusend i Vold,

sikken Oppakning hun bar! Jeg skar Remmene over og flængede Mantelposen itu, saa det flød ud altsammen, — hele Vejen efter mig dryssede det med Mønter og Penge, som Dragonerne samlede op, mens Hoppen fløj som en Svale. Men,« tilføjede han betænkelig, »der var gode Ting imellem og mange hellige Penge.«

Siden havde Svenskerne været efter ham og forfulgt ham, leget Hundene efter Haren med ham, men, sagde han, det var første Gang, han maatte være Hare. Der havde været koldt om Natten i Skovene oppe i Sjælland. Saa havde han givet sig under Snaphanerne sydpaa og hos dem havde han truffet Landsmænd, Skaaninger og Gønger. Da de fik at vide, at Svenskerne vilde gaa løs paa Møen, blev han sendt afsted for at advare Lensmanden, og han red saa over Isen til Stege, og dér kom hans Hest i Bøndernes Vaage. Selv reddede han sig i Land. Juleaftens Dag kom Svenskerne, men de fik ikke Lov at komme i Land, og et Par Uger efter kom de igen, saa sloges de med dem paa Isen og viste dem Vejen hjem. Lensmanden og Obersten paa Møen vilde beholde ham og give ham en anden Hest, men han kunde ikke glemme sin tabte Polak og var gaaet til Snaphanerne paa Sjælland igen. Da fik de at vide, at Svenskerne sejlede til Langeland, og han havde saa i største Hast begivet sig dertil med to Gønger. Paa Langeland havde han været hos en Herremand, der hed Vincens Steensen, og saa faa de end var, sloges de dog med Svenskerne,

da de kom, og fik dem drevet tilbage til deres Skibe. »Jeg kendte mange af dem,« sagde Lasse, »der var Folk hjemmefra imellem dem, tror jeg, skaanske Præste- og Sogneryttere kanske. Nu var de jo svenske og jeg var hos de Danske, men Guds Død, — hvem af os er da nu paa rette Parti? — For Pokker!« tilføjede han, og hans Stemme lød et Øjeblik helt barnlig forknyt, »hvor i den vide Verden er mit Hjemland? Min Hest er død, min Klinge er sprungen og min Ed har jeg brudt.« —

Saa fortalte han, at da Svenskerne nogen Tid efter kom igen, tog de Øen og slog Hr. Steensen ihjel, men han selv undløb, og nu var han her. —

Da de andre havde berettet ham, hvad der var sket hos dem, medens han havde været borte i den lange Tid, og hvilke Planer de havde naar Fjenden kom, sagde han: »Gaa nu hjem, lille Moer, og fyld mig en Madpose, der kan vare Paasken ud, saa skal jeg nok sørge for mig selv. Og gaa Du nu ogsaa hjem til Dit Hus, Ole Hassel, og bryd Dig ikke om mig. Du og de andre Mænd her paa Øen vil snart faa ubudne Gæster, som vil gøre Jer Livet surt nok. Men se til, at Du hytter det for Dig selv og vor Moer. Drengen gør de ingen Skade. Sig til Bymændene, at de skal grave ned, hvad de vil bevare, men langt ude paa Marken og ikke hjemme ved Husene, sig dem, at de skal genne deres Heste og Kreaturer og unge Piger og Koner ud i Skovene, helst sydpaa, langt borte herfra. Sig dem, at det ikke kan nytte, at de bygger Skan-

ser. Ulykken vil komme over dem, om ikke den ene Dag saa den anden. Sig dem alt det og husk det selv. Men sig ikke noget Menneske, at Lasse Månsson er her i Skoven, for saa vil de dræbe mig, de vil tro, at jeg forraader dem, og jeg maa skjule mig til Krigen er forbi. — Gaa nu hjem til Dit Hus, Ole Hassel, og hent mig en god Bindøxe og en lille Hvæssesten og hvad andet Du kan skaffe mig, for at jeg kan tømre mig en Hytte i Skoven. Efter Paasken paa samme Tid som nu, vil I finde mig her, og saa vil jeg sige Dig Tak, ifald Du saa vil give mig Bly og saa meget Krudt Du kan forskaffe mig. Jeg maa vel have Lov til at tage mig et Dyr i Skoven til Behov.«

Anne og han blev siddende sammen i Skoven til hen ad Daggry. Hun fortalte ham endnu mere om Byen og de hjemlige Forhold. Det havde længe været bestemt, at hun skulde bort, ned til Hasselø eller til Bøtø, hvor de havde Slægtninge.

»Og vil Du da rejse og lade mig blive her alene? Vil Du ikke komme og bo hos mig i Skoven?«

»Jeg er bange for Dig, Lasse.«

»Som den Dag paa Kirkegaarden, da Du sagde, jeg havde forhexet Dig?«

»Nej, ikke som den Dag paa Kirkegaarden — og alligevel — den Dag, da lovede jeg Præsten i hans Kammer —«

Der bævede et lille usikkert, ømt Smil om hendes Mund, der nu gik over til Graad. Hun havde læng-

tes efter ham Dag og Nat. Men hun vidste jo, at det, at føje en Mand i hans Vilje, var Synd. Ja, Synd, Synd. Hun havde aldrig hørt andet. Præsten havde sagt det baade i Kirken og i Gaarden, mange, mange Gange, hendes Moer havde sagt det, ja alt det, der stod i Salmerne om Synd og Skrøbelighed og Usseldom var jo kun det, netop det: at elske Lasse Månsson og give sig hen til Lasse Månsson. Hun kendte jo saa godt det altsammen, dette med aabenbar Skrifte og Syndernes Forladelse. Hun laa om Natten og tænkte paa ham, — men i Drømme havde hun set sig selv ligge knælende i Kirkens Kor, hun havde hørt den gamle Præst raabe i hendes Øre, saa hun mærkede den skarpe Lugt af hans syge Aande, og han havde spurgt og spurgt, og selv om hun hviskede en Tilstaaelse, blev han ved, til hun højt og lydeligt for hele Menigheden tilstod sin Synd — den hun aldrig havde begaaet, — alt det havde hun drømt. Aa, hun huskede det jo fra Degnens Karen, da hun kom i Ulykke. Den Dag hun efter Gudstjenesten havde set hende ligge paa Kirkegulvet og slide i sit Haar og skrige af Graad i sin umaadelige Skam og Beskæmmelse, — aa, hun huskede nok, hvorledes hun og hendes bedste Veninde, Else fra Sundgaarden, som nu var gift nede i Horbelev, hvorledes de bagefter havde skjult sig ude paa Kirkegaarden og trykket sig ind til hinanden og grædt og grædt. »Aa, Lasselille, mange stakkels Piger har forladt Hjem og Slægt med deres Ulykke og Skam og født deres Barn hos

fremmede Folk, hellere end at lide saadan Forsmædelse.«

Da tog Lasse det lille skælvende Menneske i sine Arme og svor en dyr Ed, at han skulde staa ved hendes Side, saa at ingen Skændsel og Vanære skulde ramme hende, og være trofast — »som det en ærlig og uforsagt Krigsmand egner og anstaar.« Uvilkaarlig gled Ordene fra den brudte Ed ham frem paa Læberne, thi det var for ham, som aflagde han en ny Fane-Ed.

»Aa lad mig alligevel blive hjemme hos de Gamle,« bad hun.

»Ja,« svarede Lasse, »men naar Svenskerne kommer, kan Du ikke være dér, saa maa jeg være Din Vagt, ingen anden.«

»Ja, naar Svenskerne kommer, — saa hent mig, Lasse!« sagde hun bestemt.

VII

BØNDERNES Fredsskov gik umærkelig over i de mægtige Ege- og Bøgeskove, som den Gang bedækkede det nordvestlige Hjørne af Øen helt ud til Kysten. Det var Skove fra gamle Dage, der fornyede sig selv alt eftersom Tiden og Menneskene gjorde Indgreb i dem. De havde forhen været Almindinger, nu var det Kronens Gods, der vel havde en Grænserider her og en Skovfoged dér, men forstmæssig Behandling kendte Skoven ikke. Bønderne drev deres Svin derind, og den Oldengæld, de skulde betale, var tidt svær nok at faa ind.

De store Lysninger inde mellem Skovene laa mest udyrkede hen som Græsmarker og Moser, hvor Kreaturerne gik løse det meste af Aaret. Men selve Skoven længst borte havde en Urskovs uberørte, ubetraadte Karakter. Der fandtes utilgængelige sumpede Elleskove, gamle mørke, mossede Egeskove, hvis knudrede Stammer støttede en sammenfiltret, forviltret, sammentrevlet Opvæxt af Tjørn og Hassel, Kristtorn og Ener, Tax og Benved, og hvor Brombærrisets Knive og Vildrosens Syle holdt Vagt mod levende Væsners Indtræn-

gen. Men ikke alene derfor vovede Menneskene sig ikke derind. De nærede ogsaa Rædsel for Skovens Mørke og Hemmelighedsfuldhed, de dristede sig ikke ind i dette ukendte, vildsomme Øde, hvor onde Aander og krybende Trolde kunde lure. Ikke engang de ranglede Køer og de højbenede, skarpryggede Svin, der gik løse i Skoven, kom herind. Byhyrden holdt dem derfra, for at de ikke skulde blive forgjorte og forhexede af Nisser, Ellefolk og Troldtøj. Der var skummelt og lummert derinde ved Sommertid, ingen Vind naaede derind, og om Vinteren blev Sneen liggende over Grenenes Næt og naaede ikke Jorden. Fra den fugtige Bund og fra de ubevægelige Sumpe, Moradser og Moser steg dovne, raadne og febersvangre Dunster op og mættede Luften med Stank og kvalmende Taager. Men inde, hvor Skoven var yngre og Træerne højstammede var der Kølighed nok, dér, hvor Aaen rislede gennem Kløften, og dér, hvor Græsset groede frit og saftigt mellem de unge Ege, eller hvor de unge Bøge stod over den brune Bund, fandtes der Friskhed og Dejlighed nok. Men dér kom ingen. Bønderne holdt mere af de gamle Træer for deres Frugtbarheds Skyld, dem skaanede de, og naar de skulde have Brændsel lod de sig nøje med Vindfælder og de unge Træer, der ikke bar Olden og Agern. Men hvor Egen og Bøgen og Ellen gav lidt Plads, kom der andre Træer frem, Asken paa de gamle Elletrunter, Espen ude i Lysningerne, eller der bruste en Underskov op af Birk med Enebær og Gyvel og Lyng, der dækkede

over mægtige, frønnede Træstammer, fældede af Vinden eller faldne af Alder, overgroede med grinende grønt Mos, hvide trevlede Lavarter, Svampe og Slyngplanter.

Vandet maatte selv skaffe sig Plads inde i de store Skove. Ingen ledede dets Vej ved Grøfter og Afløb, det banede sig en Vej, hvor der var Fald, og hvor det ikke fik Magt, blev det staaende, bredte sig i flade, lave Søer, sivede ned i den løse Jord og lavede Moser og Kær, som om Sommeren tørrede ind og stod bevoxede med Siv og Kæruld og stive Græsser. Men naar Regnen strømmede og Sneen tøede, kunde disse Søer svulme op, bløde ud, sive igennem og blive bundløse Sumpe og Moradser, der i Tidens Løb blev Hængemoser med Gungedynd og endte som store Tørvemoser.

I disse Skove havde Lasse Månsson søgt sig et Fristed.

Han gik med Sækken paa Nakken milelangt ind i Skoven, derhen, hvor Menneskene og Kvæget ikke kom. Han gik gennem gamle Ege- og Bøgeskove, hvor han saa', at Svinene havde gennemrodet og oppløjet Bunden, over vidtstrakte Lysninger og Græsmarker, over udtørrede Moradser og Kær, hvor Jorden gyngede under ham, og ind under højstammede Træer, hvor Underskoven stod tæt, indtil den blev helt uigennemtrængelig. Saa drejede han af, og Landet skraanede ned til en umaadelig Mose. Solen var kommen op, og efter her at have hvilet sig en Stund, gik han

videre for at komme over paa den anden Side af denne Mose, hvor Skoven atter hævede sig. Han søgte Vej mellem Tuer og Huller, men han maatte drage Støvlerne af, og hans Fødder sank i den brune Vælling, saa Trevler og Græs borede sig ind mellem Tæerne. Naar Varmen kom, vilde der nok blive tørt, tænkte han. Da han kom over, stod han ved Foden af en skovgroet Bakke, næsten den eneste i det flade Land. Oppe fra den sænkede Skoven sig ned i en mørk og skummel Dal, hvor Lyset næppe trængte ned og hvor Krat og Buske ikke kunde trives under de gamle Bøges Kroner, der laa tætte som et Laag over den, og de lave, knudrede, krogede og vanføre Træer lignede gamle puklede Trolde, der med lange skrævende Skridt kravlede og stavrede ned ad Bakken. Luften herinde pressede ham for Brystet, han skyndte sig videre og han kom til en tynd Egeskov med høje, ranke Stammer. Han kunde se, at den unge Opvæxt her var forbidt af Dyr, og han tænkte med Glæde paa, at her maatte være Vildt. Han gik videre og kom ind, hvor Skoven stod stor, ensom og uberørt, som om den aldrig var betraadt af et levende Væsen, intet andet Sted havde den forekommet ham saa rolig og sikker. Der var Træer af alle Slags og et Sted veg de tilbage paa begge Sider af en smal Fordybning eller Kløft. Det var mere en Revne i Jorden end en Kløft, den lignede et Snit i Kød af en Kæmpekniv, thi den var bred foroven med skarpe Rande og gik

ganske snæver til forneden. Jorden var sandet, stenet og tør.

Her standsede han. Han saa' sig nøje om til alle Sider og hørte i Stilheden sit Hjærtes Banken. Saa slog han Kors for sig mod alle Verdens Hjørner og besluttede at bygge sin Rede.

Og nu begyndte disse Dages voldsomme Arbejde, som han drev med den Rastløshed, som kun den kender, der har arbejdet for at døve Tanker, der gærer, eller dæmpe en Ild, der brænder. Øxeslagene lød i den stille Skov og hidsede ham med deres Klang, og han fældede Træer, som om han huggede løs paa Fjender.

Nede i Kløften, der kun var faa Alen dyb, gravede han en Plads, glattede Siderne omhyggeligt og beklædte Vægge og Gulv med alle de mange friske Tømmerstokke af Bøg, Elm og Ask, som han med Nøjagtighed havde afkvistet. Han lagde dem saa tæt til hinanden og føjede dem saa fast og nøje sammen, at det næsten blev Kunst. Han anbragte Spærretræer, Stivere og Tvertræer oppe, hvor det flade Tag skulde være, og saa nøjagtig blev de afpassede fra Væg til Væg, og med saa megen Omhu var de falsede ind i hinanden og bundne sammen med Egevidier, at dette Tag laa saa fast som selve Jorden at træde paa. To Rum lavede han i sin Hytte og i det inderste gjorde han Ildstedet, der havde Udgang for Røgen i Loftet, ligesom Lyset i det forreste Rum kom ind gennem Døren og Hullet i Taget. Men dette gjorde han ikke færdigt, før han havde stoppet alle Mellemrum mellem

Væggenes Tømmerstokke med Mos. Han gik over mellem de gamle Ege, hvor han havde set det voxe. Det var den første Dag, han undte sig lidt Hvile.

Det grønne, fugtige Mos laa tykt og blødt som en altfor stoppet Dyne svøbt om Træernes Rødder ligesom for at varme dem. Længe stod han og betragtede det, undrede sig over, at det var saa bitte smaat, saa fint og tyndt og kunstigt helt ud i de spinkleste Stilke, det var som grønne Haar, som Silkefnug, som de lyse Gulddun, han havde set kigge frem i Nakken under Annes grønne Hue. Da hørte han Fugleskrig oppe i Luften, det var Lærkerne, de kom trækkende i Flokke, hvinende af Jubel. Han saa' op. Nu kommer Foraaret vel og Varmen, tænkte han.

I de første Dage gav han sig kun ringe Tid til at hvile og spise, men arbejdede som i Feber. Han havde kun Saltmad og Brød at spise og en Slurk Vand at drikke, men denne tynde Drik var han, som alle Datidens Mennesker, kun lidet vant til. Han gjorde heller ikke Ild de første Dage, men da han fik fældet en Del om Hytten, saa Solen kom ned til den, lagde han Pinde, Trøske og Mos til Tørring paa en Sten. Han slog saa Ild, der fængede, og fra nu af holdt han Gløderne vedlige.

Mørket overraskede ham altid i Arbejdet. Han kunde staa og hugge, saa Sveden drev af ham, naar det kom listende. Saa standsede han, saa' sig om og en sælsom Følelse af Ensomheden kom over ham, han gøs, skuttede sig, saa' sig atter om nogle Gange og lyttede. Længe

gik han saa frem og tilbage, indtil han blev træt og satte sig og stirrede ind i Mørket. Saa tog han sine Vaaben, lagde dem ved sit Leje, svøbte sig i Pelsen og sov.

Endelig en Dag lagde han Taget af lange stærke Spær, hvorover han bredte Bøgegrene, dækkede med Flager af Bark, som han havde flænget af Birketræerne, og derover fyldte han et tykt Lag Jord, som han stampede haardt. Inden Sommeren kom var det ved Fugtigheden udefra og Varmen indefra overgroet med frodigt Græs, og han vidste at udslette al Spor af Arbejdet saa vel, at intet menneskeligt Øje kunde opdage hans Bolig.

I de sidste Dage havde han givet sig mere Tid. Han tog sin Bøsse og strejfede omkring for at lære Skoven at kende. Han lærte at forstaa Lysets evige Omskiften, naar Skyernes Skygger drev gennem Skoven og gjorde mørkt dér og lyst her, saa den ene Del stod i solgylden Festglans og den anden laa i det mørkeste Kirkemulm, for straks efter at skifte, saa det sorte blev lyst og det lyse sort. Naar Vinden drev sit Spil, følte han sig aldrig alene. I den første Tid syntes han tidt at høre Stemmer omkring sig, der vexlede Ord, men saa lærte han Vinden at kende. Den susede sagte og hviskede ensformigt, det var ligesom Skoven drog Aande, snart i rolige, langsomme Drag, snart i hastige, stakaandede Feberpust. Eller ogsaa kom Vinden brusende og larmende i Stød, der overdøvede alle Lyde og fik Kronerne til at bøje sig

og lægge sig, indtil de atter foer hen og alle Grenene rettede sig deroppe, Smaakviste regnede ned og nogle store raadne Grene kom bragende, stødte imod og faldt med et Smask paa den bløde Jord, — saa begyndte den stille, evige Susen igen, Solpletterne spillede og Fuglene sang.

Tæt ved Hytten løb en lille Bæk, der havde Fald mod Vest mod Fjorden. Han fulgte dens Løb, opdagede at den blev bredere og kraftigere, og han fandt da en lille Sø. Der var sid og blød Jordbund omkring den, hvori Elletræerne holdt Vagt, Trunte ved Trunte, helt inde imellem dem laa Søen, ensom, uberørt og blank. Maaske havde intet Menneske set den før. Her skød han sin første Buk. Skuddet smældede gennem Skoven med et tordnende Brøl, og efter at det var døet hen, kom der en Stilhed, helt forskellig fra den, der plejede at herske — saaledes som et Menneske bliver tavs og stum af Forbavselse var Stilheden: — hvem vovede at forstyrre Skovens Fred? Røgen blev hængende og trak saa langsomt svævende hen mellem Stammerne som en Aand, men i Tavsheden syntes han atter, at det hviskede om ham — ja, var der ikke? — Saa' han ikke dér? — Kiggede det ikke paa ham? — Stod der noget der inde i Mørket? Saa lo han, tog Dyret og gik.

Det blev Foraar, mærkede han. Græsset kom frem og Knopperne var saa tykke og fede, saa glinsende og klæbrige. Vandet rislede afsted overalt, og han saa' mælkehvide Taager glide hen over Markerne for

bløde, svage Vestenvinde. Solen stod om Morgenen bag et Slør med en fedtet Glans, men op ad Dagen fik den Magt og hvide, flossede Silkeskyer gled hen under Himlen. Han hørte Viberne komme dragende med skarpe Skrig, og saa kom alle de andre Fugle, og hver Dag flere og nye, store og smaa, Alliker og Høge og Musvaager og Vipstjerter. Han hørte Trækket om Natten højt oppe over Skoven, alle Slags Finker og Vandfugle, og en Morgen saa' han Tranerne trompetende deroppe i en kiledannet Flok.

Dagen kom, da han havde sat Anne Stævne. Da han nærmede sig Bondeskoven, gik han listende og spejdende for ingen at møde og laa længe derinde til det var mørkt. Saa kom hun. Hun var urolig og ængstelig. Bønderne havde faaet Nys om, at han havde været i Byen, rimeligvis gennem Helle, og hun var bange for, at de vilde gennemsøge Skovene. Lasse lo, han var sikker paa at være godt skjult, og Bønderne kunde ikke forlade Skanserne. Hun fortalte ham, at de alle troede saa fast, at han var Svenskernes Spion, at de, da han havde vist sig, nu ventede Fjenden hver Dag.

»Det gør de vel i,« sagde Lasse, »han kommer nok.«

Hun viste ham, hvor i Skoven der var gemt Fødevarer til ham og alt det, han havde bedt om, men hun var ængstelig for hans Skyld og bad ham om at gaa og skjule sig, og dog kunde hun ikke rive sig løs fra ham. Saa sad de da længe hos hinanden, og

han fortalte hende, hvorledes han havde det derinde og om Hytten, han havde bygget, og hun syntes ligesom at høre et Æventyr, og at der inde i Skoven, hvor der ikke levede andre end han, maatte være evig Fred og Lykke.

»Naar Svenskerne kommer?« spurgte han.

»Saa hent mig, Lasselille!«

Gid han vilde komme, tænkte Lasse.

I den paafølgende Tid strømmede al Foraarets Liv gennem Lasse, han følte Haabet og Forjættelsen i sig og om sig, i Jorden, i Luften. Nu var der ikke mere ensomt i Skoven, alt var Liv, han hørte Skovens mange Stemmer omkring sig, Blade, der brød og Blomster, der hviskede, det tørre Løv, der raslede, Vindens Susen og Regnens Prikken og Pjasken. Selv Træerne var levende; før syntes han, at de havde staaet saa stille og set paa ham, nu saa' han, at de traadte tilside for ham, naar han nærmede sig en Lysning, han saa' at de bøjede sig, nikkede og hilste, eller rejste sig og slog med Nakken. Og naar han gik over de store Græsmarker fra det ene Stykke Skov til det andet, syntes han Træerne fjernede sig fra ham og veg, ja flygtede. Men naar han kom ind mellem Træerne, var det, som om de stimlede sammen om ham fra alle Sider, sluttede sig om ham, saa han ikke kunde komme frem. Det var ikke ham, men Træerne der var levende, syntes han. Der stod et Par Asketræer ved hans Hytte. Han sad tidt og saa', hvorledes

de bøjede sig mod hinanden som To, der talte sammen fortroligt og inderligt, Grenene bredte sig, løftede sig og sænkede sig, og rystede og virrede med deres Kroner. Alt det kunde han se.

Bøgene ved Udkanterne af Skoven begyndte at blive grønne, og deres lange nedhængende Grene svajede frem og tilbage i Foraarsvinden og vinkede til ham, men naar han gik forbi dem, kastede de visne Grene og Kviste efter ham, og naar han vendte sig, syntes han, at han hørte dem le. Saa vendte han sig ikke, før han foer sammen ved det pludselige Brag af en frønnet Gren, der slog ned i den fugtige Bund og knuste de fine, grønne Spirer.

Ja, nu var Skoven ikke mere tavs. Han hørte alle mulige Lyd, baade Graad og Latter og Hvisken og Mumlen, for nu var alle Fuglene komne. Det havde været Nordenvind nogle Dage med Kulde og Regn, men da det saa en Dag blev ganske stille og varmt, myldrede pludselig alle Skovens Sangfugle i Træer og Buske, bag Stene og Tuer og i Sivene ved Søen, overalt. Der blev en Travlhed og et Liv. Han hørte Stæren fløjte og saa' Rødkælken sidde og synge saa dens røde Strube dirrede derved. Han hørte Puslen inde under de lave Buske og saa' Solsorten smutte ud og leende flyve inde i Skoven. Han fandt en Skovmus, der havde bygget Bo i en gammel Fuglerede. Det var en hel Begivenhed for ham, og han tog den hjem til sin Hytte og tæmmede det lille brune Dyr med den hvide Bug. Han morede sig over Lækatten,

og hans Øre skærpedes i Stilheden, saa han kunde høre dens lette Dans paa den haarde Sten, ja, alle smaa Lyde blev store, en Snog, der rørte sig i de raslende Blade, larmede som en Kæmpeslange, en Ræv eller en Buk, der brød gennem Risbøgen, bragede som en Elefant, og et Par Grene, som Vinden gned mod hinanden, skreg som et Kæmpedyr i Vaande.

Dagen igennem var han optagen af sit Arbejde. Men han iagttog nu med skinsygt Blik Fuglene omkring sig, thi han saa' at de byggede baade klogere og bedre end han havde gjort. Han lærte af Rørdrummen nede ved Søen at flette en Skærm for Døren af Siv, og han tømrede en Seng af glatte Enebærstager og redte i den et Leje af det fine Græs, som han saa' nogle Fugle hente ude paa Engene, et Leje, der duftede af Friskhed, men selv laa han paa de tørre Blade ved Arnestedet. Vejen til Søen gjorde han farbar med Sten og Kvas, saa man kunde gaa tørskoet helt ud til dens blanke Spejl; og dér satte han en Bænk. Det tog megen Tid altsammen. Krigerlivet havde gjort ham snild og nævenyttig, og det ene Arbejde fremkaldte det andet.

Men henad Aften kom Ensomheden over ham. Saa gik han tidt til Udkanten af Skoven og saa' over i Retning af Byen. Han laa her og lyttede til en Stillids, der altid sad i samme Træ, paa samme Gren, og som vel havde sin Rede dér. Den udstødte det samme entonige Skrig, kort, skarpt og saa ivrigt, at dens Stemme undertiden slog over; men inde fra Krattet,

hvor han aldrig havde vovet at trænge ind, hørte han ligesaa vedholdende en lille syg Lyd, et Klynk, en Tone af en Hulken eller Suk, som naar man hører en Syg, der er pint af Smerter give sig og som synes det letter at stønne regelmæssigt. Saaledes klynkede det i Krattet; men hvad det var, vidste han ikke. Den stærke Karl følte sig saa vemodig og forknyt, at han ikke vidste, hvad han skulde gøre.

Hidtil havde han aldrig tænkt højere eller dybere over nogetsomhelst andet end det, Livet i Øjeblikket tilbød, gav og rakte ham, og han havde altid grebet til med begge Hænder, med alle Sandser vakte, det hele var gaaet som en Leg. Sygdom kendte han ikke, den, der var syg, skulde helst dø, syntes han, og Smerter, — ja det sved jo i Kødet, naar Kuglen blev pillet frem og naar Stikvunden og Hugsaaret blev brændt ud, men saa var det jo forbi. Døden havde han set i Øjet og selv givet dem Døden, der vilde dræbe ham, men ogsaa det var jo kun en Leg, ikke andet — men nu!

Hun havde gjort ham blød. For hendes Skyld var det, at han var bleven Fanen utro og var bleven en uærlig Desertør! Han kunde ikke komme uden om den Tanke; — selv om det var for hendes Skyld, for sit Lands, sin retmæssige Konges Skyld, — vidste han jo dog, at hans Navn nu var foragtet mellem hans fordums Kammerater, at de spyttede, naar de nævnede det, at det blev slaaet op paa Galgen mellem Tyve og Røvere. Paa Galgen! Dér hørte han

hjemme! Han greb ind paa Barmen, knugede Amuletterne i sin Haand og tog den lille Skindpose frem, hvori han gemte Pergamentet med Faneeden. Han kunde ikke læse den, men han vidste, hvad Bogstaverne sagde. Saa rev han den i smaa bitte Stykker og spredte dem omkring. Det lettede ham, syntes han, som om det havde været en Pagt, hvori han havde forskrevet sin Sjæl. Nu tænkte han først med Glæde paa det, han havde udrettet paa Møen og Langeland. Hidtil havde han havt en Følelse af, at alle mistænkte ham. Snaphanerne selv havde ikke troet ham, de saa' altid saa sælsomt paa ham. Han huskede nok den Gang Vincens Steensen og hans smukke Frue ovre paa Langeland rejste sig, da han satte sig for at spise. De saa' vel alle Desertøren i ham? Selv Ole Hassel mistænkte ham og havde kviet sig ved at modtage hans Penge. Nej, der var kun En! En! Og han rejste sig og strakte i mægtig Længsel sine stærke Arme op imod den hvide Foraarshimmel. Alt paa den vide Jord var intet for ham, kun Anne! Anne!

Men da hørte han den samme ensformige lille klynkende Lyd inde i Krattet, og i samme Øjeblik trængte Ensomheden sig sammen om ham, hævede sig fra Jorden, sænkede sig fra oven, nærmede sig fra alle Sider, den laa over ham som et Tryk, der pressede og skruede ham, Skovens forfærdelige Stilhed klamrede sig om ham som en Mare, han sprang op i vild Angst, saa' sig raadvild om og med et Skrig gav han sig til at løbe og løb, løb — Rædslen drev ham med

sin Svøbe i en vanvittig Flugt, indtil han med bankende Pulse, klappende Hjærte og drivende af Sved laa med Ansigtet i den bløde, sorte Jord og indaandede Muldets stærke Duft.

Saa rejste han sig halvt og lyttede. Han hørte sikkert en hul Trampen som af én eller noget, der løb; det kom ovre fra Højskoven! Det var ikke som et Dyr, hvilket Dyr skulde det være? En Ko? Her var jo ingen Ko, og et Raadyr tramper ikke! Et Menneske med Træsko paa sumpet Jord? Men Jorden var ikke sumpet! Saa kom det igen, sagte, listende — — hans Gane var tør, han kunde ikke synke, ikke skrige — — dér — dér mellem de grønne Bøge — det sorte, lodne Hoved — — Helhesten!! Han skreg Ordet vildt, saa det gjaldede i Skoven — — — Og Helhesten gjorde omkring og galoperede afsted mod Udkanten, hvor der stod en Flok af Bøndernes andre smaa, skikkelige, stikkelhaarede Udgangsøg.

Da skammede den stærke Lasse Månsson sig og tørrede Sveden af sit Ansigt. Han klappede de smaa Hestes lodne Pels, og glad ved at træffe levende Væsner fulgte han efter dem til en stor Slette nordpaa, hvorfra der ikke var langt til Stranden, og hvor Græsset stod kraftigt og saftigt. Han stod længe nede ved Vandet og spejdede over mod Sjællands Kyst, hvor Svenskerne huserede, — han var vel den eneste, der ønskede, at de snart maatte komme.

Han gik nu hver Dag til Nordstranden for at spejde

og fiske. En Dag søgte han gennem Skoven mod Vest helt ud paa Næsset for at naa Sundet. Han gik efter Solen gennem den uvejsomme Skov, der ofte var saa uigennemtrængelig, at han maatte gøre store Omveje uden om Kratskove, Moser og Moradser. Han saa' meget Vildt, enkelte Dyr, han ikke kendte, og hørte Fugleskrig, hvis Lyd var ham helt fremmed. Saa naaede han Guldborgsund. Paa Lollands Kyst saa' han kun store Skove, men mod Syd kunde han se Færgegaarden ved Guldborg.

Nede ved den gamle Træbygning, hvorfra en Allé med høje Popler førte ud til Færgebaadene, var der altid mange Folk; der boblede og piblede af Liv og Mennesker ligesom i en sprudlende Bæk, naar en Sten stopper Løbet. Herregaards-Familierne plejede at benytte den idylliske Plet til Maal for deres Udflugter eller til Bedested paa deres Rejser. De adelige Damer og deres Kavalerer — Friis'er, Urner, Grubber, Rosenkrandser, Kaas'er og mange andre slog sig ned i det høje Græs ved Stranden eller i Nøddekrattet, og Glæden over de svære Madkurve, de fulde Bægre og den drøje Spas gav sig Luft i Latter og Sang.

Nu var der ogsaa mange Folk dernede og megen Uro. Lasse kunde skimte Blinken af Vaaben, og Baadene gik fulde over til Lolland og kom tomme tilbage. Noget maatte der være sket! Var Fjenden kommen?

Han satte i Løb Nord paa langs Stranden.

Da han naaede ud paa Næsset, hørte han en stærk Skydning Øst paa, men da han intet kunde se, løb han videre helt ud paa Odden mellem Vaalse Vig og Valnæs.

Her gik Skoven helt ud til Strandens høje Skrænt, men Træerne var lave og forpiskede af Vinden og dannede et forvirret og forviltret Krat af Egepur. Den Skov, som havde kæmpet sig i Vejret, havde Frosten bidt og gnavet og Stormen revet og flænset, saa den havde opgivet Ævret og var gaaet ud og Træerne strakte de nøgne Pinde fra sig. Men de satte deres tørre Benrade mod Vinden, og deres bladløse Grene og Kviste tog fat ind i hinanden, saa de dannede Ly og Læ for dem bagved, der saa fik Kraft til at holde sig grønne. Stærkere og frodigere skraanede de opefter, — det saa' ud som Skoven flygtede for Vinden og Vandet, men blev standset af en stærkere Magt.

Lasse naaede op paa Skrænten og saa' strax fire mægtige Skibe, som af og til sendte Skud ind over Landet østerpaa — — — Han gav sig ikke et Øjebliks Tid, men vendte om og løb.

Denne hans Hjemvej gennem Skoven glemte han ikke siden. Det syntes ham, at Træer og Krat, Buske og Slyngplanter kom ilende til for at spærre ham Vejen og spænde Ben for hans Fod, at Sumpe og Kær boblede op af den gyngende Jord for at suge ham i sig. Mange Gange var hvert Skridt ham en Kamp, som et Haandgemæng med Fjenden i en Bresche. Men jo vanskeligere det var for ham at vinde

frem, jo mere hidset blev han, og han følte den stolte Hjærtebanken, som Kampens vilde Glæde altid fremkaldte hos ham. Men da gik det op for ham, at det var Troldtøj og Trolddom, der hindrede hans Vej, og hans glade Mod svandt, han veg ikke, men han slog Kors for sig, Kors paa Kors medens han arbejdede sig frem, og da han ved Solnedgang stod i Fredsskoven, dirrede alle Muskler i hans stærke Krop.

Men Anne var der ikke.

Han sneg sig ned til Landevejen fra Træ til Træ. Han hørte ikke Kanonerne mere og efter at have ventet længe, listede han sig næsten helt op til Byen. Den var som uddød, men da det blev mørkt, saa' han, at der blev tændt Lys flere Steder, og et Par Gange blev der hist og her aabnet en Dør, og en Skikkelse kom et Øjeblik ud og saa' sig om, men forsvandt strax igen.

Lasse brændte af Utaalmodighed, og hans Uvirksomhed pinte ham som en legemlig Smerte. Var Landgangen afslaaet? Sloges de dernede ved Stranden? Han hørte jo ikke et Skud! Hele Natten ventede han ligesom lænket til Stedet, hvor han sad. Da det blev lyst, hørte han atter Skibskanonerne, men nu kom Skuddene vestfra. Han forstod intet mere.

Atter listede han sig ned til Landevejen, hvor han kunde skimte Taget af Ole Hassels Gaard. Nu hørte han Skydningen stærkere, men iøvrigt var alt stille, og der var intet Menneske at se op mod Byen. Fuglene kvidrede lystigt i Buskene og boltrede sig i Støvet

paa den hullede Vej, andet Levende saa' og hørte han ikke. Hen paa Formiddagen lød der Larm og Raaben, og fra sit Skjul saa' han en stor Flok blege, svedige og støvede Bønder komme løbende ad Vejen fra Guldborg. Næsten ingen af dem havde Vaaben, og de fleste løb paa bare Fødder. En af dem holdt sin venstre blødende Arm oppe med den højre Haand. De saa' sig ofte om, og alle talte de højt og i Munden paa hinanden, de var tydelig nok paa Flugt, Lasse kendte flère af Byens Folk imellem dem. Da Bønderne naaede Byen, kom Kvinderne ud af Husene, og nu opstod der en stor Larmen og Skrigen.

Atter løb han ind i Skoven til den store Sten, og næppe havde han naaet den, før hun kom springende. Hun var høj og slank, en Hættekaabe flagrede efter hende, og Huen sad højt paa det blonde Haar.

»Kom, kom!« raabte hun, da hun saa' ham, og de tog hinanden i Haanden og løb ind i Skoven.

VIII

DET var sket saaledes, som det staar i en Beretning: »For at bemægtige sig Øerne Falster og Lolland »afsendte Svenskerne fra Vordingborg et stærkt Korps til »Hest og Fods og med södermanlandske Regiment. De »4 Krigsskibe kom paa Falster Rhed, ikke langt fra en »af de Danske opkastet Skanse. Dagen efter blev Skan-»sen beskudt, men Afstanden var for lang, Vandet for »lavt, Ilden blev uden Virkning. Derefter gik 2 af Ski-»bene til Guldborg Sund, hvor Vandet var dybere. Her »havde en stor Flok Bønder samlet sig og søgte paa »alle Maader forgæves at hindre Landgangen, men de »kunde ikke modstaa Svenskernes Ild af Kanoner og »Geværer, saa de strakte Gevær og gik til deres Hjem. » — — Nykjøbing By og Slot blev indtaget uden Mod-»stand, og saaledes kom Falster i Svenskernes Hæn-»der.« — — — —

— Og saa kom de væltende ind over Landet, og nu begyndte den samme haarde Trængselstid for disse Øer, som det øvrige Land saa længe havde kendt, og hvis Rædsel endnu lever i Befolkningen. Sagnene har bemægtiget sig disse Folkets Lidelser, men den klare-

ste, reneste og urokkeligste Sandhed om den onde Tid findes i de gamle Kirkebøgers fattige Optegnelser. Pligtskyldigt har de stakkels Præster opført Navnene paa dem, de har begravet og dem, de har døbt, og vi læser Tiden ud af de magre Ord.

Blandt de Døde findes f. Ex.: Bertel Christoffersen, som blev huggen ihjel af en svensk Kvartermester. — Peter Gravers Hustru, skudt af en svensk Rytter. — En Kvindes Barn, kommen hjemløs til Byen. — Item en Kvindes Barn, Moderen sagde sig med hendes Mand at være forjagen Hus og Gaard. — Item en lille Pige, som gik og tiggede, funden i Overdrevet. — Item Jacob Jacobsen, som blev skudt ihjel med en Pistol. — En Kusk, som blev skudt ihjel paa Gaden. — Item Jens Hugger, som blev stukken. — En gammel Kvinde, som er gangen fra sit Hjemsted i denne besværlige Krigstid. — En Pige, der fl ød i Stranden. — En Karl, død af Hug og Slag. — Salig Anders Petersen, hans døde Ben, som fandtes i Mosen og myrdet af de Svenske osv. osv., og blandt de Døbte findes alle de mange Børn, hvis Fædre — tidt rigtignok med nogen Tøven og Tvivl — af Præsterne antegnes at være svenske Ryttere, f. Ex.: Moderen beretter at være voldtagen af 4 Ryttere. — Moderen udlægger en ubekendt Rytter, som hun sagde tog hende med Vold paa Marken. — Døbt et Barn, hvis Forældre var flygtet fra deres Hjemstavn for den store Indkvarterings Skyld. — Et Hittebarn, som blev hittet levende i en Have osv. osv. Kun en sjælden Gang findes længere

Optegnelser, som det vil være for vidtløftigt at anføre. Præsterne skrev sjælden mere end de allernødvendigste Ord, nogle opgav helt at optegne noget og fra andre høres kun et Fortvivlelsens Raab: nulla salus bello! pacem te poscimus omnes, o Jesu! skriger de.

Men da alt dette skete, var Anne og Lasse skjult dybt inde i den ensomme Skov.

Skoven stod stille og højtidelig, som om den ventede hendes Besøg. Den var klædt i al Jorderiges den skønneste Pragt. Hvide Piller og sølvgraa Søjler bar de lyse, grønne Hvælvinger, Solens gyldne Pletter og Prikker var stænket omkring paa bløde Tæpper af kobberfarvet Løv og blændende grønt Mos, hvide Stjerner og blomstrende Urter myldrede frem overalt.

Men Anne saa' intet af alt dette. Undertiden standsede hun et Øjeblik ligesom tøvende og dvælende. Hun hørte ikke hans kærlige Ord, men fulgte ham blot som et fanget Kid.

Først da de gjorde Holdt for at hvile sig, fortalte hun, at hun ikke havde sagt Forældrene, hvor hun gik hen. Hun skulde nok hytte sig, havde hun sagt. De var saa bange og havde havt saa travlt med at grave ned og gemme hen. Saa løb hun. Inde i Fredsskoven havde hun gemt Fødemidler og mange andre Ting. Det maatte han hente.

Da det begyndte at blive mørkt og de gik videre over den store Mose, saa' hun sig hyppigt tilbage og holdt krampagtig fast i hans Skulder. Da de saa

atter naaede ind i Skoven, gik hun raskere til, men da de endelig kom gennem Krattet og ind mellem de højstammede Træer, hvor Hytten var bygget i Kløften, faldt hun helt sammen af Træthed. Han bar hende ind paa det friske, uberørte Leje, og idet hun strakte sig ud paa det med et Suk, sov hun strax ind. Den stærke Pige havde ikke havt Ord eller Udtryk for sin Sorg og Ve; Sindets stærke Bevægelse havde udtømt hendes Legemes Kræfter.

Den Nat holdt Lasse sin første Riddervagt. Han stod uden for Hytten og lyttede eller sad i dens Dør og saa' ind i Mørket. Flinten laa over hans Knæ, Pistolen stak i Bæltet, og Sværdet stod med sin stumpede Od plantet i Jorden ved Døren. Undertiden gik han ind og rørte op i Gløderne paa Arnen. Ved deres svage Skær skelnede han hendes Ansigt, hun sov med Munden let aaben ligesom et Barn, saa han kunde skimte hendes Tænder. En Gang bøjede han sig ned som for at kysse denne lille Mund, men da han mærkede hendes sunde Aandedrag mod sin, smilte han kun og gik ligesom let beruset ud paa sin Post. Han var en lykkelig Mand den Nat, stærk som en Kæmpe, blød som et Barn.

Hun sov til langt op paa Dagen. Da hun vaagnede, var hun som om hun nu først var kommen til Verden. Hun strakte sig stærk, sund og slank og rakte Armene op imod Himlen, hun smilte til Lasse, og hendes Kinder blussede endnu af den stærke Søvn, der havde løst hendes Haar.

Lasse var glad over, at Solen skinnede og over, at Vejret var varmt og klart. Han turde ikke rigtig se paa hende, han følte uvilkaarlig en vis Sky og en vis hellig Ærefrygt for hende, og for at faa Ende paa denne Følelse, der baade pinte og frydede ham, tog han travlt fat paa at ilde Gløderne op og bringe Vandet i Kog. Men saa kom hun til for at lave Mad.

Dette bragte strax deres Tanker i Virksomhed. Undertiden blev han helt modløs, thi hun manglede saa meget, ikke alene Redskaber, men Mælk og alskens Fødevarer. »Lasse, hvad skal vi dog gøre?« udbrød hun mange Gange, og hver Gang svarede han: »Jeg skal bringe Dig det, Anne!« Hun bad Bordbønnen ligesom derhjemme:

> **I Jesu Navn gaar vi til Bord,**
> **At spise, drikke paa Dit Ord,**
> **Dig, Gud, til Ære, os til Gavn:**
> **Saa faar vi Mad i Jesu Navn.**

Saa spiste de den tarvelige Kost, og aldrig har Mad smagt Mennesker bedre.

Han viste hende alle sine Herligheder, ikke alene Hytten, der var saa stærk og lun en lille Rede, men Bækken og Søen og Krattet og den lille Mus. Rundt om Hytten i en stor Kreds havde han plantet smaa Kors af Grene for at holde alt Ondt ude, og det syntes Anne særlig godt om. Dagen gik med fælles Arbejde, og hun var saa virksom, ivrig og dygtig og satte ham i Virksomhed paa saa mange Maader, at han glemte alt andet.

De sidste Solstraaler brændte mellem Træerne, og deres Strejflys spændte brede gyldne Bælter og Ringe om Stammerne og brødes mod Løvets lyse Blade, saa de gnistrede som udhamret Guld, og der var saa stille, at de hørte de smaa klynkende Lyd fra Fuglene i deres Reder. De stod uden for Hytten, og han holdt hende endelig fast i sin Favn for første Gang den hele Dag.

Da sagde hun: »Tror Du, de brænder og skænder derhjemme?«

Da lød langt, langt borte svage, skøre Toner af Kirkeklokkerne, der ringede Solens Nedgang.

»Hør! De ringer, de ringer!« raabte hun, »saa maa jo alt være godt endnu!«

Han blev staaende uden for Hytten og lyttede til Klokkerne. Var dette ikke som selve Himmeriges Rige? tænkte han. Var dette ikke selve den gode Guds Fred? Ja Fred, ingen Tanke om Fare, ingen Sorg for Dagen i Morgen. Da lød ud til ham en barnlig Stemme, først spæd og sagte, saa klar og stærk; det var Anne, der bad sin Aftenbøn — og hun blev ved at bede, selv efter at Fyrstikken var slukket og han, stor og mægtig, kom ind, kastede sine Vaaben fra sig og lagde sig hos hende i Straaet og kyssede hendes unge, længselsfulde Jomfrubarm og tog hende i Favn.

Bøgen var udsprungen, Rønnen stod saa let og fin som en Hind i Skoven, og ved Udkanten voxede Hylden med kraftige Knuder af Blade, men den ranke

Ask var endnu nøgen, og selve Egen grublede mørk og betænkte sig og lod Solen lokke Blomster frem ved dens Fødder. Nede i Mosen stod Dunbirkens Buske, deres hvide spinkle Stammer, tynde Grene og skælvende Blade mindede om pur unge Piger. I den gamle Bøgeskov, hvor Træerne stod langt fra hinanden, groede Anemonerne — Hvidsimmer kaldte Anne dem — og gloede efter Solen med deres store Hoveder og drejede sig efter den, men i den lyse Egeskov voxede der mange smaa Buske af Hassel og Hvidtjørn, og her vrimlede det af den dejlige Blaasimmer. Anne gav ham de tre første, hun fandt og tvang ham til at spise dem, saa vilde han ikke faa Koldesygen hele Aaret. Det var mærkeligt alt det, hun vidste om Blomsterne, og hun havde Navne, som hun tildels selv havde lavet, til de allerfleste. Der var de kønne Himmerigs-Nøgler, som hun sugede Honningen ud af, og som hun lod ham samle sammen, for at hun kunde tørre dem og lave en Drik af dem, der var sund og velsmagende. Hun kendte mange gode Urter, én var god for Feber og Hoste, én for Sting og Mavevrid, én for Benbrud. Men nede ved Søen plukkede hun den gule Milturt med en hemmelighedsfuld Mine og mumlede noget derved, og hun blev glad ved at finde Brøndkarse ved Bækken, thi det vilde smage godt til det tørre Dyrekød. Hun véd jo meget mere end baade Hovsmeden og Stokkeknægten, tænkte Lasse ved sig selv.

De havde kun Syn og Sands for hinanden og glemte

alt andet, al Frygt for Mennesker og Dyr og onde Aander, alle Tanker om Fjenden og dem, der var i hans Vold. Hele deres Verden var kun den lille Hytte og det nærmeste Stykke Skov, deres hele Tilværelse var sammentrængt i den Elskov, som flammede og luede i dem, og som i sin Brand fortærede alle andre Tanker og Følelser.

Dagene gled, og de lagde lige saa lidt Mærke dertil som Dyrene omkring dem lagde Mærke dertil. De var ligesom disse travlt beskæftiget med at leve Livet og opfylde dets Krav. Lasse fik Lejlighed til at forbavses over hendes Dygtighed, Snarraadighed og praktiske Opfindsomhed, hvad enten det kom an paa at salte Dyrekødet, bage Brød i en Ovn af klinet Ler eller — noget senere — at kærne Smør i en Krukke og alt sligt. Han forstod at rydde alle Vanskeligheder af Vejen, og alt dette Arbejde bidrog til deres Lykke og fik Dagene til at flyve.

Efter nogen Tids Forløb blev det Regn. Da den begyndte at tromme løs paa Bladene og saa skyllede ned som om alle Frugtbarhedens Kildevæld var sprængte, tyede de under Latter og Spøg ind i Hytten og gemte sig der. De var kun optagne af, om Væden vilde trænge ind til dem gennem Taget og da hvor. De havde travlt med at redde alt, hvad der laa udenfor, og atter og atter maatte han ud og aflede Vandet, der samlede sig i Pytter paa Taget, og med en Pind lave Afløbningsrender, saa at det blev helt furet; men saa sad de tørt og lunt inde i Hytten hos hinanden

og hørte ikke andet end Regnens evindelige Dryppen og Blæsten i Træernes Toppe.

Endelig, efter flere Dages Forløb, holdt Regnen op, og Solen kom frem. Først blinkede den ligesom med et lidt sygeligt eller forlegent Smil i de blanke, renvaskede Blade, saa brændte den kraftig løs, og Skovbundens Duft hævede sig af den fugtige Muld og det friske Græs og hang i Luften. Der kom atter Liv i Skoven, Fuglene kom frem og Fluer og Bier fløj om som berusede, slog imod alt og blev onde og stak i alt, hvor Brodden gik ind.

Men da de selv kom ud, var det som de havde glemt den Verden, der nu straalede saa ny og farvefrisk. De mindedes atter alt det, der laa uden for Skoven. Men de følte det som noget truende og ængstende, der tyngede dem. Der var Angst og bange Anelser omkring dem, men de talte ikke derom til hinanden. Da Lasse om Aftenen var nede ved Skovkanten, hørte han ikke Kirkeklokkerne. Han sagde intet, men han saa' sine Vaaben efter og havde dem stadig hos sig. Han vendte sig hyppigt, som om han hørte Skridt og stod stille og lyttede. Tilsidst mærkede hun hans Uro, og da hun spurgte ham, sagde han hende det. Svenskerne maatte nu være i Landsbyen.

De sad længe vaagne og gik hyppigt ud af Hytten og op paa Taget. Tilsidst dækkede de Ilden, da den lyste ud i Mørket, og gik til Ro. De sov ikke den

Nat, men laa med hinanden i Haanden og smaasnakkede.

De nærmeste Dage forløb roligt, og deres Frygt var ved at fortage sig. De havde slagtet et Raadyr, og Anne havde stegt Nyrerne til Lasse, som sad og spiste udenfor, medens de talte om at gaa til Stranden en Dag for at fiske — da lød pludselig en hul Tuden eller Jamren langt inde i Skovens Kælder, som gav Genlyd under de grønne Hvælvinger. Han rejste sig paa Knæ og stirrede ind i Dybden, men hun blev hel hvid og greb ham om Armen med begge Hænder. Saa kom Lyden igen, stærkere og nærmere, og de hørte, at det var Kreaturer, der brølede ude i Mosen.

Lasse tog sine Vaaben, og de gik gennem den lange Dal, gennem Krattets Vildnis, over Bakken og ud til Sletten. Først saa' de intet, men da hørte de atter Dyrenes Brølen og saa' da en stor Flok Køer, Tyrekalve og Kvier komme styrtende med Halerne i Vejret ud af Skoven paa den anden Side af Mosen, som om de bissede eller blev jagede. Nogle af dem var allerede langt ude mellem Vandhullerne og Tuerne, og en Del af dem kom op imod dem, det brune Mudder sprøjtede op om dem.

Det var Svenskerne, der holdt Jagt paa Bøndernes Kreaturer. Lasse saa' et Par Ryttere i Skoven der ovre og nogle andre var i Færd med at koble en Del indfangne Dyr sammen. Rytterne holdt stille og saa' ud over Mosen, saa vendte de om og forsvandt. Men fem af Køerne kom løbende lige mod Lasse og Anne,

drejede saa kort af, da de saa' dem, foer forbi dem og gav sig først til Taals, da de kom ind i det høje Græs ved Bakkens Fod. Længe stod de og brølte, græssede af og til, baskede deres vaade, sveddrivende Flanker med Halerne, gimsede med Hovederne ad Skovens graadige Fluer og saa' sig af og til om med Angsten i deres lyse, taalmodige Øjne.

Anne glædede sig ved Synet af dem, det var som om en Del af Hjemmet kom ud til hende, og uden at tænke derover gik hun hen imod dem med udbredte Arme. Kendte de hende? Eller var det kun Synet af en Kvinde, der beroligede dem? De kom hende i Møde, fulgte hende, og da hun satte sig til at malke deres mælkesprængte Yvere, trængte de sig sammen om hende. Hun troede at kende nogle af dem, og hun talte til dem, som om de forstod hende: »Har I ikke set min sorte Lise?« spurgte hun, »og Kirkekoen, hvor er hun henne?« men saa opdagede hun, at Lasse stod og lo af hende.

Fra den Dag blev den lille Hjord hos dem. Den gik aldrig længere fra Hytten end hun ved Malketider kunde kalde Dyrene sammen. Tidt var de hende en Trøst i de kommende Dage, da hun vansmægtede af Længsel efter Hjemmet.

De gik undertiden Skovene helt igennem mod Øst for at se ud over Engene og Markerne. Men hvert Skridt var da tynget af Frygt, og de lyttede og spejdede til alle Sider. I denne Skovens yderste Udkant kunde de skimte Kirkens Klokketaarn og Kippinge

Mølle, men Vingerne rørte sig ikke, og Klokkerne lød kun sjældent. Verden uden for Skoven var som død. Længe stod hun og saa' over mod Hjemmet.

Først naar de kom hjem til Hytten, følte de sig atter trygge og rolige, især han, thi han havde en Følelse af, at ingen Kvinde i Verden var saa sikker som hun under hans Varetægt.

Skovvogterens Hus var den eneste Bolig i deres Nærhed; den laa i Skovens nordøstligste Hjørne langt ude ved Stranden. Anne havde langt om længe faaet Lasse til at gaa derhen. Hun kendte Konen godt og haabede gennem hende at faa noget at vide om Tilstanden i Byen og Hjemmet. Lasse havde bestemt at holde Anne og sig selv skjult saa længe der var Ufred i Landet, men da han indsaa', at Skovvogteren alligevel let kunde støde paa dem, og at det da var godt at være gode Venner med ham, gav han efter for Annes Bønner.

Huset laa lige i Skovbrynet og var omgivet af en bred Grøft og en Art Hegn af Enebærstager, dels for at hindre Oldensvinene i at trænge ind, dels ogsaa for at gøre Gaarden til en Slags Fæstning, thi i gamle Dage havde det været Mandens Bestilling altid at ligge i Krig med Krybskytter og Skovtyve. Gaarden var ret stor, thi den blev ved de store kongelige Jagter benyttet til Samlingssted og Gilder.

En skønne Dag gik de derhen langs Stranden. De mødte ingen Mennesker, men kun en Del forskræmte Faar, der flygtede vildt ved at se dem.

Lasse tog Plads i Skovbrynet med sin Flint og saa' med Bekymring den unge Pige gaa ind over Træbroen og forsvinde mellem Træerne, der helt skjulte Huset. Men strax efter kom hun bleg og forstyrret løbende tilbage til ham. Huset var øde, forladt og plyndret. Saa fulgte han hende. Murene var trykket ind, og der herskede Ødelæggelse overalt. Der var Blod over Gulvet, og i Døren fra Stuen ud til Stalden laa en død Mand med de skrævende Ben inden for Døren og Overkroppen udenfor. Det var Skovvogteren. Han havde ligget der længe. Det saa' ud, som om han havde forsvaret sin Ejendom, efter at Konen var flygtet med Børnene.

»Kanske hun gemmer sig her i Skoven, Lasse?«

Det troede han ikke, thi saa vilde hun nok være kommen tilbage til Huset, og saa havde hun ikke ladet Mandens Lig ligge saaledes hen.

Anne satte sig ude i Toften med Tørklædet over Hovedet og græd, men Lasse gik rundt i Huset og fandt meget, som han havde god Brug for; paa Loftet var der Salt og Mel og mangfoldige andre gode Ting.

Næste Dag gik han alene til det øde Hus og begravede Skovvogterens Lig. Da han vendte hjem med en stopfyldt Sæk paa Nakken, sagde Anne:

»Nu har Du jo ogsaa plyndret, Lasse. Du har røvet fra den arme Jytte og hendes Børn!«

»Ja,« sagde Lasse rolig. »Det har i mange Aar været min Bestilling. Men naar der bliver Fred en

Gang, skal jeg ikke glemme dem, og jeg vil give hende og Ungerne alt tilbage for Din Skyld, og mere til.«

Det var de lyse Nætters sidste Tid. Sommeren var fuldmoden. Træerne stod i deres frodigste Kraft, Grenene bøjede sig sejgt under Vægten af Løvets og Frugternes fyldige og yppige Masser og lagde Skygger over Skovens Bund. Stjernerne skælvede paa den sortblaa Himmel, og Mælkevejen strømmede som en sælsom Flod i Æventyrets Lande uden Kilder, uden Ende.

Men Lasse og Anne forstod ikke al denne Naturens Skønhed og vidste ikke at opfatte den i dens Enkeltheder. Den paavirkede uvilkaarligt og umiddelbart deres Sind, alt som den legemligt virkede paa dem. Naar Solen ikke varmede deres Lemmer, der gøs i Morgenens Kulde, naar den isnende Vind, den rivende Regn forstyrrede deres Arbejde, slukkede deres Ild og plagede dem, blev de vrede eller ilde tilmode. Men naar Solen gød sit Guld over Annes blonde Skønhed, og hun blev endnu skønnere for ham end ellers, udbredte Lasse sine Arme elskovsfuldt imod hende, men han gav ikke Solen, hvad der tilkom den. Og naar den gik ned og til Afsked væltede glødende Farver ud over Himmel og Jord, fandt de intet Udtryk for dens Skønhed i deres Sjæl, men de følte kun Aftenens Vemod, og de sad uden at tænke derover med hinanden i Haanden, og den danske Sommeraftens blide Ynde gjorde deres Hjærter bløde og vege, befriede

deres Sind og lettede den evig tunge Frygt for det Skjulte, det Onde, Djævelen og — Svenskerne. De opfattede ikke og forstod ikke Skønheden i de bølgende Markers slanke Linier, bag hvilke Solen randt, ikke Skovenes skarpe, sortgrønne Silhouet mod Aftenhimlen, naar den hvælvede sig over Landet som en Perlemors Skal, ikke Maanens tungsindige Digt, naar den gled frem og lagde sin glitrende Guldbro over Havet, og ikke Sommernattens Luft, naar den blød og lind som Mælk husvalede deres hede Kinder. Alt dette talte ikke til dem, sagde dem intet, fortalte dem intet. De stod ikke uden for Naturen og iagttog den eller nød den, de levede i den, hørte til i den, bøjede sig ind under dens Virkninger, fornam dens Kærlighed og Haardhed, dens Blidhed og Barskhed, ligesom Dyrene og Urterne, — de spiste, drak, sov, elskede og levede.

Solen stod højt paa den hvide Himmel, og dens Hede fyldte Luften, saa den var tung og vanskelig at aande. Ved Middagstid laa der en rødlig Dis eller Damp ud over Markerne, men selv inde under Træerne var Luften død og stillestaaende som i en Ovn. De gik ned til den lille Sø for at bade, men Vandet var lunkent og lummert. For at finde Kølighed gik de op til det unge Bøgekrat. Luften dirrede i Varmen over Toppene, men de krøb ind i Skyggen under dem. Insekterne havde travlt derinde, Fluer og Sommerfugle fandt her paradisiske Steder for deres Elskov, Edder-

kopperne havde ophængt deres Fangenæt, og den grusomme Fiskers Dræt var rigt. De sad længe og saa' paa alt det kravlende Liv, Skarnbasserne, der raslede afsted i deres gyldent-grønne Harnisk, som mindede Lasse om de polske Adelsmænd, han havde set ved Warschau, og de var lige saa tykke og forædte som de. Men de lange, slanke Løbebiller lignede de lithauiske Kyrasserer i de sorte Jærnrustninger, og han traadte paa dem med en Følelse af Had og Hævn, fordi de havde spiddet hans eneste Ven, Frantz von Helmer, en Adelsmands Søn fra Schwaben. Ach ja, Frantz, Frantz, Du warst ein treuer Gesell, ein fideler Kamrad, Du guter Frantz! Mindet om hans Ven formede hans Tanker paa Tysk. I en gammel Egebul, der var raadden og frønnet, saa' de vældige Eghjorte komme frem, fuldtrustede i det blanke, brune Panser, med de mægtige takkede Horn som vældige Stridskøller, og de morede sig med at hidse dem i Kampe mod hinanden. Der var Liv overalt, under hver Sten, de løftede laa der skællede Bænkebidere rullede sammen, stinkende Ørentviste i en Kage af skinnende Æg og nogle tynde falmede Dyr, der flygtede vildt til alle Sider, som om de havde Tusinder af Ben. Og Fuglene kom der, nogle af dem var deres Venner, som de fodrede med Kød ved Hytten, andre var deres Fjender, som de satte Doner for i Skovkanten.

Pludselig hørte de en drønende, knurrende Lyd langt borte, Jorden rystede, og de mente først, at det var Køerne, der pinte af Bremser og Fluer foer afsted i

bissende Løb. Men saa blev den røde Taage, der laa over Jorden, mørkere, mere smudsig og tæt, og Solen gik bort. Langt borte fra lød en hul, dyb Stønnen som fra et Dyr, der brummede. Det var midt paa Dagen, men det blev lidt efter lidt helt mørkt, og Mørket stod til alle Sider uden om Skoven som en brungraa Mur. Et Par lunkne Draaber traf deres Hud, blev flere og flere og tættere og køligere. Bladene dirrede, naar Draaberne traf dem med smaa haarde Smæld og pludselig skar et Par Fugle — sorte Maager eller hvad det var — skrigende gennem Luften, og lige i Hælene paa dem fulgte det første Vindstød. Det susede som om det var et Hav, der kom rullende, men da det kom, kastede det sig ned, foer som et rasende Dyr hen over Jorden og jog Støv, Sten, Mos og Blade foran sig. Saa blev det atter ganske stille, og Tordenen nærmede sig i afbrudt Dundren og Drønen. Saa kom det andet Vindstød og det tredie.

Det var mørkt som ved Nat, men pludselig blev Mørket sprængt af et mægtigt Lyn, der ligesom blev sprøjtet ud fra oven og ind mellem Træerne. Saa kom Tordenen og Regnen. Larmen af de bragende Skrald, Stormens Hvin, Træernes Knagen og de styrtende Vandes Fald døvede deres Ører. I Rædselen trykkede Anne sig ind til ham, bed Tænderne sammen, knugede Hænderne i hinanden og vidste ikke mere hvad der skete om hende. Jord og Himmel stod i ét, det strømmende Vand slettede alle Grænser, og Lynene slog ned omkring dem, saa at de saa' Træerne flæk-

kes, spaltes og styrte. Det er Gud! Guds Straf! Nu rammer den mig! — tænkte hun. Men Lasse dækkede hende med sit Legeme, og han følte atter denne kildrende Vellyst i Sjælen, som han kendte fra Kampen, men han havde en Følelse af, at dette var noget han maatte bøje sig for som for en Modstander, der var større og mægtigere, at dette var noget, som ikke kunde manes og besværges som alt det andet Djævelskab og Troldtøj, han kendte.

Om Aftenen, da alle Biller og Basser var krøbne i Skjul, men Sommerfugle, Bier og Guldsmede endnu havde travlt til det helt mørknedes, sad de ved den lille Sø og glædede sig over Døgnfluernes og Myggenes Parringsdans over Vandspejlet, og saa' hvorledes de som uendelig smaa Aander legede deres Elskovsleg i Luften. Myggene var drillevorne og graadige, Græshopperne spillede løs, og Løvfrøerne ringede ude i Moser og Sumpe. Da saa Raahjortene kom ned til Søen for at drikke, og Lasse greb til sin Flint, standsede Anne hans Arm. Hun vidste ikke ret selv hvorfor, men Tanken om Død og Drab smærtede hende pludselig, og hun talte til ham om sin Frygt for Døden og om Faren under det store Uvejr. Hun vilde saa nødig dø. Men han forstod hende ikke rigtig. Han havde aldrig før nu, næsten aldrig før netop nu i dette Øjeblik følt, at Livet kunde give saa megen Lykke. Hans Erfaring havde ikke lært ham, at Livet i og for sig kunde have nogen Værdi. Han havde set saa mange dø, selv været Aarsag til manges Død,

set Livet saa brat og saa let, ved et Skud, ved et Hug, skifte om til Død, at han syntes, det var en billig Ting. Han havde lidt saa mangen Pine, saa megen Sult og Tørst og Kulde, udstaaet Smærter af Saar og de lange Nattevagters Vaande, at Livet hidtil ikke syntes ham synderlig lækkert og velsmagende.

Det sagde han hende i sit korte, raske Soldatersprog. Først nu havde det for ham faaet en kostelig og sjælden og ukendt Smag.

»Men naar jeg nu var død?« spurgte hun.

»Saa var Livet dødt,« svarede han helt filosofisk, »saa døde jeg og! Mit guter Manier,« raabte han og tog om Grebet paa Pistolen, men sprang saa op, leende og kaad som en Dreng.

IX

UVISHEDEN om Hjemmet pinte Anne. Det hjalp ikke, at han trøstede hende med, at de svenske Dragoner ikke havde for Vane at fortrædige gamle Folk og Børn, hun kunde dog ikke lade være med at udmale sig alle de Ulykker, der kunde ramme Forældrene. Den dræbte Skovvogter, hans plyndrede Hus og Konens ukendte Skæbne stod hende stadig for Øje.

Denne Begivenhed havde ogsaa gjort Lasse mindre sikker. Han vidste, at hvis der laa Tyskere eller Polakker i Byen, var intet Menneske, intet Hus, intet Dyr, ingen nok saa fattig Ting sikker for dem, men han turde ikke tale derom. De hørte kun af og til Kirkeklokkerne ringe, men ikke regelmæssigt som ellers, tidt lød de efter at Solen længst var nede og som oftest slet ikke om Morgenen. Mon Hr. Niels var død? spurgte Anne bedrøvet, hvorledes turde gamle Hans Ringer og hans Kone ellers være saa efterladende.

Lasse søgte paa alle Maader at adsprede hende og udmalede dristige Fremtidsplaner for hende. Saa blev hun livlig og lovede ham mange gode og rare Ting, naar de først kom hjem og fik eget Hus. Deres tar-

velige Kost og Levemaade fik den falstringske Pige til først og fremmest at tænke paa alle de gode og lækre Spiser, som hun vilde lave til ham, og hun fantaserede om Bagværk med Sukker og Safran, om Suppe paa tørrede Bær med store Melklumper, om surkogte Gedder og Suder under gule Søer af smeltet Smør, om mægtige Kalvekøller med Bjærge af Kaal og Floder af Dyppelse, og hun fortalte ham om mange Retter, han ikke kendte, idet hun, husmoderlig interesseret, vidtløftig udbredte sig om, hvorledes hun tilberedte dem. Det gjorde hende godt at tale derom. Hun syntes, at hun stod over Arnen derhjemme, at den store Gryde hang paa Krogen foran hende over Ilden, og at den lille Jærnpande paa de ulmende Gløder udbredte den hjemlige Køkkenduft af Stegt og Kogt, Kød og Flæsk, Æg og Løg. Hun syntes at se sin Faders ludende Ryg ved Bordenden og høre ham smaaskænde, hun saa' Helle, gamle Elias og Konen, alle sad de med Træskeen i Haanden og ventede paa, at vor Moer skulde sætte Fadet foran dem paa Skiven, — og hun mærkede ikke Taarerne væde hendes Kinder.

Lasse sad helt andægtig og lyttede til hendes Beskrivelser af Brylluppernes og Begravelsernes Madfester. Han kendte kun lidet til alt sligt, intet fra sit fattige, forsultne Hjem ved de nøgne Klippeskær, og intet fra de Aar, han var faret om i Verden, hvor han snart havde sultet, snart fraaset, og som oftest spist, naar det kunde træffe sig, naar der fandtes noget, tidt som

en Hund, der har stjaalet sin Føde, ofte i en Hast med Foden i Bøjlen eller om Aftenen udtrættet og søvndrukken.

Han udmalede for hende, hvorledes det skulde gaa, naar Fjenden igen var borte — det kunde vel ikke vare saa længe — og hvad han saa vilde gøre. Han vilde samle alle de forvildede Kreaturer og Heste, som nu græssede omkring i Skovene, og han vilde koble Hestene sammen to og to, flette Græs og Blomster i deres Haler og Maner, sætte hende paa den forreste, og selv vilde han komme bag efter med alle Køerne. Og det skulde være en Søndag efter Kirketjenesten — og hver Mand skulde have sine Bæster og sine Kreaturer — og saa — —

»Og saa vil vi gifte os, Lasse!«

»Ja, og saa vil vi gifte os, Anne!« Han udbredte sig ivrigt om, hvorledes han vilde lægge Heste til og bygge en lang Stald ved Gaarden, for det var daarlig bevendt med Hestene paa Falster, de duede ikke noget. Eller ogsaa vilde han se at komme til det kongelige Stutteri. Altid var han fuld af Planer og Forhaabninger, af Friskhed og Liv. Han talte tidt om Tabet af sin Hest. Det var den største Sorg, han havde havt i sit Liv, og han kunde aldrig blive træt af at fortælle om den og om den Dag, da den sank i Isen under ham. Siden han havde mistet den, havde han ikke andre i hele Verden end Anne, og fra den Dag hengav han sig helt til hende. Det kunde han længe sidde og tale om. Han kunde undertiden lige-

som føle det levende Dyr under sig, mærke den føje sig efter hans Legeme eller stritte imod for at følge sin egen Vilje, indtil han tvang den lydig imellem sine kraftige Ben og under sine Armes bløde, sejge Styrke.

Men han dvælede ikke længe ved sørgelige Ting, og naar han mærkede, at Anne var bedrøvet, søgte han paa alle Maader at opmuntre hende, og hans lystige Soldaterviser rungede under Løvet:

»Es geht ein Butzemann im Reich herum,
Didum, Didum, Bidi, Bidi, Bum.
Der Kaiser schlägt die Trommel
Mit Händen und mit Füssen,
Mit Säbeln und mit Spiessen
Didum, Didum, Didum.

eller:

O Strassburg, o Strassburg, Du wunderschöne Stadt,
Darinnen liegt begraben so manicher Soldat.

Men da de allesammen var paa Tysk, morede de hende ikke rigtig; først da han begyndte paa de lange sørgelige Marschsange, som han fortalte hende Indholdet af, fulgte hun helt med. Han sang da om de tre Ryttere, der var fangne og blev førte til den fjendtlige Høvidsmand. Paa Broen møder de den unge Pige, der elsker den ene af dem og som følger med til Høvidsmandens Hus. Men han kan hverken frigive hendes sorthaarede Fæstemand eller de to andre, der ligner Æg, skaldet som et Æg den ene og hvid som et Æg den anden. De maa dø alle tre og arve Salighedens Rige, som Krigsloven byder. Saa gaar

hun til Fængslet og raaber ind til dem og forkynder dem Døden. Og da de alle skal dø, véd hun ikke mere, hvem hun holder mest af, den sorte, den hvide eller den skaldede. Men hun har kun én Ligskjorte, hvid som Sne, og den giver hun sin Fæstemand:

»Sieh da, Du Hübscher und Du Feiner,
»Du Herzallerliebster und Du Meiner,
»Das soll Dein Sterbekleid sein.«

Og Rytteren drager en lille Guldring af sin Finger og synger:

»Was soll ich mit dem Ringelein,
»Was soll ich damit thun?
»Leg' Du es in Deinen Kasten.
»Lass es liegen, lass es ruhen, lass es rasten
»Bis an den jüngsten Tag. —«

Der var mange, mange Vers om Henrettelsen og det hele. Men blandt alle hans Sange var der én, som han holdt mest af, og som gav Anledning til stor Fortrydelse hos Anne. Det var en lystig Ryttersang, som hun tidt havde hørt ham synge om Krig og Bytte, om Piger og Vin. Naar jeg mister en Arm, sang han, saa sparer jeg en Handske, og naar jeg mister et Ben, sparer jeg baade en Hose, en Støvle og en Spore, og saa kan jeg drikke mere af den røde Vin og kysse flere af de smukke Piger, og naar jeg bliver skudt

— skudt paa den vilde Hede,
Saa bær' de mig bort paa lange Spyd
Og vil mig Graven rede.
Da smælder i Luften den kendte Lyd
Af Drengenes Piber og Trommer,

De er mig større Glæde og Fryd
End alt, hvad Præsterne brummer.

Dette sidste holdt Anne ikke af. Hun havde tidt og mange Gange forarget sig over, at Lasse var altfor ligegyldig over for Gud Fader og Himmeriges Rige, og det kunde hun ikke forstaa.

Den første Søndag Morgen efter at deres Liv i Skoven var begyndt, — og Anne holdt nøjagtig Tal over Dagene — saa' Lasse til sin Forundring, at hun pyntede og pudsede sig og gik ned til Skovbrynet, hvor hun satte sig og lyttede efter det første Slag fra Kirkens Klokker derhjemme. Han fulgte efter hende og satte sig stille hos hende, men hun var fordybet i sig selv, da hun hørte den fjerne, dæmpede Klokkeklang, og i Tankerne saa' hun Børnene og de unge Folk komme ud af Husene i Kisteklæderne og lukke Døren efter sig eller sige Farvel til dem, der blev hjemme for at vare Hus og Ild. Men naar Degnen klemtede de femten sidste Slag, gav de sig til at løbe for ikke at komme for sent til Børnelærdommen.

Tanken om den ugenlige Overhøring paa Kirkegulvet, der altid havde været en Triumf for hende og givet hende en vel stærk Selvfølelse, ledte hende til at tale med Lasse om Dagens Evangelium, som hun vidste paa sine Fingre. Men Lasse vidste intet.

Da sagde hun alvorligt: »Lasselille, foragter og forsmaar Du Guds Ord, saa vil Du miste Din Sjæl og Dit Legemes Manddomsmod som man slukker et Lys ud.«

Det var Præstens Ord, som idelig kom i hendes Mund uden at hun selv vidste deraf, og hun gav sig til at spørge ham, som Præsten maaske nu i samme Øjeblik katekiserede Børnene i den lille lave Kirke, og hun slog Hænderne sammen ved at opdage hans Ukyndighed og Uvidenhed om de hellige Ting. »Du har jo ganske glemt Dine Budord og Troen og Fadervor!« sagde hun uden at tænke over, at han maaske aldrig havde kunnet synderlig meget deraf. »Det bør Dig at kunne de ti Budord, ellers er det en stor Skam for Gud og alle hans Engle. Du véd jo, Hr. Niels maa ingen berette, som ikke kan Troen og de ti Budord, og Du stander ikke for Troende Mand og Mand imellem, ikke mere end som en Hund. Hvis det skal gaa os vel, maa Du lære dem. Lasselille, onde Tanker æder vort Hjærte som Rust æder Staal og Jærn.« Hun formanede ham alvorligt, men han blev ikke ked deraf, da hun gjorde det paa en saadan Maade, at det rent betog ham, thi hun talte med en Værdighed som en ung Moder, der taler til sin uregerlige Dreng, og dog med en Troskyldighed ligesom om hun selv var et lidet Barn, der talte trøsteligt til én, som andre vil gøre ondt. Han hørte ikke engang rigtig, hvad hun sagte, men saa' paa hende og længtes kun efter at kysse den Mund, der sagde alle de mange kloge Ord.

»Herre Gud naade os to arme Mennesker,« sagde hun, »at vi ikke kan komme i hans Hus. Men vor Herre Jesus Christus vil oprette det for os igen, naar

han har skikket en god Ende paa disse onde Tider, saa sandt som vi vil hellere dér være end her. Det kender Gud, som alle Hjærter ser.« Og hendes Ord gik helt over i Bøn, da hun foldede Hænderne for sit Ansigt, og han hørte hende hviske: — — »send Du mig Din hellige Engel, Du kære Gud, at Djævelen ingen Magt skal faa med mig og Lasselille og mine gamle Forældre og Helle og vores Naboer og Næste og alt det, som hører os til.«

Hun fortalte ham, at hun hjemme havde en Bog, der hed: »Bedrøvelse over Bedrøvelse og Trøst efter Trøst, saare nyttig til alle Tider«, som hun havde faaet til Skænk af sin Skolemester, da han blev Præst, og som var en lærd og dejlig Mand. Han havde saa mange Bøger, ja, over hundrede maaske! Den fik hun, fordi hun var saa god til at læse. Aa, bare hun dog havde sin lille »Bedrøvelse«, for det var Præstens bedste og kæreste Bog.

Da de fulgtes ad gennem Skoven for at gaa hjem til Hytten, gik hun ved hans Side og sang den ældgamle Vise:

»Den signede Dag, som vi nu ser
»Ned til os af Himmelen komme,
»Gud lyser for os jo længer og mer,
»Os alle til Glæde og Fromme,
»Gud lade os ikke ske i Dag
»Hverken Last, Skam eller Vaade.«

Mange Vers sang hun, men da hun begyndte paa det, der lyder:

»Den lille Fugl, han fløjter saa højt
»Og Vejret bær under hans Vinger, —«

standsede hun brat ved at se Lasse op i Ansigtet.

»Hvad er det, Lasse?« spurgte hun. »Nu ser Du paa mig med de Øjne, der gør mig bange.«

»Det er intet,« sagde han. »Kan Du ikke tale og synge om andet end om Sorg og Pine? Du ser ikke mig! Mig skal Du se,« raabte han, »intet andet!«

Saa lo hun og lagde Armene om hans Hals. »Naar Du tager mig i Din Favn,« sagde hun, »og kysser mig for min Mund, saa glemmer jeg al Verdens Sorg og Pine og ser ind i Guds klare Himmel, ja, i Din Favn finder jeg det evige Liv og Salighed og Syndernes Forladelse, — — men siden efter, siden efter —«

»Siden efter,« svarede Lasse og nu lo han ogsaa, »saa tales vi ved med Hr. Niels!«

Men Anne gøs ved Tanken om Præsten.

Lasse forstod ikke Annes store Gudhengivenhed og stærke Gudsfrygt. Han plejede altid som Dreng at faa Kæppen i Hovedet, naar han var i Kirke, thi dér sov han altid. Senere havde Gudstjenesten ved Regimentet været nok for ham, naar de om Morgenen eller om Aftenen eller naar der var Tid dertil stod med deres Heste ved Tøjlen og hørte en kort Bøn eller et Par fromme Ord af Feltpræsten eller af Obersten. Men det at bede af sig selv, selv at storme løs paa Gud til daglig, uden at der var særlig Fare eller yderste Nød paafærde, det kendte han ikke.

Og naar Anne talte saa meget om Gud og søgte at lære ham saa meget om ham, saa var han ganske i Tvivl med sig selv. Han vidste ikke rigtig, om han holdt af det. Han syntes egenlig, det var for meget af det Gode, og han led ikke, at hun var ham saa overlegen og lærd, skøndt det paa den anden Side smigrede ham, thi hun blev derved endnu finere og fornemmere for ham, en endnu kosteligere og mere sjælden Skat. Men han var skinsyg paa Vorherre.

Han forstod ikke, at det var Præsten, der talte ud af hendes Mund om alle de Ulykker, der ramte Menneskene: Fjenden, Krigen, Pesten. Han holdt ikke af at høre, at alt det var Guds Straf for Menneskenes Ugudelighed, og at det var Gud, der som Tegn paa sin Vrede gav Varsler og Advarsler i Misfostre og Blodregn, Veraab i Luften, luende Ris og Kometer paa Himlen, Vandflod, Jordskælv, Djævlebesættelser og mange andre slemme Tegn, der skulde minde Menneskene om deres Synder, Misgærninger, Hoffærdighed, Myrden og Røven, Drik, Fraaseri og onde Lyster. Alt det, syntes han, hørte Djævelen til og ikke Gud!

Ja, det hjalp ikke, at Anne blev ivrig, at hendes Ansigt straalede saa sælsomt lyst og klart, naar hun talte derom og at hendes Øjne skuede opad med et Blik, han ikke forstod, men som skræmmede ham. Alt, hvad der var skjult og sært, var Djævelens Værk, mente Lasse.

Gud var stor og lysende som Solen, som Havet, som Sejren. Det var Gud, han rørte ved, da han med

Haanden om Fanestangen aflagde Eden. Gud var Fanen, der tung af Purpur og Guld vajede i den friske Luft. —

Alt det andet var kun Kællingesladder og Aberi eller ogsaa Djævelens og Mørkets Værk.

Men alle hans Betænkeligheder faldt bort, og hans Opmærksomhed blev ganske fangen, naar Anne først begyndte at tale om andre Ting.

Som hun dog kunde fortælle!

X

DET var især henad Aften, naar de var færdige med deres Arbejde, naar Køerne var malkede og Glødeme paa Arnen vel dækket af Asken, at de gik over til Skovbrynet, hvorfra de kunde se mod Øst og mod Syd. Hun satte sig da i Græsset, og han laa ved hendes Fødder og saa' op til hende. Som sædvanlig hørte han af og til slet ikke efter, men glemte alt for blot at følge hendes Læbers Bevægelse og hendes blide Øjne, der hvert Øjeblik saa' alvorlige paa ham, som for at spørge om han var med og forstod eller som smilende forlangte hans Forbavselse eller Bifald over det, hun fortalte.

Hun berettede ham nu først rigtig alt, hvad der vedrørte hende selv, alle hendes atten Aars Liv og Levned og Begivenheder. Heri var ogsaa indbefattet alt, hvad der vedrørte Byen, Forældrene, Broderen ja lige til Hunden, Katten, Køerne, Faarene, Grisene og hendes lille Have. Lutter smaa Ting, men alt, hvad han havde oplevet i Verden, i Tyskland og Frankrig, i Slaget ved Warschau, i Bivuaker og Lejre, under

Kampe og Fægtninger, alt syntes ham fattigt og blegt mod det, hun fortalte.

Hun fortalte ham saa de Sagn og Æventyr, som havde hjemme paa Egnen, og som hun var opfødt med og troede paa, skøndt Præsten tidt havde spottet og haanet de gamle Historier.

Hun fortalte om Pesten for fire Aar siden, da man skyede hinanden og lukkede sig inde i Husene, og da fremmede Folk, som kom gangende ad Bygaden, blev stenede bort af Karle og Kvinder, saa de maatte fly langt ud paa Markerne uden om Byen. Den Gang døde baade Farfar og Farmor. Hun fortalte om Pinse og Paaske og Jul og om Markedet i Kippinge, om Høslettens glade Dage, om Slagtetidens travle, fede Uger og om Majdagens Fest, naar de red og kørte Sommer i By. Allerede fra aarle Morgen var de saa i Skoven og plukkede friske, grønne Grene og drog hjem med Piber og Trommer til Kirken, som Kvinderne majede og pyntede, saa dens skumle Hvælving var en hel Løvhytte at skue, medens Karlene samledes ved Majtræet. Ak, i Aar var der ingen Fest, og Træet stod ene og forladt, og Kirken var vel nøgen og skummel.

Om Nykjøbing Slot fortalte hun, hvor hun som Barn havde været med Præstekonen hos Prinsesse Magdalene Sibylla, som havde talt til hende paa Tysk, givet hende sukkrede Ribs og sunget saa bedrøveligt for hende. Men da var Prinsen ogsaa lige død af Drik i Tyskland.

Hun fortalte ham ogsaa saa godt som hele Bibelhistorien, som han kun var ringe bevandret i, men som hun kunde paa Fingrene. Aften efter Aften havde hun jo læst højt i Biblen for dem derhjemme, som oftest det gamle Testamente, thi det tiltalte Ole Hassel mest, især Tobias' Historie, og nu var det hende saa hjemligt, at sidde dér i Skoven og fortælle Lasse om Tobias. Naar han var ked af de hellige Historier, sang hun mange gamle Viser for ham om Kæmper og Konger og Riddermænds Mænd. Atter og atter maatte hun synge de samme Viser og fortælle de samme Krøniker, helst ikke dem, der handlede om Varulve og Valravne, Drager og Lindorme, men dem om Holger Danske og Hagbarth og Signe, især den sidste, thi den kunde hun synge lige saa lang den var, og blev hun træt, maatte hun dog altid fortælle Slutningen, om end nok saa kortfattet. Han var som et Barn i den Henseende. Han sad med et stort skælmsk Smil paa Ansigtet, da Hagbarth ifører sig Kvindeklæder og paa Kvindemaade rider til Kongens Borg, og han lo uden Maade, da Hagbarth sidder i Fruerstuen hos Signe og hendes Møer og skal sy og sømme, men idelig tømmer Ølstoben i Stedet for og skærer i Træ med sin lille Kniv, — de Vers maatte hun altid gentage — »Han skar Hjort og han skar Hind, som de for Rakken monne fly; han skar den vildene Fugl i Skov, som den til Kvisten monne ty — —.« Mest lo han dog, da Hagbarth ligger i Sengen hos Signe, — og hans Øjne flammede og hans Hænder knytte-

des, da Hagbarth værger sit Liv, slaar om sig med Sengestolpen og støder og sparker, men dog tilsidst bliver fangen. Den sørgelige Slutning gik ham altid nær til Hjærte og gjorde ham hel modfalden, men saa kunde han for at trøste sig sige til Anne: »Kan Du se: selv om han havde ti Tusend Liv, ønsker han ikke et af dem, da hun er død,« og han sang ganske sagte Visens Ord: »— havde jeg nu ti Tusend Liv, jeg vilde ikke ét af dem tigge.« —

De undrede sig tidt over, at Bønderne ikke kom ud for at oplede deres Køer, af hvilke de saa' mange strejfe om, foruden de fem, som de havde indfanget. Brændehuggere og Jægere saa' de heller intet til; de, der vilde have Brændeved, huggede det naturligvis i Udkanterne, hvorfra Transporten var nemmere; men hvorfor kom der ingen Svenskere i Skoven efter Vildt? De vidste ikke, at den svenske Konge ventedes til Nykjøbing Slot, og at al Jagt var forbudt, for at Skovene ikke skulde være tomme, naar Kongejagterne gik for sig.

Lasse straalede af Sundhed og Lykke. Det Fængsel, han levede i, var jo saa udstrakt og stort og indeholdt alt, hvad han kunde ønske, at han ikke mærkede, at det var et Fængsel. Altid gik hans Følelser i Spring fra den store Glæde til den lille Sorg, men den sidste vidste han altid ufortrøden at faa Bugt med.

Halve Dage strejfede han om paa Jagt og maatte viden om i Skovene, thi nu var Dyrene skræmmet bort fra den lille Sø. Han maatte desuden spare paa

den Smule Krudt, han havde tilbage, og følge Vildtet paa Livet til han var sikker paa sit Skud.

Anne var da mere alene, og under hendes travle Arbejde fik mange Tanker Magten over hende. Hun havde jo altid været alvorlig og havde flere Udtryk for Sorgen end for Glæden. Men naar hun saa' ham komme, tog hun sig uvilkaarlig til Hjærtet som for at dæmpe dets Banken, og naar hun mødte hans Blik, rettede hun sin slanke Skikkelse, lagde Armen om hans Hals, og der var da ikke andet end Glæde og Fryd over hende og ham. Hendes Hjemlængsel tog endnu ikke Glansen af hendes Elskov. Hun følte ikke mere nogen Synd derved. Hun var bleven hjemme i det Lykkens frie Land, hvorhen han havde ført hende, og følte sig som Ejerinde af det Elskovens Guldslot, som hun havde sneget sig ind i.

Lasse var dog ikke altid lige glad. Det pinte ham stadig, at han havde forladt sin Fane og brudt sin Ed. Det sad ham som en Torn i Kødet, som et Saar, der ikke kunde læges. Han kunde ikke blive Tanken kvit, trods alt det, Anne kunde sige ham om, at han derved havde gjort sin Pligt. Det var vel ogsaa derfor, at han saa let fandt sig i at leve skjult i Skoven uden at vide, hvad der skete uden for den, i det Haab, at Krigen snart maatte være forbi, og at hans fordums Vaabenkammerater maatte drage bort.

Tanken om Johan Printz pinte ham ogsaa paa en sælsom Maade. Han maatte tilstaa for sig selv, at han

havde begaaet et Mord paa Korporalen, en ubevæbnet Mand. Det krænkede hans Selvfølelse og forringede ham i hans egne Øjne, ligesom den brudte Fane-Ed. Men Annes Kærlighed var ham en Oprejsning; han kunde dog vel ikke være saa ringe Mand, naar en Pige som hun holdt af ham! Lidt efter lidt gled Tanken om Korporalen ind mellem de andre fantastiske Forestillinger og ængstelige Drømmerier, han nærede om Djævelen. Den døde Korporals Person blev ét med selve det Ondes Ophav, saaledes at han virkelig troede, at Korporalen havde været Djævelen selv. Men han havde jo dræbt ham, — og man kunde jo dog ikke rydde Djævelen af Vejen, dræbe eller myrde Djævelen, der jo lige saa lidt kunde dø, som det Onde kunde udryddes af Verden. Det vidste han jo godt. Han, som ellers ikke var bange for noget levende Væsen, nærede den mest levende Frygt for den Onde og hans Udsendinge. Han vidste, at Djævelen altid og overalt lurede paa Menneskene, han vidste, at han kunde overvindes af Gud og af gode Mennesker, og at hans Magt kunde bekæmpes og brydes, og han selv manes bort for en Tid, men dø kunde han ikke. Han tænkte paa de tre Hexe, som han havde set blive brændt paa Torvet i Thorn. Den ene af dem, som var saa ung og saa dejlig og som havde danset paa Baalet som en Vanvittig, saa at hendes lange røde Haar hvirvlede om hendes Hoved, indtil det i et Nu flammede op, og hun selv pludselig forsvandt i Ilden, havde i lang Tid derefter ikke været ude af hans Tan-

ker, ja, den dejlige Hex var efter Døden kommen til ham om Natten, havde knuget ham i sine bløde Arme, — — endnu saa længe efter gruede han ved Tanken derom. Han greb ind under Vamsen efter Amuletterne og de hellige Urter.

Da han engang sad med disse sine Skatte i Haanden, kom Anne til og spurgte ham, hvad det var. Og forpint, som han i Øjeblikket var, kom han helt i hendes Magt og gav efter for hendes ømme og angstfulde Ord, da hun spurgte, hvad der skadede ham, hvad der pinte ham, ham, der var saa stærk, saa mægtig, saa uforknyt og saa ubøjelig frejdig?

Han sagde hende da, at det var Johan Printz, han tænkte paa, hans Ansigt, saaledes som det forsvandt for ham i det sorte Dyb, og da han tilsidst ikke saa' andet af ham end den afhuggede Haand, der med sine lange, skidne Fingre krampagtig knugede og knyttede sig fast om Brogitrets Jærnstang. Altid saa' han dette Ansigt og denne Haand. Især nu, da Aftenerne var blevet saa lange og mørke. Han havde ogsaa set hans magre Skikkelse komme krybende lydløst gennem det lange grove Græs en Aften ovre ved den lave Høj og forsvinde bag Bregnerne.

»Det har været Grævlingen, som har sin Hule dér,« sagde Anne.

Nej. Forgangen Aften ved Fuldmaane havde han set ham bag den høje Birk, da han hentede Vand. Han stod og grinte med de gule Tænder, og hans venstre Fod var en Hov, og han skrabede med denne

Hov i Jorden som en Hest og pillede Orme op med de krumme Kløer paa den højre Haand. Men den venstre Haand saa' Lasse ikke.

En Gang, da han i Halvmørket havde lagt Haanden paa en Stub, rørte han ved noget blødt og klæbrigt og se: han havde lagt Haanden i hans Ansigt, og da han drog Kniven og slog til, huggede han den blot fast i den raadne Egestub.

»Dine Øjne narrer og forblænder Dig,« sagde Anne.

Nej. Nej. Selv om Dagen kunde han se ham i de drivende Skyer, i Ildens Gløder, i Vandets Spejl. Og i Mørket — han vovede knap at række Hænderne frem og føle sig for, thi han frygtede for at komme til at røre ved noget Levende — ved ham — Djævelen — Johan Printz. Og der er ingen Hjælp mod Djævelen. Det havde de Mænd selv sagt, som kendte Passauerkunsten, og som søgte Verden rundt efter Midler mod det Onde.

Og han fortalte hende nu om de hemmelige Ting, som han ejede.

»Se, den var det, som reddede mit Liv, da han skød paa mig paa Broen med min egen Pistol,« sagde han og viste hende det lille Rør med Sedlen, »den gør mig skudfast og haard, men Vaabensalven hjalp ikke mit gode Sværd, Johan Printz var stærkere. Se,« sagde han og tog den lille Skindpose frem, »det var det, som fik Dit Hjærte til at smelte —.«

I det samme, han havde sagt det, fortrød han det.

Hun veg angst tilbage, var ganske bleg og trak Vejret dybt og besværligt.

»Sig det hele!« raabte hun.

Han fortalte da med sagte Stemme om den Handel, han havde gjort om Natten ved Kirken.

»Lasse! Du er besat af Djævelen! Du har forsyndet Dig mod Gud! Det var altsaa Djævelens Værk, at Du sneg Dig ind i mit Hjærte. Giv hid alt det, Du har, kom, giv hid!«

Der var en Myndighed over hende, som han ikke kunde modstaa. Han tog det altsammen frem: den kostbare Passauerseddel, Saarsalver og Vaabensalver, Pakker med Urter for Sot og Syge og dem, der vakte Elskov, og alt som han tog det frem, kastede hun det paa Ilden. Det var et Offer, han bragte, men han vilde jo ofre alt, sit Liv, sine Vaaben, sit Helbred for hendes Skyld. Hende havde han jo dog og kunde jo ikke miste hende, — med let Hjærte kunde han brænde det lede Troldtøj.

Siden den Dag var Anne ikke fuldt saa lykkelig mere. Hun længtes mere og mere hjem, ikke alene efter Hjemmet, Moderen og Faderen, men efter det trygge, vante Hjemmeliv, Dyrene, Krogene i Stuerne og Smaatingene. Der var saa stort derude, saa vidt til Væggene, saa højt til Loftet.

Sikkerheden var borte, der var en Angst over hende, som hun ikke kunde beherske; Frygten for det, som muligvis gik for sig uden for Skovene, blev større.

Ikke heller kunde hun finde sin Gud, som hun havde forsyndet sig saa haardt imod. Den Gud, som hun kendte hjemme fra den lave Kirke, var ikke herude under den uendelige Hvælving, og hans Ord, som var hende saa godt kendte gennem Præstens sprukne Stemme, lød helt fremmede for hende herude gennem Fuglenes Sang, Bladenes Hvisken og Stormens mægtige Salmesang.

Nu var der ogsaa blevet rokket ved det, hvorpaa alt det andet hvilede, og hun havde atter følt den hemmelighedsfulde Angst for Lasse, som hun kendte fra de første Dage. Han, som nærede større Frygt for Djævelen end for Gud! Tidt havde hun været bange for hans Voldsomhed og Vildskab, hans flammende Elskov og hans Tørst efter Krig og Farer, men bag hendes Frygt havde hendes Beundring for hans Styrke og hendes Tillid til hans Mod været urokkelig. Nu havde hun for første Gang set ham bange.

Men hun gjorde et Løfte. Hun vilde lære ham aldrig at være bange mere, men kun at frygte og elske Gud.

XI

TIDEN gik og Sommeren led. Krigen varede ved, thi det er ikke saa let at faa Bugt med et Rige, selv om det næsten helt er i Fjendens Vold. De saa' ingen Mennesker ude i Skoven og vidste ikke, hvad der skete uden for den, de vidste ikke, at Svenskerne endelig havde erobret Møen, og at Nakskov, efter sit lange tapre Forsvar, havde maattet overgive sig. De mærkede kun, at Tiden gik ved at Planterne groede, forandrede sig og satte Frø, Fuglenes Unger blev voxne, Bærrene rødmede og modnedes, og Hjortene skreg af Brunst ude i Mosen.

Anne havde travlt. Da Lyngen begyndte at blomstre paa Sletten og Jordbærrene var forbi, laa Revlingebærrene spredt i Lyngen som sorte Hagl, Tyttebærrene hang der imellem som bitte rødmende Æbler, og de duggede Blaabær gemte sig under de haarde, blanke Blade. Hun gik over den store Lysning, der blaanede af Blaaklokker, der stod og ringede lydløse i Morgenvinden, og ned i Mosen, hvor hun fandt store saftfulde Multebær, som hun kun kunde faa fat paa ved at springe fra Tue til Tue, men hun sprang som

et Kid paa de nøgne Fødder, der var brune af Tørvejorden. Da hun gik tilbage, fandt hun i Tykningen en hel Skov af overmodne Hindbær, saa mange, at hun kunde sidde ned og plukke og fylde de Kurve, som hun havde flettet af Straa og Kviste og tættet med Blade og Siv. Hun fandt Mannagræs ude paa Sletten, og hun lærte Lasse at stryge de dejlige, glasklare Mannakorn, som Bønderne paa Falster troede kun voxede paa deres Ø, og da han saa' hendes Glæde, strejfede han vidt omkring efter dem og fik samlet saa mange, at det gav meget Arbejde at skalle dem. Anne var altid straalende fornøjet, naar hun fik nye Fødemidler og naar Jordkælderen, som Lasse havde gravet, var vel forsynet med mange gode Sager.

I hele August Maaned havde det været en stadig og stærk Varme; der faldt ikke Regn i lang Tid, Duggen fordampede strax, og Mosekonen bryggede. Om Dagen stod Solen blank og brændende paa den evige hvidblaa Himmel.

Lasse lod sig overmande af Varmen. Han gad ikke rigtig røre sig, men laa ved Hytten og morede sig med at røge tørrede Nældeblade i Stedet for Tobak af en Pibe, som han efter mange fingernemme Forsøg havde faaet lavet sig, og han havde mest Lyst til at sysle med alt sligt stillesiddende Arbejde, der faldt ham saa let. Hytten var efterhaanden forsynet med mangfoldige Bekvemmeligheder, og de havde faaet den kær som et virkeligt Hjem. Nu da Efteraaret be-

gyndte at melde sig, tog han sig sammen. Han fik Anne med, og de strejfede igen langt omkring paa Jagt eller Fiskeri ved Stranden. Folk saa' de kun en enkelt Gang, og da skjulte de sig eller flygtede, skøndt Anne altid glædede sig ved at se en Skikkelse, som hun troede at kende. Kirkeklokkerne ringede ikke mere, og de lyttede ikke mere efter dem.

Det blev tidlig mørkt, og om Aftenen kom klamme og fugtige Taager drivende gennem Skoven, naar Solen gik ned. Det regnede ikke, men Væden satte sig som Draaber i deres Haar, i Klædernes Luv og dryppede fra Grene og Blade. Naar Maanen kom op, blev Taagen lettere og finere og den lagde sig ligesom mættet af Maanens Lys tæt over Jorden uden om Skoven, der svømmede i den som en Ø i et Hav, og Træernes sorte Toppe ragede som Skibenes Master op mod den kolde Himmel.

De hørte Trækfuglenes Skrig om Natten, de saa' dem samles paa Engene om Dagen. Alt forberedtes allerede til Flugt.

Anne var behersket af en ubestemt Følelse af Forventning og Angst. Hun længtes mere og mere hjem. Undertiden, i korte Øjeblikke, kunde hun atter blive betagen af en sælsom Frygt for Lasse, pludselig kunde hun faa en Følelse — der lige saa hurtig forsvandt — af, at han var en fremmed Mand. Hvem var han, den frejdige, glade Svend? — En forløben Soldat, der frygtede Djævelen mere end Gud! — I et Nu, kortere end et Suk, som et Lyn, et Blink, et Slag, som en

Svale, der skar gennem Luften og forsvandt — fløj den Tanke gennem hendes Sjæl, at hun kendte ham ikke — hvem var han? — — — Hun stod ved Arnen — en tosset Humlebi brummede idelig omkring hende, helt beruset og fortumlet af Honningsaft og Blomsterduft, den tænkte intet Ondt, men var glad over den skinnende Sol og Jordens modne, sukkerholdige Dejlighed og brumlede om og stødte imod og summede løs, men dens Summen lød for Anne som en sagte Sang om Haven derhjemme, Bistaderne bag Stalden, Blomsterne tætved, Køkkenurterne, Hyldebuskene paa Gærdet, Solstraalerne, der strømmede i Guldstriber ind gennem Lugen, og hun brast i Graad og glemte alt andet end sin Længsel efter Hjemmet.

Den forlod hende ikke mere, den sagde hende Godmorgen, naar hun hilste den gryende Sol, den hviskede hende Godnat, naar hun lagde sig paa Lejet, den fulgte hende i Drømme, løb efter hende om Dagen som en lille Hund, lo i hendes Elskers Kærtegn, var hendes Ven i Skovens Ensomhed, græd og klynkede i Blæstens Susen, i Regnens Dryppen, lød i Køernes kaldende Brølen, i Biernes Summen og lurede bag Taagens hemmelighedsfulde Tæppe. Den var der altid.

En Dag gik de langt ned mod Syd langs Skovens Udkant for at se om Nødderne var modne og for at sanke Brombær og Hyben. De havde taget Nadveren med og slog sig ned ved en lille Høj, der hegnede Skoven med store overgroede Sten, der skjultes af

Tjørn, Slaaen og Liguster. Ranker og Slynger af Roser, Brombær og Burrer filtrede og vevlede sig ind i hinanden mellem Bregner og Mos, Lavarter og Stenurter. Men Glansen var allerede af alle grønne Planter. Hun plukkede sine Kurve fulde af de sorte, blanke Bær, og undertiden fyldte hun sine Hænder og lod ham i Leg æde af dem som en Hest.

Timerne svandt for dem under Spøg og Latter, indtil de pludselig saa', at Tusmørket havde listet sig ind i Skoven bag ved dem. Det var, som den havde slugt al Solens Lys og fortæret Dagens milde Varme. Der stod en kold og gusten Aande ud fra den, en bitter og vammel Lugt, der kom fra de giftige Sumpe derinde. Saa foer de pludselig sammen og syntes som saa tidt, at de hørte Skridt, der traadte haardt inde i Løvet. Kom der nogen? De lyttede. Men ingen kom og intet hørte de andet end deres eget Blod, der vældede stærkt og sundt og voldsomt, som vilde det sprænge deres unge Pulse og unge Hjærter. Saa hørte de en Hund glamme langt borte. Hun sprang op paa Stenene og saa' i Retning af Byen. »Det er Sebastians Hund,« sagde hun, »aa, hvor jeg længes hjem. — Hvad er det, Lasse?«

Lasse havde ogsaa rejst sig og stod og stirrede stift ned mod Sydvest. Et stort bredt Flammeskær hævede sig over Skoven nede i Retning af Byen, et smudsigrødt Skær, der snart løftede sig og snart sank efter som det lyste eller blev mørkere. Højt oppe under Himlen

hang en rund, lysende Sky, og Skæret blev rødere og lysere.

Da raabte Anne: »Nu brænder de Byen!«

Hun vred sine Hænder og knugede sig fortvivlet ind til ham. »Aa, mine arme fattige Forældre! Min lille Helle! Aa, Lasse, Lasse, nu kommer Guds Syndestraf over os! Kom, kom, hjælp dem, Lasse!« Og hun gav sig til at løbe.

Men Lasse standsede hende.

»Du maa blive her. Du kan ikke vinde med. Søg ind til Hytten. Bliv dér. Gem Dig, luk Dig inde! Vent blot, jeg skal hjælpe dem.«

Saa løb han. Hun stod og saa' efter ham, da han løb over Mosen og til han forsvandt i Skovens Mørke. Saa hørte hun første Gang i lang Tid Klokkerne klemte hjemme i hendes By. Det var den første Nat, hun var alene i Skoven, men hun mærkede ikke Uhyggen derved, hun hørte ikke de underlige Lyde inde i Mørket, hørte ikke Uglens Hvin ved Søen og saa' ikke de Skygger og Skikkelser, der listede om mellem Ellene, som Lasse saa'.

Det var Bastians og Hans Hejes store Gaarde, der brændte, foruden nogle Smaahuse. Der vrimlede af Mennesker omkring Længerne, der laa lidt Syd for Vejen oppe ved Kirken. Bymændene, svenske og tyske Soldater, Koner og Drenge løb med Kar og Spande til og fra Gadekæret. Men i de Tider var det ikke muligt at slukke en rigtig Brand, Slukningsredskaber

kendte man ikke, og alt var bygget af Ler og Straa, Bindings- og Bjælkeværk. De fattige Forsøg, man gjorde paa at slukke, havde ingen Art, man lod brænde, hvad brænde vilde, Ilden var en Djævel, ingen kunde knægte.

Byens Folk raabte og skreg, de nærmest boende Bønder stod beredte med Kar og Spande eller laa paa Tagene for at vogte deres Eget, og de svenske Ryttere lo og morede sig og benyttede Lejligheden til at plyndre dér, hvor der endnu var noget at plyndre og som nu i Forvirringen kom tilsyne. Brandskæret og Mørket stod saa skarpt til hinanden, at Skikkelser og Skygger løb om og var ikke til at skelne fra hinanden. Ude paa Marken stod en Flok gamle Koner. Nogle af dem læste over Ilden for at dæmpe den, andre græd og skreg, naar Flammerne slog i Vejret, men naar Vinden kastede Røgen ned over dem, gemte de Hovederne som skræmte Høns. Den sure Damp af glødende Træ, som Vandet forkullede, og den svedne Stank af den Smule Sæd, som Bønderne med yderste Besvær havde bjerget i den slemme Ufreds Tid, bed i Øjnene og kradsede i Halsen, men lod til at hidse Soldaterne, der mere søgte at øge Baalet end at slukke. Den grimme Kvartermester med det skamskændede Ansigt drev drukken omkring med en leende Rytter under hver Arm og raabte idelig: »Hanen galer! Hanen galer!« og da en Kone kom trækkende med en strittende Ged, sparkede han Dyret ind i Flammerne.

Neden for Bakken havde nogle fine Herrer i grønne Kjortler med Sølvknapper og lange Støvler samlet sig og nød Skuespillet. Det var Kongens Jægere og Hundedrenge. Men oppe ved Kirken stod et Par mørke Skikkelser foran den oplyste Mur. Den ene — var det Præsten? — bredte Armene ud og samlede dem atter, — manede han?

Lasse laa paa Lur bag en Bunke gammelt Gærdsel og saa' alt dette. Han var først helt forvirret og fortumlet efter det hastige Løb og ved Larmen og Synet af de mange Mennesker, vant som han var til den store Stilhed og Tavshed ude i Skoven. Han slugte alt med Øjnene, men lod saa sit Blik langsomt og søgende glide rundt fra det ene Sted til det andet. Han kendte mange af Rytterne og af Byens Folk. Endelig opdagede han lille Trine Hassel. Hun stod ude paa Vejen, belyst af Ilden. Drengen stod foran hende og stirrede paa Ilden, og hun havde begge sine Hænder paa hans Skuldre, som for at holde ham fast. Hun var bleven saa lille, syntes han. Ak, om Anne kunde have set dem!

Ole Hassel saa' han forgæves efter. Naa, han var vel bleven hjemme ved Gaarden! Der var vel ikke sket en Ulykke!

Han maatte se at komme hen til Annes Hjem og overbevise sig om, at Gaarden stod, og de alle var levende.

Han vidste, at det var Døden for ham, hvis han blev opdaget, han vidste, at alle hans fordums Kam-

merater vilde stime sammen om ham som Hunde om en Hare for at snappe ham, — ham, Desertøren.

Langt bag om Byen listede han sig. Skridt for Skridt fra den ene mørke Krog til den anden sneg han sig nærmere og nærmere. Overalt saa' han øde og forladte Gaarde og afbrændte Huse. Han tænkte med Gru paa Annes Hjem, der var ham som en hellig Grund. Dér laa Gaarden. Han gik bag om den, thi paa Gaden turde han ikke vise sig. Staldens Tag var halvt revet af. Han gik ind. Den var tom. Var Køerne da ude, eller var de maaske slagtede? Og Hestene?

Fra Stalden førte en Dør ind til Stuen. Længe stod han uden for den og lyttede. Ikke en Lyd. Han vidste, at lige inden for Døren var der en Skabsseng i Væggen, hvor Anne havde sit Leje og sine Klæder, og tæt derved stod Forældrenes Sengested, saa der dannedes et lille Rum, hvor Anne plejede at klæde sig af og paa. Stuens svage Lys naaede aldrig hen i denne lille Krog.

Endelig løftede han forsigtig Haspen ud af Krampen, og Døren gik op. Der var halvmørkt derinde, men lyst for ham, der kom fra Mørket. Døren ud til Gaden stod paa vid Gab og svajede paa Hængslerne, Vinden fejede ind og havde slukket Lampen paa Bordet, saa den osede med en bred rød Tane, men henne ved Fadebursdøren hang en anden Lygte, der sendte et svagt Lys ud over Stuen. Der stod mange Krus og Kander, Stobe og Boller rundt om, der laa tomme

Fade slængt hen, og ved Kælderlemmen laa den store Gammeløl-Tønde, men Tappen var ude. Bordet flød af Væde, og der stank som i et Ølhus.

Gryden stod ved Siden af Arnen, som om den lige var tagen af Krogen, og Stuen saa' ud, som den havde været fuld af Folk, der alle var styrtet afsted ved Raabet om, at Ilden var løs. Men nej, ved Enden af Bordet sad Ole Hassel og sov. Han var fuld. Hovedet laa bagover mod Halmstolens høje Ryg, hans glatte Ansigt var oppustet og rødt, og det lange Haar viftede i Trækvinden hen over hans Øjne.

Lasse var lydløst gledet ind ad Døren og stod i Rummet ved Sengestedet med Flinten i Haanden. Saa aabnede han sagte Døren til hendes Leje og greb et Par Gange hastig op i Hylderne, tog, hvad han fik fat paa og byltede det sammen. I det samme hørte han nogen i Stuen og vendte sig om.

Lasse Månsson kendte ikke Frygt. Vel sandt, han var bange for Djævelen, som han tidt og mange Gange havde troet at se, men aldrig før i dette Øjeblik havde Frygten taget sit Tag i ham, grebet ham i Struben med sine Jærnkløer, knuget ham Aanden ud af Halsen, tvunget ham i Knæ, saa de slog mod hinanden, og saa det blev sort for hans Øjne.

Var det Satan selv eller Johan Printz, der kom ind ad Døren og trak den til efter sig? Hvem af dem var det, der vækkede Ole Hassel med et Slag paa Skulderen, og som kiggede i Krusene? Hvem af dem var det, der gav sig til at tale med den gamle, halvfulde

Mand, lokkede og lirkede for ham og forlangte hans Datter, spurgte, hvor hun var gemt og skjult og hvor hun var sendt hen? Var det ikke Satan selv, der søgte at fortrylle og forgøre, som tog Penge frem, og lovede og tilbød, som frittede og fristede med en Stemme, der var lind som Olie og lækker som Honning?

Lasse Månsson saa' ikke Hestefoden, men han saa', at Skikkelsens venstre Arm var stumpet og uden Haand — saa vidste han, hvem han havde for sig. Men han vidste ogsaa, at det nu galdt om at redde Livet og at slippe bort, han vidste, at alle Korporalens Drikkebrødre om et Øjeblik vilde storme ind i Stuen, han hørte dem allerede ude paa Vejen. Han tænkte paa hende, der sad ude i Skoven alene med sin Angst — hvis han nu aldrig kom tilbage til hende? Langsomt hævede han Flinten og med fast Haand og sikkert Øje tog han Sigte, — nu skulde han da endelig faa Ram paa det giftige Kryb — — da fløj det gennem hans Hoved, at nu snigmyrdede han — — og en Krøbling. I samme Nu vendte han sig rask og sendte sit Skud mod Lygtens søvnige Øje henne ved Arnen.

Han hørte Larmen af Skuddet, Lygten, der ramlede ned, høje Skrig. Det blev mørkt som i en Grav, og i samme Øjeblik var han gennem Stalden ude i det Fri. Han hørte hujende Raab efter sig, medens han fløj afsted. Han kunde ikke lade være med at le højt og maatte tvinge sig for ikke selv at raabe med. Som

et løssluppet Føl sprang han afsted med Bylten paa Nakken og Bøssen i Haanden. Han standsede ikke engang for at lade Bøssen paany. Fredsskoven var saa forhugget, at den næsten helt var borte, men han sprang over Stammer og Stubber og Spaaner og forsvandt.

XII

HELE den lange Nat maatte han berette Anne om det, der var sket derhjemme, og om det, han havde set. Han var saa træt, at han strax kastede sig paa Lejet, hvor hun bragte ham Mad og Drikke. Saa fortalte han. Han søgte først at dække over det, han havde set og løj for at skaane hende: Moderen var rask, sagde han, Faderen sov sundt og godt, Stuen var lun og ren som sædvanlig. — Om der var fejet med Sand og Grønt paa Gulvet? Ja, der var fejet. Om der var dækket til Nadver? Om Helle? Om Hunden? Lidt efter lidt blev hun mere og mere mistænksom, Sandheden kiggede nøgen frem, og alt som Trætheden overmandede ham, fik hun hans Skaansomhed og Medlidenhed draget tilside, og hun fik næsten alt at vide.

Hele Natten igennem laa hun søvnløs ved hans Side. Undertiden vaagnede han ved hendes Spørgsmaal, svarede halvt bevidst og faldt atter hen. Kun om Korporalen fik hun intet at vide. Men da hun næste Dag aabnede den Bylt, han havde med, lo hun højt og kyssede sit grønne Vadmels Skørt med den røde

Bort og morede sig over de mange Ting, som han havde taget med, og hvoraf en Del ikke var hendes, men som dog altsammen kom til Nytte. Minderne var spundet og vævet og farvet ind i hvert eneste lille Stykke.

Fra nu af var der Uro over dem begge, og de følte sig usikre overalt i Skoven. Han tænkte, at Johan Printz maaske vilde lede efter ham, gennemsøge Egnen, spore, snuse, jage til han havde fanget ham og faaet Anne i sin Magt.

Fra nu af var deres Liv som alle andres i det stakkels betrængte og ulykkelige Land. Naar de var uden for Hytten og Korsenes Kres, gik de som mellem dybe Afgrunde eller mellem ulmende Ild. Han fjernede sig aldrig langt fra hende, de brændte ikke Ild paa Arnen, naar det var mørkt, og han skød kun, naar han var langt fra Hytten.

Efteraaret kom. Der blev højere til Himlen og Luften blev mere skarp og klar, men som oftest hang dog Skyerne tungt der oppe eller drev afsted for Vestenvinden eller en Storm fra Nord. De klumpede sig sammen, taarnede sig op over hinanden og kom langsomt krybende hen under Himlen; som alle Eventyrets mægtige Uhyrer, Drager og Slanger, drog de frem for at kvæle Jorden under sig. Langt nede i Horisonten berusede Solen sig hver Aften i et Purpur-Orgie og forgyldte Uhyrernes Kløer og skællede Haler eller glimtede fornøjet og skælmsk i en Kirkes Flaske-

bundsruder og gød Ild i alle Mosernes sorte Pytter, saa de blinkede som kostelig Vin i dyrebart Krystal.

Inde i Skoven lød Efteraarsstormen som Ekkoet fra utallige larmende og skrigende Mennesker, der hvinende og hylende kæmpede og brødes ude paa Sletten. Undertiden tog den hele Skoven i sin mægtige Haand og gennemrystede den i sin Vrede, eller Vindstødene kom langt borte fra med et svindende Brøl og susede ind mellem Træernes Toppe som et langt, lettende Aandedrag, eller foer ind lavere nede mellem Underskoven over det stride Græs, og da lød det hulere og farligere eller mildere og tonende, som om de spillede paa Strænge.

De sad Dage igennem ved Hytten og lyttede til Stormens mægtige Flugt. Og de saa' Skoven kaste sin stolte Jægerdragt og iføre sig rige, gyldne og brogede Farver som til en Fest. Birken hyllede sig i sit Slør af det fine, ganske bleggule Løv, der som Guldstøv dirrede om den hvide Stamme; Bøgens og Egens Blade blev broncerøde og spættede med Grønt, og Rønnens blændende Purpur-Klaser brændte mellem dens brandgule, sortplettede Pjalter; Askens Løv var som blegt og vissent Gobelin, og Lønnens Flige med de karminrøde Stilke dryssede allerede.

Saa kom Regnen. Vinden jog den foran sig i stive Kast og stride Strømme, og den faldt tæt og tungt i mange Dage, ensformigt og evindeligt. Svampene grinede røde og brune inde hvor før Anemonerne stod, giftigrøde Skærme, okkergule Hanekamme, og Stink-

svampe, der stank som Aadsler, saa det smagtes paa Tungen ligesom af Messing.

Og da Solen atter kom frem, var Festen forbi. Det havde været en Dødsfest. Askens Blade faldt saa pludseligt som et Menneske kaster sin Klædning, Lind og Hyld og Røn fulgte efter, saa svævede Bøgens og Ellens Blade ned, et efter et, men tæt og hurtigt. Ellens var endnu ganske grønne, den var skudt højt i Vejret i Sommer og vilde nu vise den Krone af tætte Grene, den bar paa sit Hoved. Men Egen tøvede og strakte sine knudrede og bugtede Arme, medens Hvidbirken allerede stod ganske nøgen og undselig i sin hvide Pragt og lod sine fine Grene falde ned om sig som et sort Slør, som Aslaugs Næt, nøgen og dog ikke afklædt, — — — lidt efter lidt faldt da alle Blade, dryppede alle Bær, flygtede alle Fugle, og Ravne og Krager drog med hæse, klagende Skrig hen over de tomme, sorte Skove.

Lasse havde opfyldt en Sti, som førte ind i det store Morads, der laa langt inde i den gamle tætte, lavstammede Skov. Mellem de høje Siv kunde de tørskoet naa ind til en lille fast Plads, der var skjult af en Urskov af Vandplanter og hvor gamle Vindfælder stak deres slangeagtige Rødder og Rodtrevler op af det slimede, stillestaaende Vand. Her havde han mangen en Gang siddet paa Lur efter Ænder og Hejrer. Men der var ikke godt at tøve for længe. Der var kvalmt og lummert af giftige Dunster der-

inde, og det var ondt for Lungerne at drikke den sott-svangre, feberdrægtige Luft.

Nu tyede de dog strax derind, naar de sporede nogen Fare, og deres Frygt var altid vaagen og altid paa Vagt. Med god Grund.

Den svenske Konge og Dronning var paa Nykjøbing Slot. Her forhandlede Kongen med de fremmede Gesandter og fordøjede Skuffelserne over Kjøbenhavns mislykkede Belejring, idet han afventede Begivenhedernes Gang med sikker Tro paa, at han vilde naa sit Maal: at erobre hele Danmarks Land. Alt imellem adspredte han sit Sind med at jage i sin Fjendes Skove.

En solklar Formiddag blev Lasse og Anne skræmmet op af Raab og Larm, og de saa' en stor Mængde svenske Ryttere trave langsomt over Engene og gennemsøge Skovene. De sad hele Dagen inde i Sumpen og hørte Folkenes Raaben til hinanden paa Svensk og Tysk og deres Hestes Vrinsken, men de red udenom og forsvandt.

Lasse forstod, at det ikke var ham, de søgte, thi de vilde vel næppe anvende saa mange Mænd for en eneste ussel Overløbers Skyld. Han gættede, at der skulde være Kongejagt, da han jo havde set Jagtbetjentene i Landsbyen. Han forstod, at Skovene blev eftersøgte inden Jagten, for at de ikke skulde gemme Snaphaner, Rømningsmænd, Misgærningsmænd og andre forløbne Skælmer, der kunde stræbe de høje Jagtherrer efter Livet. Lasse sad og fortalte Anne herom og fordrev

hende Tiden med Fortællinger om den Tid, han levede mellem Snaphanerne, og om de mange Planer, disse havde lagt om at fange eller dræbe Svenskekongen.

Efter at have travet Skovene igennem helt ud til Stranden, vendte Rytterne tilbage, og først da det blev mørkt kunde Lasse og Anne vove sig ud.

De følte sig som jagede Dyr.

Tidlig næste Morgen var de allerede paa Udkig, og halvgaaen Middag hørte de Hornklang ovre i Skoven, Øst for Sletten. Den lød kaldende og varslende; men af og til hørte de hele Musikstykker som af mange Instrumenter langt borte. Anne var betagen af alt dette, aldrig havde hun hørt noget saa skønt.

Hornene kom nærmere og nærmere til den store Slette, snart kunde de skelne Hundenes Glammen, og da de saa' Støverne komme flyvende ud af Skoven derovre og styrte ned i Mosen, tog de hinanden i Haanden og løb ind i deres egen Skov til deres Skjulested i Moradset.

Lasse frygtede kun Hundene, Menneskene vilde ikke kunne finde ham. Tavse satte de sig hos hinanden i bange Forventning om, hvad der vilde ske. Saa hørte de atter Musiken og Hundenes Gøen fjerne sig, saa vidt de forstod i nordlig Retning. Hele Dagen svævede Musiken i Luften, snart langt borte, snart nærmere ved, alt som Vinden bar til eller fra.

Kong Carl Gustaf var ikke oplagt til Jagt. Han lod sin svære hvide Hingst skridte langsomt hen over Slet-

ten, uagtet den utaalmodig rev i Stangen og vilde frem. Lige saa tyk og klodset han var, sad han dog let og urolig i Sadlen og vidste behændigt og med god Kunst at tøjle Dyret. Han saa' saa borgerlig ud i sin tarvelige Dragt og tog sig helt ubetydelig ud mod den unge Dronning med den høje Filthat over det kreppede Haar og den grønne, guldsnorede Fløjls Kjole, der var saa lang, at den strejfede de højeste Græsstraa.

Kongen talte ikke, men saa' sig stadig urolig om med sine kolde, blaa Øjne. Bag ved Kongeparret red nogle af Dronningens Damer, de hollandske Sendebud og mange svenske Mænd, tapre Krigere, hvis Navne for altid var blevet berømte i denne Krigens Tid. Der red den overmodige, ustyrlige Clas Tott, alle Kvinders Yndling, elegant og hensynsløs som ingen anden, der red Rutger Ascheberg med den svære Guldkæde om Halsen, mager endnu efter sine Saar fra den mislykkede Storm paa Kjøbenhavn. Kongen havde gjort ham til Kommandant paa Møen, som, tildels ved Forræderi, jo endelig var faldet i hans Hænder. Der red Kongens Kammerherre, Oberst Mørner, Lasses gamle Chef for Smaalændingerne; der red den rolige og forstandige Generaladjutant Jørgen Mellin og mange, mange flere.

Men der var ingen festlig Glæde over Jagten. Man mumlede i Kongens Følge om, at Kongen ikke befandt sig vel. Pletfeberen herskede stærkt i Hæren! Eller var det kun Humøret, som var sygt? Var det

maaske bange Anelser, der pikkede ham i Ryggen, naar han idelig vendte og drejede sig i Sadlen?

Endnu havde Hundene ikke jaget Storvildt op, men hele Følget var beredt til at sprænge efter, naar det viste sig. Alle spejdede ivrigt frem efter Hundene med stive Øjne og saa' ikke paa hinanden, naar de talte eller svarede. Støverne halsede, Hornene klang, og den store sammenkoblede Meute af graagule Mynder halede afsted med Jægerdrengene, der holdt dem i Kæder og Remme, og som grædefærdige strittede imod og raabte, naar de hidsige Dyr vilde slæbe dem hen ad Mosen til, hvor de ventede, at Støverne vilde spore det Vildt, de skulde slippes løs imod.

Langt bag ved dem kom en Rytter skridtende forsigtig ud af Skoven, men da han saa' Jagtselskabet og kom ud paa Sletten, sprængte han efter det i Karrière. Det var en Kurér. Han meldte sig til en af de bageste Officerer i Følget og blev kaldt frem til Kongen, der parerede sin Hest.

Kuréren sprang af, og med Hatten i Haanden gav han Kongen nogle Breve. Saa maatte han fortælle, og det var ikke lidt, han havde at berette; thi han kom fra Fyen. Kongen hørte opmærksom til med sammenpressede Læber, idet han uafbrudt svippede sig over Laaret med sin gamle smudsige Handske. Følget holdt i nogen Afstand i en stor Kreds om Dronningen, der utaalmodigt ærgrede sig over Afbrydelsen. Men der blev ingen Jagt den Dag. Lidt efter red Kongen ad Stranden til og her, ved Skov-

vogterens plyndrede Hus, forhandlede han hele Dagen med sine Mænd og Gesandterne, medens Følget stadig ventede og til Adspredelse lod Musiken spille for sig.

Det var det, de to Flygtninge hørte i deres Skjul.

Allerede Dagen før havde Anne følt sig ilde efter det lange Ophold i den usunde Sump, men om Morgenen var hun atter frisk og rask.

De sad hele Dagen tæt op ad hinanden mellem de høje Siv; de hviskede til hinanden, skøndt ingen kunde høre dem. Hun hvilede med Hovedet mod hans Skulder, og naar hun talte, saa' hun op i hans mørke, opmærksomme Øjne. Han havde Armen om hende, men han slap ikke sit stumpede, skarpt slebne Sværd, beredt til at støde Hundene ned, hvis de kom.

Hun var ikke saa urolig som han. »Gud vil hjælpe os, Lasse,« blev hun ved at sige, »den, Gud vil bevare, er uden Fare.«

»Ja, ja,« sagde han, »de sporer os vel ikke, lader det til, men saa?« Han tav, thi han var raadvild i den senere Tid. Aldrig havde han troet, at Krigen skulde vare saa længe, og nu stod Vinteren for Døren igen. Hvad skulde han saa gøre? Selv kunde han vel nok bjerge sig mod Kulde og Fugtighed og hytte sig med knap Kost, men hun? Hele hans trøstige Selvtillid og dumdristige Mod var ved at svigte ham.

»Jeg bliver hos Dig, Lasse, hvor Du gaar, gaar jeg,« sagde hun tidt.

De sad stille uden at tale meget og lyttede efter Musiken. Mange Timer sad de saaledes. Hun laa op

ad ham med lukkede Øjne, og han troede, hun sov. Da blev hun pludselig tung i hans Arm, han saa', at hun blegnede og aandede tungt, men inden han kunde komme hende til Hjælp, sprang hun op og greb Flinten, der laa ved hendes Side. »Kom!« hviskede hun. »Tag den! Løb hen og skyd ham! Dræb ham, Lasse! — Skyd Kongen, Lasse, saa er Krigen jo forbi! Hører Du, skynd Dig, løb!«

Saa segnede hun om, stønnede kun og var uden Bevidsthed. Da Tusmørket kom, tog han hende i sine Arme og bar hende ad den smalle Sti ud af den stinkende Sump.

Anne laa den hele Nat og rystede af Kulde eller brændte i Feberhede og trak Vejret tungt og klagende. Hun døer for mig, tænkte Lasse. Af og til vaagnede hun og drak en varm Drik, som hun undertiden havde lavet af de tørrede Blomster, hun havde samlet om Sommeren. Saaledes laa hun uden Bevidsthed et Par Dage og Nætter, og i den Tid sad han ved hendes Leje. Ofte troede han, at hun var død, saa bleg hun var, og saa stille hun laa, hendes Aandes Pust var ikke at fornemme. Nætterne var ham uendelig lange og grufulde, Skovens Mørke og Stilhed rugede over ham, og han hørte kun Vinden suse derude i de bladløse Træer. Han brændte en lille Ild paa Arnen, og naar hun længe ikke havde rørt sig, tændte han en Lysespaan ved den for at se, om hun ikke var død. Længe stod han da og saa'

paa hende til den brændte ned til hans Fingre. Aa, hvor hvid og bleg var hun ikke! Hendes mægtige Haar, der laa om hende som en Silkeklædning, søgte han at samle og binde; da vaagnede hun, saa' op paa ham og smilede, begyndte en Bøn, men faldt strax hen, inden den var endt. Om Dagen kom Fuglene, som hun plejede at fodre, helt ind i Hytten og kaldte. Lasse selv sov ikke og spiste ikke, indtil han tilsidst segnede hen i en haard, dødlignende Søvn.

Da han vaagnede, stod Anne oprejst og bøjede sig ned over ham. Hun var meget bleg, men hendes Ansigt lyste og hendes Øjne smilte.

»Lasse, Lasse!« raabte hun. »Kom nu! Jeg har havt Kolden, ja det er Koldesygen! Kom nu!«

»Hvad vil Du, Anne?« spurgte han, idet han sprang op. Talte hun sundt eller sygt? Hun var helt paaklædt, hendes Haar var redt og endnu vaadt, hun havde de bedste Klæder paa, det grønne Skørt og Skindtrøjen, som hun havde syet af de Dyrehuder, han havde tilberedt, var trukken uden paa den røde Trøje.

Hun gentog, at hun havde den slemme Koldesot. Hun havde havt den før, den var jo saa almindelig paa Falster, men dog mest om Foraaret. I Dag var det tredie Dag, ikke sandt? Nu var hun helt rask igen; men den kom igen, vidste hun, og meget værre. Nu maatte hun strax afsted til Kippinge Kilde. Det var det eneste Middel: at drikke saa meget af det hellige Vand, som hun kunde holde ud, saa kom Sveden og

saa kom Sundheden, — mange, som ikke var gaaet til Kilden, havde den Sot taget Livet af.

»Kom nu, Lasse! Vi maa gaa.«

»Der ligger Ryttere i Kippinge,« svarede Lasse.

»Ja, kanske. Men dér ligger og min Helsen og Sundhed.«

»Vi kommer aldrig derfra. De griber os, — det bliver værre end Sygen.«

»Vi maa gaa nu. Det er over Middag. Vi kan være der ved Mørketid, jeg kender Vejen. Er Du bange?«

»Ja.«

Hun satte sig paa Sengen og skjulte sit Ansigt, der havde straalet af Iver og Travlhed, i sine Hænder.

Han forestillede hende al den Fare, de udsatte sig for. Nu havde de saa længe undgaaet alle Fjender; at løbe til Kippinge vilde være at løbe lige i Gabet paa dem. Rytterne vilde fange ham, og hun —. Nej, det vilde være værre endnu end Sygen. Hun var jo ogsaa for svag til at gaa den lange Vej. Hvis hun atter blev syg, skulde han nok passe hende igen, og han blev ved at tale og at gentage det samme.

Hun hørte længe paa ham, saa rejste hun sig og gik hen til ham, lagde sin Arm om hans Hals og sit Hoved mod hans Skulder.

»Vi maa gaa,« sagde hun med bævende Læber, — »ellers døer jeg. Her ude døer jeg. Vinteren stunder jo til.«

Lasse saa' paa hende, knyttede sine stærke Næver,

og der gik et Ryk igennem ham, idet han bed Kæberne sammen, som om han sank noget, der var svært at faa Bugt med. Saa sprang han pludselig op, lo højt og frejdigt som i deres gladeste Tid og raabte:

»Saa kom da, Annelille! Saa gaar vi til Din Kippinge Kilde og hvorhen i den vide Verden Du vil, for at Du kan hitte Din Helsen igen!«

Der var nu ingen Ende paa hans Iver for at komme afsted. Han spiste med en mægtig Appetit efter den lange Faste og derefter saa' han sine Vaaben nøje efter. Han trak sine Rytterstøvler paa, som længe havde ligget hengemte, iførte sig sin lange Skindkofte og gav hende Besked om Maden, de skulde have med og Flasker og Krukker til Vandet. Han tog et Spyd, som han havde lavet sig af en Enebærstage og skar det til en Stav til hende. Alt imellem skottede han til hende, og der kom et bekymret Udtryk i hans Ansigt, der ikke svarede til hans muntre og frejdige Tale. Hun hørte kun hans glade Ord, og som om hun var helt karsk og rask igen, bragte hun alt i Stand i Hytten. Der blev fejet og renset, ordnet og gemt hen.

Da de var færdige til at gaa, stod de uvilkaarlig stille inden for Korsenes Kres og saa' paa det Sted, hvor de havde været saa lykkelige.

Saa gik de. De søgte først op mod Nord ad Stranden til, hvilket blev en ret stor Omvej, men dér var øde og ubeboet. Naar det blev mørkt, vilde de vende mod Syd og ved Nattetid komme til Kippinge. De

havde en to, tre Mil at gaa, men Vejen tilbage var jo lige saa lang.

Da de kom ud af Skoven sneg de sig i Begyndelsen forsigtig afsted, stod ofte stille og spejdede fremefter ad den Vej, de vilde. De mødte ingen. Landet var som dødt. Agrene laa udyrkede hen, ja, mange Steder var Sæden ikke høstet, men groede vildt i Vejret eller laa vissen og raadden med knækkede Straa. Der var intet Kvæg paa Markerne og ingen Hyrder. Svenskerne havde røvet Dyrene og forjaget Bønderne eller ogsaa havde disse opgivet Ævret og holdt sig ved Gaarde og Huse, som de ikke turde forlade.

De to Vandrende blev da mere og mere trygge og gik trøstig frem efter Kippinges lille Kirkespir, som de snart saa' pege opefter i Tusmørket som en vinkende Finger.

Anne havde gaaet tappert til. Da hun kom ud af Skovens fugtige og indelukkede Aande drak hun med Vellyst den frie Marks friske Luft. Hendes Kinder fik Rødme, hendes Øjne Glans, og da Solen i den stille, klare Aften sank bag Skovene, skred hun endnu let og spænstig afsted ved sin Stav. Men da Mørket begyndte, støttede hun sig tungere til den og lagde hyppigere og hyppigere sin Haand paa Lasses Skulder.

Mange Gange vilde han gøre Holdt og hvile, men hun vilde fremad, blot fremad, ikke standse. Deres Samtale døde hen lidt efter lidt, Spøgen flygtede, Alvoren kom, tilsidst var de helt tavse. Han vogtede paa hende, naar han turde tage Øjnene fra deres Spej-

den. Ofte stod han stille og stirrede frem i Tusmørket, han syntes stadig at se Skikkelser foran sig. Men hun gik med Blikket rettet fremad, stirrende, ligesom betagen af Længsel.

Det var næsten helt mørkt, da de saa' Kirkens Tag dukke frem, og han turde nu ikke nærme sig Byen mere før det blev Nat. De satte sig da for at hvile og spise.

Da sank hun helt sammen i Græsset, og idet hun klagede ganske smaat, lagde hun sig tilrette som for at sove.

»Sov ikke, Annelille, sov ikke, hører Du!« hviskede han. Men hun sov allerede. Hun blev bleg og blaalig i Ansigtet, aandede tungt og rystede af Kulde. Hun mumlede undertiden uforstaaelige Ord gennem de klaprende Tænder, og han hørte hende kalde ligesom et lille Barn kalder.

Da tog Lasse Månsson den mandeligste Beslutning, han endnu havde taget i sit Liv. Der gled ligesom en Maske for hans Ansigt, hans magre Træk blev skarpe og stive, Læberne smalle, Øjet haardt og koldt, hans Aasyn var som hugget i Sten.

Han dækkede hende til med alt, hvad han havde og satte sig rolig ved hendes Side med Bøssen over sine Knæ og ventede. Da det blev helt mørkt, rejste han sig, trak den lange Kittel paa, kastede Flinten over Nakken og bøjede sig saa ned og tog den sovende Kvinde op i sine Arme.

Saa bar han hende bort. Han bar hende som man

bærer et Barn, hendes Hoved laa ved hans Skulder, og han holdt med sin højre Arm under hendes Knæ, svag og kraftesløs laa hun i hans mægtige Favn. Han saa' ikke hvor han gik, thi han bøjede sig ned over hendes Ansigt og søgte at skelne det, da hun laa saa stille. Men han mærkede hendes Aandedrag mod sin Mund, og medens han gik, søgte han at trække Vejret i samme Takt som hun, — for ligesom at være ét med hende. Saa slog hun Øjnene op, og uden at blive forundret sagde hun kun: »Bærer Du mig til Kilden?«

»Ja,« sagde Lasse Månsson, »jeg bærer Dig til Kilden.«

Hun frøs ikke mere, men en brændende Hede flød let og velgørende gennem hendes Lemmer. Hun vedblev at tale og sagde smilende: »Jeg kan ikke se Himlen for Dit store Haar;« thi dette faldt ham frem over Skuldrene. Men saa lagde han Hovedet tilbage og gik videre, idet han saa' op i den store Stjernehimmel, medens hun laa i hans Arme som et Barn i en Vugge. Men da han snublede over en Tue, lo hun kun, medens han skjalv af Angst for den Byrde, han bar. Atter faldt hun hen i en Dvale, og han gik videre over Markerne i Mørket.

»Du kære lille Gud, lad hende ikke dø! Gør med mig, hvad Du vil, men lad hende ikke dø! Du kære lille Gud.«

Det var alt, hvad han vidste at bede, medens han gik. Han mærkede ikke Træthed eller Udmattelse, men kun en særegen Lykkefølelse ved at bære hende.

Først da han naaede længere frem, hvor Vejen førte opad og gennem en Skovstrækning, kom der en pinende Smerte i de store Muskler over hans Skuldre, men Pinen for hendes Skyld var ham en vellystfuld Pine, og han nød den med en Fryd, der forkortede ham Vejen og lettede ham Byrden, ligesom Lidelserne for Jesu Christi Skyld havde været Martyrerne en Adspredelse og Hjælp i de lange, lange Nætter.

XIII

DET var langt hen paa Aftenen. Hjemme hos Ole Hassel brændte der Lys paa Bordet, og der hang et Par Lygter paa Væggen ved Dørene. Moer Trine klagede tidt over de mange Lys der gik til, men Johan Printz holdt ikke af mørke Kroge i Stuen. Han var som Invalid bleven Vognmester, det vil sige Opsynsmand ved Tros og Træn, og havde i lang Tid havt Kvarter i Gaarden hos Ole Hassel, hvilket skaffede denne nogen Erstatning i Halm og Hø for de store Udskrivninger, Udsugninger, Brandskatter, Plyndringer og Plagerier, som Byens Folk led under.

Historien om, at Fanden havde været løs i Gaarden den Aften, der var Ildebrand i Byen, var naturligvis faret rundt i hele Omegnen. Det var jo egenlig ikke saa mærkeligt, thi i disse onde Tider kunde man jo vente sig alt af den Slags. Johan Printz var dog for en Sikkerheds Skyld flyttet ind i Nabogaarden, men opholdt sig det meste af Dagen inde hos Ole Hassels, hvor Maden og Øllet var bedst.

Ole Hassel og Moer Trine troede dog ikke rigtig paa, at det havde været den Onde selv, der med saa

stort Skrald og Skrig og Skraal havde revet Lygten ned hin Aften og var fløjet ud af det lille Hul i Væggen. De vidste jo, at Lasse Månsson var ude i Skoven, og de græmmede sig ved Tanken om, at Anne rimeligvis levede ude hos ham. Thi hvor skulde hun ellers være? Dog lige saa godt — og hellere hos ham, end her hos Svenskerne! Det havde Hr. Niels selv sagt en Dag til Moer Trine. Alle Forhold var sprængte, gammel Sæd og Skik var sluppen, alt var væltet omkuld og opgivet.

Moer Trine sad nu ved Drengens Seng og halvsov med de smaa trætte Hænder i Skødet, udmattet af Dagens Slid med at opvarte Vognmesteren og hans Venner. Ole Hassel sad ved Bordet med Svenskerne, der havde drukket stærkt og spillet Kort, og nu var kommen i Samtale om det saa meget omtalte Besøg af Djævelen.

Baade Johan Printz, Kvartermesteren med det grimme Fuglefjæs og den kønne Trompeter havde hver for sig givet Historier tilbedste om naar og hvor i Livet de havde truffet paa Djævelen. Ole Hassel sagde ingenting, men tænkte paa de mange Penge, — baade sine egne og Lasses — som i en Kobberkedel laa gravet ned ude paa Marken.

Talen gled ængsteligt og frygtsomt hen paa andre onde Ting, baade om dem, der kunde ses og ikke ses, baade det skjulte og det aabenbare. Stemningen blev mere og mere trykket og uhyggelig. De holdt tilsidst op at tale, og hver for sig tænkte de paa alle-

haande sælsomme og grufulde Ting, som de ikke turde komme frem med eller tale højt om. De ønskede kun at bryde op og komme hjem.

Da sagde Kvartermesteren: »Det, som ikke ses, er værst. Sot og Syge, Pest og Død. Djævelen og al hans Yngel kan manes og korses, men Sot kommer med Død uden at ses.«

Den ældgamle Elias Hugger, som stod og lænede sig til Væggen, thi han turde ikke sætte sig, udbrød pludselig:

»Jæ ha siet han, Pestilentsen, han sæl'!«

»Hvad har Du?« spurgte Johan Printz.

Gamlingen blev forskrækket ved sin egen Dristighed, men da alle saa' paa ham, begyndte han at fortælle, idet han forlegen og beæret skuttede sig mod Væggen. Lidt efter lidt som han fik Munden paa Gang, glemte han sig saa meget, at han lod sig glide ned paa Enden af Kistebænken, hvor han sad og knugede de graa, gigtkrumme Fingre ind i hinanden.

»Dæ va' i Jyllen, langt nere sønderpo, den Gang Torstensten va' i Lande'. Dæ' va' i Rendsborrig. Vi sa' aa Ho'evagt. Dæ va' Aftning. Dæ va' saa løj[1]) aa lummer, a' vi inte ku' vær' anner Stæ'er eng u'enfor melling Pillerne; aa Ulrik spelled' aa si bitte Mundfløjte. Den plirøjede Ulrik sa' aa spelled' aa si' bitte Mundspil, den va' inte størr' eng som ha' ku' gemm'en i si' Næv', aa ha' spelled', saa ha' ku' fo vos al-

---

[1]) stille.

sammen te aa lee aa alle Pi'er te aa græ'e; aa saa glepped' aa blenked' ha' immer mæ' si' Øjn', Ulrik.

Saa kom Maanen hel op, aa vi sa' aa røj vores fatti' Tobak aa lytte' po hanses Mosek, aa Kopral Dobelsten, ha' sæl', ha' sa' aa fnasle[1]) Hu'en løs aa si' gammel Soor po Handen, aa Sve'en trille' a' vos i Lummerhe'en.

Saa var'et a' en lang Mand i en si' Kapp' sto' skudt op u'e ve' vores Pikker, hvor ha'nte maatt' sto'. Trommeslaaeren pejet po ha' over mi' Axel aa sa'e: Hva' æ' ha' for æ' Ræ'tutte?[2])

Saa spytt' Korpral Dobelsten etter ha' aa sa'e: Fort! Fort! Du Teufelskumpen! Dæ' sa'e Korpralen: Fort! Fort! Du Teufelskumpen! sa'e ha'.

Saa rette' hin Mand si' Ryg aa ragle'[3]) hel suttes[4]) li'e u'. Aa Ulrik spelled' aa spelled', aa vi kigge' etter ha'. Men i ve'[5]) a' ha' var gaaen hal'vejs te' Kresten Süllings Bo', vendt' ha' si' Ho'e om i Nakken aa grint'. —

Saa bløv vi saa hvi'e i vores Aasyn li'esom de hvi'e Bannelér om vores Axel. Men ha' gik suttes ing melling Gy'er aa Gænger, — aa væk va' ha'.

Hanses Ho'e va' li'ervis som e' Dø'ningho'e.

Li'e etter smøje'[6]) Lotte fra Schäfergaa'ren forbi ve' vos. Hu' lo som hu' alti' lo. Saa raabt' hu': Man segt dat wi de Pestilentze in d'Stadt hebbe!

---

[1]) pillede. [2]) Fugleskræmsel. [3]) ravede. [4]) langsomt. [5]) i ved = alt som. [6]) løb.

Saa b'e' vi all' lie'som jordskudt,[1]) aa Kopralen hvingled' aa skrej: Vi ha' set Dø'en! skrej ha'.

Ja, skrej vi, dæ va' Dø'en, vi ha' seet!«

Den gamle Karl blev afbrudt ved et kort haardt Slag paa Døren.

Alles Øjne rettedes imod den. Moer Trine rettede sin Ryg og vendte sig. Johan Printz tog Stoben fra det dryppende Skæg, Drengen rejste sig paa Slagbænken, og Ole Hassel tog med begge Hænder i Bordpladen; alle stirrede de stift paa Døren.

Den aabnede sig ganske langsomt, og saa sprang de op, alle som én. Paa Tærskelen stod en høj Mand, mørk i Huden, men med en Farve som en Død; i sine Arme bar han en Kvinde, der var dødbleg som han, og som laa i hans Arme med lukkede Øjne.

Han stod et Øjeblik, men i samme Nu han saa' Korporalen gribe til Bæltet, raabte han med en mægtig Røst: »Agt Jer! Vi har Pesten!«

Der hørtes Brag af Stole og Bænke, der væltede, Drengen skreg henne i Bænken, Svenskerne og Karlen raabte op, saa' sig forvildede omkring og styrtede efter Johan Printz ud af Stalddøren; gamle Elias, der faldt, krøb som en Hund paa alle fire.

Men Lasse skred rolig hen over Gulvet og lagde sin Byrde i Forældrenes Seng.

»Vær rolig, Mutterlille,« sagde han. »Hun har ikke den slemme Sot. Ikke jeg heller. Men Kolden har

---

[1]) lamslaaet.

hun. Tag nu vare paa hende, jeg mægter det ikke mere.« Han bøjede sine smertende Arme, strakte dem i Vejret, og medens de andre løb hen til Anne, lukkede han Stalddøren og stængede for den. Saa gik han hen til Fremmersdøren, hvor han blev staaende med Flinten i Haanden.

Men da han saa' hende komme til sig selv, rejse sig fra Lejet, se sig omkring i Stuen, knuge sig ind i Moderens Favn og vugge sig i den som et Barn, der har fundet hjem, og give hende de ømmeste Navne, — da han saa' hende knæle ned og grædende række sine skælvende Hænder op imod Faderen, tage Helle ind til sig og trykke sit magre brune Ansigt mod hans varme Kind og hele Tiden sagte hviske: tilgiv mig! tilgiv mig! — da stod den stærke Karl helt fremmed og ensom. Der gik en Følelse gennem hans Hjærte, som han aldrig havde kendt, en sviende Fornemmelse af et sugende Savn. Hans Øjne brændte, og det ligesom hulkede i ham. Langsomt og upaaagtet nærmede han sig Døren endnu mere og gik ud.

I det samme blev der kastet Reb og Remme om hans Skuldre og Arme. Uden at Hænder rørte ham blev han reven om og en Line med en Løkke slynget om hans Ben. Han saa' intet, hørte intet, før en Stemme, som han kendte altfor vel, raabte: »I Taarnet med ham!« Og han blev slæbt hen ad Jorden som et dødt Dyr, hele Byen igennem.

Kirkens lille, uanselige Taarn med sine lave, tak-

kede Gavle laa mod Vest. En Trætrappe inde i Kirken til højre for Alteret førte op til Klokkerne. Da Lasse kom til sig selv, laa han paa denne Trappe, hvor de havde slængt ham ind. I Angst for at røre ved den Pestbefængte havde de kun hastigt overskaaret Rebene, der bandt ham, stænget Døren og sat Vagt uden for Kirken.

Lasse satte sig paa et af Trappens Trin og strakte uvilkaarlig Hænderne frem for at føle sig for paa Muren og paa Sammenføjningerne mellem Stenene, saa satte han sig atter tilrette med Albuerne paa Knæerne og Hovedet i Hænderne.

Han var fortumlet, forvirret og forslaaet, hans Klæder var sønderrevne, hans Vaaben tabte.

Han søgte at samle sine Tanker.

Anne? Var hun nu frelst? Laa hun nu varmt og godt i den store Seng derhjemme? Hvis de blot troede, hun havde Pesten, vilde Ole Hassels Gaard være omgivet af en Mur, som ingen turde overskride! Pesten! Han kendte jo sin egen og alle Menneskers Angst for den rædselsfulde Smittesot. Pesten! Han havde jo hørt det Ord lyde ud gennem den lukkede Dør, da han stod for den.

Han tænkte paa Skoven derude, paa sin lille Hytte, hvor der var saa friskt og saa stort. Her sad han som i et Rør, som en Orm i en Træstamme, det var helt svært at faa Vejret! Hans Hænder blødte, Tøjet var slidt af ham.

Nu havde han da mistet alt. Først sin Hest, saa

Kammeraterne, Pengene — sine Vaaben, sin Frihed, sin Elskede — han følte sig saa fattig som da han var en sølle Dreng hjemme ved Stranden.

Annelille, hvorfor tog Du de Urter, som havde den sære Kraft og alle de hellige og kunstige Ting, som havde kostet mig saa dyre Penge, — hvorfor brændte Du de stærke, hemmelige Ting, Annelille? Nu er Du syg og jeg —. Ligesom langt, langt borte fra kom saa Tanken listende og bredte sig: nu skulde han selv dø!

Han kendte jo Desertørernes Lod og Skæbne: Retterstedet. Spørgsmaalet blev kun: Reb eller Sværd.

Han begyndte at tænke lidt over Døden, over Gud, Herren og hans hellige Engle, Jesu Christi pinefulde Død paa Korset, men ikke længe, lidt efter lidt gled Tanken bort igen og søgte atter og atter tilbage til hende. Hvem skulde hjælpe hende, naar han ikke mere var levende? Hans Tanker blev svævende om hende, han glemte alt andet, og han sad tilsidst med et sorgløst Smil og stirrede ind i Mørket, som om han derinde saa' de lyksaligste Syner, og selv efter at han var gledet hen i Søvnen, blev dette sorgløse Smil tilbage, som om det var glemt om hans Mund.

Dagskæret fra Glamhullerne der oppe kom listende gennem den aabne Lem og ned ad den mørke Trappe ligesom for at se, hvad det var for en mørk Skikkelse, der laa dernede. Da Lasse vaagnede, saa' han, at Dagen var nær. Han gøs af Kulde, da han kravlede op ad den støvede Trappe til Klokkerne. Øverst

oppe var der ingen Trappe, men kun en Stige, der førte op til Lemmen.

Han gik strax hen til et af de lange, smalle Lydhuller i Muren og drak begærlig den kolde, haarde Luft, idet han saa' ud over Egnen. Himlen var endnu mørk, Stjernerne var der endnu, men Maanen var borte. Langt ude over de flade Marker og dunkle Skove, helt lavt nede ved Jorden, var der en lang gul Flænge i blygraa Skyer, hvorfra et næppe mærkbart Skær fødtes, — det var Dagen, der kom. En glimmerhvid Glans lidt mere nordpaa maatte vel være Havet, alt andet tabte sig i Gryets klare Mørke.

Han rakte Hovedet ud af Glamhullet og lyttede. Ikke en Lyd. Der laa Kirkegaarden nede, hvor han havde siddet hos hende, han syntes, at han kunde lugte Urternes bitre, visne Duft. Da hørte han En hoste paa den anden Side Kirken, og han syntes at høre mumlende Stemmer. Der er Vagt, tænkte han.

Men inde i Klokkerummet skimtede han kun det støvede Gulv, de nøgne, støvede Mure, Støv, Støv, Støv, hvor han saa' og hvor han følte. Det laa over de to smaa Klokkers Munkebogstaver, og han fik Støv paa Fingrene, da han sagte pinkede paa dem med smaa Slag, der gav en fin, klingende, durende Klang — og han tænkte paa, at det var disse Klokker, de havde lyttet efter ude i Skoven, og som havde faaet Anne til at juble, naar de ringede og til at græde, naar de tav.

Da hørte han en Lyd under sig. Døren blev lukket

op dernede. Han vendte sig hurtigt, satte Ryggen mod Muren og greb uvilkaarlig efter sine Vaaben. Men han havde ingen Vaaben, og nu blev han betagen af en Rædsel, han aldrig før havde kendt. Han, som saa langt tilbage, han kunde huske, aldrig havde været vaabenløs, blev sig nu først bevidst, at skulde han kæmpe, maatte han overvinde sine Modstandere uden Hjælp af andet end sit Legeme, sine Lemmers og Hænders Styrke. Og han aabnede og lukkede uvilkaarligt sine stærke Næver, strakte Fingrene og knyttede dem.

Listende, slæbende Skridt søgte op ad Trappen, men da Skridtene kom til Stigen, standsede de, og der lød en undertrykt Stønnen og Hvisken. Saa kravlede de videre op ad Stigen. Lasse stirrede hen mod Hullet. Kom de for at hente ham? Var det allerede nu, de vilde slæbe af med ham og undlive ham?

Over Hullets Rand viste sig et talggult Ansigt, ompjusket af et uredt, hvidt Haar. Et Par Arme kom op og et Par svage, skidne Hænder lagde en Byldt paa Gulvet. Lasse stak Hovedet frem bag Klokkerne og stirrede i Halvmørket, og de to Ansigter saa' en Stund tavse paa hinanden.

Det var Præsten, Hr. Niels. Saa lo Lasse Månsson og maatte tænke paa den Gang, han blev bange for den lille Hest ude i Skoven.

»Er Du befængt og besmittet?« spurgte Hr. Niels.

»Nej. Det blev sagt for at skræmme.«

»Kom, og hjælp mig!«

Han havde en halvlang Hvergarns Kjortel paa, en Samarie, der stumpede ved Knæerne, og en smal, pibet Krave om Halsen. Da den lille sammenskrumpne Mand med Besvær var kommen op af Hullet, gik han hen til en lille Luge, der førte ind til Loftet over Kirkens Hvælving. Den var lukket med en Jærnstang, i hvilken der hang en svær, rund Hængelaas, der lignede et afhugget Menneskehoved. Efter længe at have fumlet og famlet med Laasen, fik Præsten Lugen op, og Lasse saa' ind over Loftet, der var gennemflettet af svære Bjælker, Spær og Sparrer, som bar Taget og holdt Hvælvingen, der som en rund Aas eller som Ryggen af et stort Dyr strakte sig ind i Mørket.

Præsten havde ført sit bedste Gods og sine Bøger ind i Kirken og tridset det herop, hvor det laa hengemt i Kroge og Hjørner, men Kobber og Tin havde han tillige med Kirkens Kar gravet ned paa mange forskellige Steder. Lige inden for Døren stod hans og hans Kones Ligkister, betrukne med Oxehuder, der endnu ikke var sortmalede, thi Tid og Støv og Skimmel vilde jo alligevel have fordærvet den sorte Farve.

»Kom,« sagde Præsten og satte sig paa den ene Kiste. Han gav sig ynkeligt, som om han havde stor Pine, og medens han udspurgte og forhørte Lasse om Anne, om hvor han og hun havde været, hvor de havde opholdt sig, hvorledes de havde levet, hvad de havde taget sig for, gned han sig uafbrudt med begge

Hænder paa Maven inde under Samarien. Hans smaa skarpe Øjne under de hvide Buske lyste i Halvmørket og borede og sugede sig ind i Lasse. Han kunde ikke andet, han maatte skrifte, Øjnene borede Hul i ham, Øjnene sugede Svar ud af ham, og han fortalte alt.

Da talte Hr. Niels ham haardelig og strængt til: »Jesus Christus har ladet sin Klokke lyde for Dine Øren, han har raabt til Dig: kommer til mig! kommer til mig! Men Du er løbet i Skov og Mose og har forsiddet hans Bud! Du har mænget Dig med hans Blods Fjende, Djævelen og hans Gærninger, tvi Dig! Du har faret frem som en ond Skalk mod et uskyldigt Barn, og Herren Din Gud har slaget hende med Syge og Sot og draget Dig til Galgestigen — mærk vel, hvad jeg siger Dig, Menneskebarn, det gælder Dig og ikke mig!«

Lasse mumlede, at Djævelen havde havt ham i sine Garn, da han forbrød sin Ed.

»Djævelen har ingen Magt uden med Guds Vilje,« sagde Præsten. »Han er kun Guds Lænkehund! Den, som bruger Trolddoms Kunster, spotter Gud! Kan Du sætte haardt mod haardt mod Gud? Hvo, der kaster Buløxen mod Gud, faar Skarpen tilbage i sit Aasyn — kend det!«

Længe brugte han hvasse og drøje Ord, formanede ham strængt og lærte ham, at han havde gjort vel i at bryde Eden til Landets Fjende for at tjene Landets Konge.

Da saa' Lasse pludselig paa ham med et stort, vildt Blik og greb ham ved Armen.

»Sig mig, Præst, hvad jeg skal gøre mere — og jeg gør det. Sig mig, vil I faa Fred i Landet, naar Svenskekongen døer? Faar Anne Fred? Og vil der komme gode Tider?«

»Hvad mener Du?«

»Saa giv mig Syndernes Forladelse og slip mig ud. Giv mig en Bøsse og vis mig Vej — saa skal der blive Fred i Landet!«

Præsten saa' en Stund paa ham, før han forstod ham, saa haanlo han højt og spottede ham.

»Han beskikker sig selv paa Dommersædet, den elendige Maddike! Ha, ha! Han vil lokke en Guds Mand til Stimands Færd! Han vil drage mig i sin Syndepøl og dyppe mig i Blod, den Taabe! Han vil vinde Guds velsignede Fred ved det Blod, som han har helliget og salvet! I Din Trældoms Frygt skyer Du end ikke Misgerninger, hvis Lyd besudler Luften og raaber fra Jorden til evige Tider!«

Han talte sig helt rasende, og idet han rejste sig, var det ligesom han voxede og voxede og blev kæmpestor. Han trak de lange Fingre frem og hævede Armene og han aabnede Munden som om han vilde opløfte et vældigt Raab og udslynge en mægtig Forbandelse og Straffedom. Men se: de haarde Øjnes Lyn slukkedes, den harmfulde Mund faldt til, og der lagde sig et stille, vemodigt og uendelig kærligt Smil over den Gamles gustne og forpinte Aasyn, idet han

sænkede sine Arme og sagtelig lod dem dvæle paa Skuldrene af Lasse, der uvilkaarlig var knælet ned for ham. Aldrig havde Lasse Månsson set saa godt et Smil, saa kærligt, saa hjemligt et Blik.

»Du véd ikke, hvad Du taler, Lasse Månsson, — ret nu var Du fejg som en Hund, og i hvad som Dig hænder: vær mandelig! Guds Naade er nok! Og er Du end midt i Døden, skal Du være frydefuld og sige til Død og Djævel: Død, hvor er Din Sejr? Helvede, hvor er Din Brod? Gud giver immer Sejr formedelst vor Herre Jesum Christum! Husk det i alskens Nød og Kamp, i Liv og Død! Ja, nu ret var Du en uærlig Stimand, Lasse Månsson, men jeg skal hjælpe Dig til Mod og Manddom igen. Hør nu vel til.« Han tav en Stund og begyndte saa igen med en endnu blidere Stemme:

»Vide skal Du, at Annelille, mit hjærtelskede Barnlille skal vorde i min Varetægt og deri være saa vel forvaret som det syndefulde Barn, hun er. Du og. Thi Du stærke og grove Svend er jo og ligervis som et ufornuftigt Barn at anse og betragte. Jesus Christus sagde, vi skulde være som Børn, men vi er som arme, umælende Dyr! Ja, hvad er vi arme Menneskebørn mere? Vi fødes, vi patter, vi drives af Lyster, — ret aldrig lærer vi Vorherre Jesum at kende og forstaa, før Kroppen er visnet og Blodet er kølnet og Livets Lyst er dødet. — Hør nu vel til!«

Han fortalte Lasse, at den svenske Officer, som havde Kvarter i Præstegaarden, vilde sende Brev og

Bud denne Morgen til Nykøbing og begære, at Rakkerens Folk fra denne By skulde afhente Lasse, da han var pestbefængt og desuden Desertør. Før næste Dag kunde dette ikke ske, og Præsten paalagde ham nu rolig at blive, hvor han var, og naar det blev mørkt, skulde han undløbe.

For første Gang, medens Præsten talte, saa' Lasse op. Undløbe! Han sagde intet, men kastede hurtig Øjnene om til alle Sider for at se, søge og finde Stedet, for ligesom at foregribe Præstens Forklaring. Men han saa' kun, at Solen nu fyldte Rummet med røde Straaler, at Skyggerne blev skarpere, og at Himlen lyste derude.

Præsten pegede paa Byldten, som han havde med sig. Den indeholdt Klæder og Mad og Kirkens nye Klokkereb. Saa viste han ham de løse Sten i Taget i Krogen ved Taarnet, han behøvede næsten intet at sige eller forklare. Lasse forstod ham.

Saa tog Præsten en lille Pung frem med tvende Breve. Det ene skulde han give til Gaabense Færgemand, der saa vilde laane ham en liden Sejljolle, som var Præstens Ejendom, men som Færgemanden havde Brugen af. Der stod i Brevet, at Lasse skulde til Vordingborg i Hr. Niels' Ærinde, det var tilstrækkelig Pasbord. Havde han først Jollen, skulde han sejle til Fyen og søge den danske Armé, som stod dér paa Øen. Dér skulde han lede Jacob Geweke op, som var Oberstlieutenant ved Feltherrens Dragoner og Hr. Niels'

særlig gode Ven fra Skaane for 15 Aar siden, og give ham det andet Brev i Pungen.

»Dér lader jeg ham vide,« sagde Præsten, »at Kongen af Sverrig fortøver her paa Nykøbing, samt at Svecus udi Fyens Land ej kan forvente Succurs og Hjælp denne Side Advent. Derfor siger jeg: sla' saa fort han sla' kan. Item beder jeg ham give Dig Hest og Gevær, og kautionerer, at Du vil blive Svecus en haard Hals, om Du fanger Sværd i Haand.«

»Det lover jeg, Hr. Niels!«

Præsten lagde Haanden paa hans Hoved og saa' op i Taget. »Saa raaber jeg fattige Menneske til Dig, Gud Fader i Himlen, og befaler i Din Varetægt denne ærlige arme Sjæl, som Du har skabt og frelst med Din Søns, Jesu Christi Pine og Død! Amen.«

Da Profossen fra Nykjøbing og hans Folk næste Dag kom for at hente Fangen i Taarnet, var han forsvundet. Der hang et langt nyt Reb ned fra Taget og svajede frem og tilbage i Morgenvinden. Præsten var syg og havde ikke været ude af Huset i flere Dage.

XIV

KORT efter fløj Rygtet om den svenske Hærs Nederlag ved Nyborg den 14. November ud over Verden.

Kongesønnen Ulrik Frederik Gyldenløve bragte paa sin Faders Navnedag Budskabet om Sejren til Kjøbenhavn, hvor man netop triumferede over et heldigt Udfald fra Fæstningen.

Det var lange Tider siden, at Sverrigs stolte Hær havde tabt et Hovedslag som det ved Nyborg. Nu lød der Jubel overalt i Hovedstadens Gader, der var Takkefester i alle Kirker, alle Klokker ringede, Musiken klang fra Rundetaarn ud over den sejrsberuste By, Kanoner og Musketter knaldede fra Voldene, og gennem Krudtets hvide Skyer og Dampe skimtede man allerede den længe ønskede Fred vinke og hilse.

Men alle de smaa Kirkeklokker rundt om i Sjællands og Øernes Landsbykirker ringede endnu ikke Sejren ind. Svensken var der endnu, og i sin Harme knugede han Haanden endnu haardere sammen om sit Bytte. Men Folket ventede taalmodigt; Haabet om

Forløsning fra det haarde Aag var trængt ind overalt, selv i den ringeste Hytte.

Ja, selv til Ole Hassels Gaard var de gode Nyheder kommen, skøndt den var skyet af alle Mennesker og tre hvide Kors paa Stuedør og Stalddør betegnede, at den var smittet og pestbefængt. Kun den lægekyndige Hr. Niels saa' man hver Dag gaa omkring i Gaarden og Stalden og brænde Enebær og gøre Røg og Kvalm af vellugtende Urter. Skøndt Vejret var koldt og barsk, stod Lugen til Skorstenen aaben Nat og Dag, thi den sære Præst var tosset nok til at tro, at den friske Luft var det bedste Lægemiddel.

En Nat syntes Anne, at nogen kaldte hende ved Navn. Feberhed rejste hun sig i Sengen og lyttede, atter hørte hun sit Navn nævne. Hun stod op og saa' ud, men der var ingen. Da hørte hun tydelig sit Navn blive raabt højt, men længere borte, — hun kendte hans Stemme, men ikke dens Klang, den lød som om han raabte i Vaande og Nød, som et Skrig. Hun tog noget Tøj om sig og gik ud.

Det var blikstille, og Maanen sendte sine Straaler ind i de nøgne Skove. Træerne stod urokkelige, og deres sorte Skygger krydsede hinanden hen over Skovbunden. Intet rørte sig, alt var som livløst stivnet i det glasklare, hvide Lys, intet Pip af en Fugl, ingen Puslen eller Smutten af et Dyr.

Der var blæst meget vissent Løv hen over Hytten,

det laa knæhøjt i den smalle Kløft og havde bunket sig over Taget. Maanen bredte sit rolige Skær hen over det Menneske, som laa udstrakt i Løvet, og den lyste i Skovens Hvælving saaledes som Kerter og Fakler brænder om en Sarkofag i Kirken. Lasse Månsson laa som en Død paa sin Hyttes Tag. Han havde svære Saar i Hoved og Bryst, men Bindene laa løse og flængede, og Blodet var vældet ud.

Hans lange slanke Legeme laa udstrakt i sin fulde Længde, Armene var bredt ud til Siderne som om han var korsfæstet til Jorden, det saa' ud, som om han bevidstløs var segnet om, hvor han laa. Undertiden slog han Øjnene op, mumlede uhørligt og vædede sine Læber med Tungen.

Han søgte at samle sine Tanker, men alt forekom ham saa underligt og uvirkeligt, og de løb sur i hans Hoved. Det var Pinen i hans Hoved, der forstyrrede og forvirrede alting for ham. Det bankede og bankede i det, og Smerten tvang ham til at stønne, eller var det ikke dér, det bankede, — var det en Spætte i et Træ? Var det mon ikke en Spætte? Han havde set den saa tidt — samme Dag — med det røde Bryst og den stive Hale, som den stemte mod Stammen, naar den huggede løs ligesom Ligbærerne i Dorpat dengang — —

Han saa' for sig meget af det, han havde set i sit Liv og som han ikke vilde se; han klemte Øjnene til for at være fri, men han saa' det samme med luk-

kede Øjne; saa aabnede han dem igen og laa og stirrede paa alle de mange Ansigter ude i Rummet.

Var det ham selv, der laa her? Og hvor var Anne? Det var ligesom alt det, der var sket, ikke var sket. Det var som Historierne og Viserne, Anne havde sunget og berettet, nu blev rigtig levende, og medens han søgte at samle dem, bygge dem op og føje dem sammen, forvirrede det ham, at han syntes, at det altsammen var hændt ham selv, og at han da havde grønne Klæder paa som Bladene og ikke Vams og Kofte af Skind, og Anne havde lange lysegrønne Klæder paa som naar Solen skinner gennem Løvet, — der var saa lyst og lunt og sødt og blødt, og hun knælede hos ham, — varm og dejlig bøjede hun hans Hoved tilbage og rakte ham sin Mund med de friske Tænder og lod sin lille Tungespids lege paa hans Læber — —

Pinen i Hjærnen kom ikke mere i Stød og Banken, men var en vedblivende, uophørlig Smerte, som om en Sime var dragen gennem hans Hoved fra Tinding til Tinding — —

Saa var han ude paa vilde Farter, sprængte afsted over Heder og Stepper, paa Spejdertog, forfulgte Fjenden over Stok og Sten og Vandløb og Moser, raabte til sin Hest, skreg til Kammeraterne, — paa lange Marcher i lange støvede Kolonner ad uendelige Veje, skridtende, travende, syngende — was soll ich mit dem Ringelein, was soll ich damit thun — —

Saa kom Kampens Tummel og Bivuakens Stilhed

— og Ridebanen. Han kælede for Dyret: ho, ho! saa saa! Han redte dens Manke, han klappede dens Hals, men springe vilde den ikke, han lokkede og overtalte, han fristede og bad, saa lagde han Schenklerne til, Svøben hvinede i Luften, — Opla! Og han fløj over Graven med sin Hest som en Fugl paa sin Vinge — —

Han tumlede om paa Søen i en lille Baad, op og ned, ud og ind, Baaden tog Vand og Sejlet Flænger og Revner til den strandede paa Landet, dér, hvor han pryglede Fiskeren, der snød ham. Han bed Tænderne sammen, da Geweke læste Brevet og mistænkte ham som Spion, og han rasede, da de gav ham det lille røde Bondemær, ham, Claes Thotts Rideknægt! Saa fik han en dansk Rytterkøllert, og han doblede om Aftenen og blev mægtig drukken, uvant med Øllet som han jo var, og sov i Seng sammen med en Præst. — Saa kom Slaget! I første Anfald ragede han en svensk Officer af en blaaskimlet Hest, saa fik han da en Hest. Saa tumlede de frem og tilbage og blev kastede og atter samlede — atter gik det frem over Moser og Tørvegrave, — Kornetten faldt, saa greb han Standarten — —

Han laa og tænkte og tænkte, men kunde ikke huske mere, han rynkede Panden og grublede og granskede, — intet mere — — han laa paa Valen og — var det Obersten selv der kom? — knælede han ved ham? — —

— — »Halløj!« raabte han. Men det pludselige

Raab forøgede kun den uhyre Stilhed. »Halløj! — Halløj! Halløj!« — Træerne stod døve og stumme og sorte og stirrede paa ham.

Saa faldt han sammen. Forladthedens og Ensomhedens Tomhed sugede de sidste Kræfter ud af ham og gjorde ham svag og angst.

»Anne!« raabte han, »An—ne!«

Det raslede i Løvet inde i Krattet, og Smaakviste brast. Saa blev det atter tyst. Maanens Straaler skar ind mellem Træerne som skarpslebne Spyd, der alle pegede ind paa samme Sted. Atter knirkede det smaat og knagede det let i Kvaset, smaa forsigtige Lyd, der tonede højt i Dødens store Stilhed. Det var Skridt af En, der kom; saa blev det tyst, saa lød de igen, søgende, vaklende Skridt kom ud af Mørket og ind i det kolde, ubarmhjærtige, sølvkølige Lys og fulgte Vejen, det viste.

Med et Skrig kastede hun sig ned over ham, løftede hans tunge Hoved, strøg det lange vaade Haar fra hans Ansigt; det var hendes Elskede, kold og død.

Maanen sløredes af lette Skyer, der blev tættere og tættere, saa den forsvandt; en skarp Østenvind jog gennem Skoven og drev Sneflokkene foran sig som uhyre Hjorde af forvildede Lam, der søgte Skjul allevegne. Flokkene føg og føg i Dage og Uger, i Blæst og Storm, de sank udmattede til Jorden, svøbte sig om Træstammerne, bunkede sig i Driver og Volde,

jevnede alle Huller, rundede alle Kanter, svulmede som et uhyre Dække, som en Dyne i en Vugge, som et Lagen over et Lig.

Vinteren gik, Foraaret kom, Fjenden drog bort. Landet laa hærget, Gaarde stod øde, der var ikke pløjet eller saaet. Men saa tog alle danske Mænd og Kvinder fat, der blev slidt og stræbt, ordnet og arbejdet, det gjaldt om at udslette Krigens Spor, Fjendens Færd. De Skræmte kom hjem, Børn blev fødte og døbte, Ungdommen trolovet og gift, de Gamle døde og blev begravede. Kirkeklokkerne ringede for dem alle, og Præsterne førte alting ind i Bøgerne i god Orden.

Det andet Foraar efter det her fortalte skrev Præsten i den lille Bys Dødebog:

1661. Misericordia Domini.

— — Udi samme graf blef effter Ridefogden Jens Hanssens skrifftlig bewilling nedsat paaKirkegaarden nogle tøre Menneskebeen i een liden Kiste, huilcke blefve fundne paa denne Tid udi Resle Skou. Og meenes at være een Quinde och eet Mandspersons Been, huilcke sig udi Skouen meenes sig at have bierget af Frygt for Fienden udi den strænge Vintertid i samme Skou, muglig fraasen ihjel och Legomet siden aff Hunde, Ræfve och Suiin fortæret. Efftersom nogle palter blef fundne hos benene og lod sig ansee samme palter at være aff Anne Ole Hassels Klæder udaff Sognet,

formeenes Quinden at være hender, huilcken var udi Suigdom af sit Hus forløben in Decembris a.° 1659. De andre rudimenta befindis ukjendte at være. Gud giffve dennem en gledelig opstandelse!

28. Marts 1903.

Thieles Bogtrykkeri. København.